

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

TEKNİK FAALİYET RAPORU
2020

T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

**T.C. ÇEVRE VE
ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI**

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

**TEKNİK FAALİYET RAPORU
2020**

ANKARA – 2021

ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ, İZİN VE DENETİM GENEL MÜDÜRLÜĞÜ TEKNİK FAALİYET RAPORU: 2020

Bu çalışma;

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
Çevre Envanteri ve Bilgi Yönetimi Dairesi Başkanlığı
Çevre Durum Raporları Şube Müdürlüğü tarafından yayıma hazırlanmıştır.

ISBN : 978 – 625 – 7076 – 14 - 2

Yayın No : 50

Adres :

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı) 9. km
No: 278 Çankaya / Ankara

Tel : 0 312 410 16 91

Faks : 0 312 417 02 57

e-ileti : cebyd@csb.gov.tr

web : <https://ced.csb.gov.tr/>

Yapım-Basım

Bu Kitap Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Matbaasında
Basılmıştır.

Bu yayının 5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanunu'na göre her hakkı Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na aittir.
Gerçek ve tüzel kişiler tarafından izinsiz çoğaltılamaz.

ANKARA – 2021

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	12
2. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ ÇALIŞMALARI	16
2.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuruları	17
2.2. Çevresel Etki Değerlendirmesi Genel Verileri	23
2.3. Stratejik Çevresel Değerlendirme Uygulamaları	27
3. İZİN VE LİSANS ÇALIŞMALARI	28
3.1. Çevre İzin ve Lisanslama Çalışmaları	29
3.2. İthalat ve İhracat İzinleri	31
4. DENETİM ÇALIŞMALARI	36
4.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünün Denetim Faaliyetleri ve İdari Para Cezası Uygulamaları	38
4.1.1. ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Faaliyetleri	39
4.1.2. Büyük Endüstriyel Kaza Riski Taşıyan Tesislerin Denetimi Faaliyetleri	42
4.1.3. Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetleri	43
4.2. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin Denetim Faaliyetleri ve İdari Para Cezası Uygulamaları	44
4.3. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları	49
4.4. Çevre Denetiminde Yetki Devri	52
5. ÇEVRESEL İZLEME ÇALIŞMALARI	54
5.1. Hava Kalitesinin İzlenmesi Çalışmaları	55
5.1.1. Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	57
5.1.2. Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	60
5.1.3. Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	63
5.1.4. Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	66
5.1.5. Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	67
5.1.6. Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	72
5.1.7. Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	76
5.1.8. Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	79
5.2. Denizlerde Bütünleşik İzleme Çalışmaları	83
5.3. Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri	84
5.4. Sürekli Atıksu İzleme Çalışmaları	84
5.5. Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Çalışmaları	85
5.6. Çevre Referans Laboratuvarı Analiz Hizmetleri	85

6. ÇEVRE YETERLİK ÇALIŞMALARI	88
6.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu Hazırlayacak Firmaların Yeterlik Durumları	89
6.2. Çevre Görevlisi/Çevre Mühendisi, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Çevre Yönetimi Birimlerinin Yeterlik Durumları	89
6.3. Çevre Yetkilendirme Çalışmaları	90
6.4. Çevre Etiketleri Çalışmaları	92
6.5. Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarı Yeterlik Çalışmaları	94
7. ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR, PROJELER VE EĞİTİM ÇALIŞMALARI	98
7.1. Uluslararası Çalışmalar	99
7.1.1. IMPEL Ağı Çalışmaları	99
7.1.1.1. Endüstriyel Emisyonlar Direktifinin Uygulanmasının Desteklenmesi	99
7.1.1.2. Düzenli Depolama ve Döngüsel Ekonomi Projesi	99
7.1.1.3. Doğal Ortamda Atıksu Projesi	100
7.1.1.4. Su ve Arazi Islahı Projesi	100
7.1.1.5. Atık Konferansı ve NCP Toplantısı	100
7.1.1.6. IMPEL Genel Kurulu	101
7.1.2. Avrupa Çevre Ajansı (AÇA) Çalışmaları	101
7.1.2.1. Yurtdışında Katılım Sağlanan Faaliyetler	101
7.1.2.2. Ülkemizde Gerçekleştirilen AÇA Faaliyetler	101
7.1.2.3. AÇA Yönetim Kurulu Toplantıları	101
7.1.2.4. AÇA Ulusal Odak Noktaları Toplantıları	102
7.2. Projeler	102
7.2.1. Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi	102
7.2.2. Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği'nin Uygulanmasının Desteklenmesi Projesi	104
7.2.3. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin Geliştirilmesi Projesi	105
7.2.4. Atık Yönetim Uygulaması Teknik Destek Hizmet Alımı Projesi	106
7.2.5. Atık Beyan Sistemine Denetim Kabiliyeti Kazandırılması ve Atık Yönetiminin İyileştirilmesi Projesi	107
7.2.6. Türkiye'de Avrupa-Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Konusunda Kapasite Artırımı için Teknik Yardım Projesi	108
7.2.7. Ölçüm Sistemlerinin Standardizasyon, Entegrasyon ve Modernizasyonu Projesi	108
7.3. Eğitim Çalışmaları	110
7.3.1. Çevre Referans Laboratuvarı Numune Alma Eğitimi	110
7.3.2. Emisyon-İmisyon Ölçümleri Raporlama Personeli Eğitimi	111

8. ÇEVRESEL BİLGİ YÖNETİMİ SİSTEMİ	112
8.1. Türkiye Çevre Durum Raporu	113
8.2. İl Çevre Durum Raporları	114
8.3. Çevresel Göstergeler	114
8.4. Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu	116
8.5. Tehlikeli ve Tehlikesiz Atık İstatistikleri Bülteni	116
8.6. Tıbbi Atık Bülteni	116
8.7. Çevre Denetimi İstatistikleri Bülteni	117
9. SONUÇLAR	118
EKLER	124
EK - 1. 2020 yılında "2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2020/1)" gereğince uygulanan idari para cezası miktarları	125
EK - 2. ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının sektörel bazda yıllara göre dağılımı	128
EK - 3. ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının yıllara göre dağılımı	130
EK - 4. ÇED Olumlu Kararı sayılarının 1993–2020 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı	131
EK - 5. ÇED Gerekli Değildir Kararı sayılarının 1993 – 2020 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı	135
Ek - 6. 01.01.2014 – 31.12.2020 tarihleri arasında ÇED Olumsuz, ÇED Gereklidir Kararlarının, dosya iptal/iade sayılarının illere göre dağılımı	139
EK - 7. 2020 yılına ait Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzni/Lisansı sayılarının illere göre dağılımı	142
EK - 8. 2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları	145
EK - 9. 2020 yılında Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerin türlere göre dağılımı	148
EK - 10. 2009-2020 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin denetim sayıları	151
EK - 11. 2009-2020 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin ceza miktarları	154
EK - 12. 2020 yılında illerde yapılan egzoz denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları	158
EK - 13. 2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılmış kurum / kuruluşlar tarafından yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi sayıları ve uygulanan ceza miktarları	161
EK - 14. 2020 yılında tespit edilen uygunsuzluk sayılarının ve uygulanan ceza miktarlarının dağılımı	164
EK - 15. Gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından yıllara göre uygulanan ceza miktarı (TL)	168

ÇİZELGELER DİZİNİ

Çizelge 1	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından verilen ÇED Kararları	17
Çizelge 2	2020 yılı içerisinde verilen ÇED Kararlarının sektörel dağılımı	18
Çizelge 3	2020 yılı içerisinde ÇED Yönetmeliği Ek-1 kapsamında verilen kararlar	18
Çizelge 4	2020 yılı içerisinde ÇED Yönetmeliği Ek-2 kapsamında verilen kararlar	19
Çizelge 5	Yıllar itibariyle Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında verilen belgelerin sayıları	30
Çizelge 6	İthalat ve ihracat izinleri	35
Çizelge 7	2020 yılında ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen denetimler	39
Çizelge 8	2020 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri, uygulanan ceza miktarları ve sayısı	40
Çizelge 9	2020 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından uygulanan ceza miktarları	40
Çizelge 10	Piyasa gözetimi ve denetimlerinin yıllara göre dağılımı	44
Çizelge 11	2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri*	45
Çizelge 12	Çevre denetimi sayılarının yıllara göre dağılımı	45
Çizelge 13	2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı	46
Çizelge 14	Yıllara göre Bakanlık tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarları (TL)	47
Çizelge 15	2020 yılında Çevre Kanunu uyarınca Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından verilen kapatma/durdurma kararlarının sayısı	50
Çizelge 16	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından denetim ve yaptırım uygulama konusunda yetki devri yapılan kurumlar ve konu başlıkları	52
Çizelge 17	Gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından 2020 yılında uygulanan ceza miktarı	53
Çizelge 18	Temiz Hava Merkezleri ve bağlı iller	57
Çizelge 19	Akdeniz Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri	59
Çizelge 20	Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon bilgileri	62
Çizelge 21	Ege Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri	64
Çizelge 22	Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri	67
Çizelge 23	Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri	71
Çizelge 24	Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri	73
Çizelge 25	Marmara Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri	77
Çizelge 26	Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri	82
Çizelge 27	2020 yılı itibariyle Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlama yetkisine sahip firma sayısı	89

Çizelge 28	Çevre Görevlisi/Çevre Mühendisi, Çevre Yönetim Birimi ve Çevre Danışmanlık Firmalarına verilen belge sayıları ile gerçekleştirilen firma denetim sayısı	90
Çizelge 29	Toprak kirliliğinin kontrolü ve noktasal kaynaklı kirlenmiş sahaların temizlenmesi konusunda yetkilendirme çalışmaları kapsamında yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı	91
Çizelge 30	Deniz çevresinin petrol ve diğer zararlı maddelerle kirlenmesine ilişkin risk değerlendirmesi ve acil müdahale planlarının hazırlanması çalışmaları kapsamında yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı	91
Çizelge 31	Araç takip servis sağlayıcıları konusunda yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı	92
Çizelge 32	Çevre mevzuatı kapsamında ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların yıllara göre değişimi (2011-2020)	94
Çizelge 33	2020 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen denetim ve idari yaptırımların sayısı	119
Çizelge 34	2020 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri sonucunda uygulanan idari yaptırımların sayısı ve ceza miktarlarının konulara göre dağılımı	120
Çizelge 35	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2020 yılında gerçekleştirilen denetimlerin türleri	121
Çizelge 36	2020 yılı egzoz denetimi verileri	122

GRAFİKLER DİZİNİ

Grafik 1	2020 yılında ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı	20
Grafik 2	2020 yılında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı	21
Grafik 3	2020 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı	22
Grafik 4	Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2020 yılları arasında verilen ÇED kararlarının dağılımı	23
Grafik 5	Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2020 yılları arasında verilen ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı	24
Grafik 6	1993-2020 yılları arasında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı	25
Grafik 7	1993-2020 yılları arasında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı	26
Grafik 8	Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında düzenlenen Çevre İzin Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi sayılarının yıllara göre dağılımı	31
Grafik 9	2020 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan idari yaptırım sayısının konulara göre dağılımı	41
Grafik 10	2020 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarlarının konulara göre dağılımı	41
Grafik 11	2020 yılı Aralık ayı itibariyle BEKRA Bildirim Sistemine bildirimde bulunan kuruluşların dağılımı	42

Grafik 12	2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan idari yaptırım sayılarının konulara göre dağılımı	46
Grafik 13	2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan idari yaptırım miktarlarının konulara göre dağılımı	47
Grafik 14	Yıllara göre Bakanlık merkez teşkilatı tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı	48
Grafik 15	Yıllara göre Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı	49
Grafik 16	Ölçülen Toplam Kirlетici Parametre Sayısı	55
Grafik 17	Yıllar İtibariyle Toplam Hava Kalitesi İzleme İstasyon Sayıları	56
Grafik 18	Çevre mevzuatı kapsamında ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların kapsam dağılımı	95
Grafik 19	Yıllara göre yayınlanan çevresel göstergelerin konu başlıklarına göre sayıları	115
Grafik 20	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan idari yaptırım miktarının konularına göre dağılımı	120
Grafik 21	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan idari yaptırım sayılarının konularına göre dağılımı	121
Grafik 22	Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından uygulanan denetimleri türlere göre dağılımı	122

HARİTALAR DİZİNİ

Harita 1	Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	58
Harita 2	Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	60
Harita 3	Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının yerleri	61
Harita 4	Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	63
Harita 5	Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri	64
Harita 6	Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	66
Harita 7	Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı iller	68
Harita 8	Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonlar	70
Harita 9	Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	73
Harita 10	Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri	75
Harita 11	Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	76
Harita 12	Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri	79
Harita 13	Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller	79
Harita 14	Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonlar	81
Harita 15	Denizlerde bütünleşik kirlilik izleme çalışması izleme noktaları	83

FOTOĞRAFLAR DİZİNİ

Fotoğraf 1	Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü Laboratuvarı	69
Fotoğraf 2	Hava kirliliği ölçüm istasyonu	69
Fotoğraf 3	Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü	80
Fotoğraf 4	AR-GE Laboratuvarı	87
Fotoğraf 5	Ar-Ge Laboratuvarı	87
Fotoğraf 6	Çevre Etiketi Kurulu 1. Toplantısı	93
Fotoğraf 7	Çevre Etiketi Toplantıları	93
Fotoğraf 8	Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi toplantısı	103
Fotoğraf 9	Stratejik Çevresel Değerlendirme 1. Eğitim Programı, Ankara	104
Fotoğraf 10	Sürekli İzleme Merkezi	109
Fotoğraf 11	Sürekli İzleme Merkezi Web Sayfası (sim.csb.gov.tr)	110

KISALTMALAR

AÇA	Avrupa Çevre Ajansı (European Environment Agency)
ATSS	Atık Takip Servis Sağlayıcı
ATHMM	Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü
ATYÖN	Atık Yönetim Uygulaması
ÇDY	Çevre Denetimi Yönetmeliği
ÇED	Çevresel Etki Değerlendirmesi
ÇEDİDGM	Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü
ÇEDY	Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği
ÇİLY	Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği
ÇŞİM	Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü
DADP	Dahili Acil Durum Planları
EKİP	Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı
GFB	Geçici Faaliyet Belgesi
GİATHMM	Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü
IMPEL	AB Çevre Mevzuatının Uygulanması ve Yaptırımı Ağı (European Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law)
KSTK	Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı
MoTAT	Mobil Tehlikeli Atık Takip Sistemi
PGD	Piyasa Gözetimi ve Denetimi
PGDKK	Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu
SAİS	Sürekli Atıksu İzleme Sistemi
SÇD	Stratejik Çevresel Değerlendirme
SEÖS	Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri
THM	Temiz Hava Merkezi

1. GİRİŞ

Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü 10 Temmuz 2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararname’si (Kararname No: 1) madde 104 kapsamında görevlerini yürütmektedir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünde; 1 Genel Müdür, 3 Genel Müdür Yardımcısı, 8 Daire Başkanlığı ile doğrudan Genel Müdürlüğe bağlı 8 adet Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü bulunmaktadır.

10 Temmuz 2018 tarih ve 30474 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararname’si (Kararname Numarası =1) kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünün Görevleri aşağıda verilmektedir.

MADDE 104 – (1) Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri şunlardır:

- a)** Çevresel etki değerlendirme ve stratejik çevresel değerlendirme çalışmalarını yapmak ve bu konuda gerekli kararları almak, izlemek ve denetlemek,
- b)** Çevre kirliliğini önleme ve çevre kalitesini iyileştirmeye yönelik her türlü faaliyet ve tesisi izlemek, gerekli tedbirleri almak ve aldirmek, denetlemek, çevre izni ve lisansı vermek,
- c)** Çevre kirliliğine neden olan faaliyet ve tesislerin emisyon, deşarj ve atıklar ile arıtma ve bertaraf sistemlerini izlemek ve denetlemek,
- ç)** Serbest bölgeler dâhil olmak üzere, ülke genelinde çevreye olumsuz etkileri olan atık ve kimyasallar ile hava kirliliği, gürültü, titreşim ve iyonlaştırıcı olmayan radyasyon ile ilgili faaliyetleri izlemek, yeraltı ve yerüstü sularına, denizlere ve toprağa olumsuz etkileri olan her türlü faaliyeti belirlemek, denetlemek, tehlikeli hallerde veya gerekli durumlarda faaliyetleri durdurmak,
- d)** Temiz hava merkezlerinin kurulması ve yönetilmesiyle ilgili iş ve işlemleri yürütmek,
- e)** Motorlu kara taşıtları egzoz emisyonlarının belirlenen standartlara uygunluğunu belgelemek, izlemek ve denetlemek,
- f)** Alıcı ortamları izlemek, buna ilişkin altyapıyı oluşturmak, çevre kirliliği ile ilgili olarak ölçüm ve analiz ölçütlerini belirlemek, uygulamak ve uygulanmasını sağlamak; çevreyle ilgili her türlü ölçüm, izleme, analiz ve kontroller yapacak laboratuvarlar kurmak, kurdurmak, bunların akreditasyon işlemlerini yapmak, yaptırmak; alıcı ortamlar konusunda ölçüm yapacak kuruluşları belirlemek,
- g)** Her türlü atık bertaraf tesisine lisans vermek, bunları izlemek ve denetlemek,
- ğ)** Bakanlığın görev alanına giren ürünlerin ilgili mevzuat ve teknik düzenlemelere uygunluğunu ve güvenirliliğini tespit etmek amacıyla denetim yapmak, yaptırmak, yetkili kuruluşlar arasında koordinasyonu sağlamak,
- h)** Çevre envanterini ve çevre durum raporlarını hazırlamak ve Avrupa Çevre Ajansı ile ilişkileri yürütmek,
- ı)** Görev alanına giren faaliyetleri izlemek ve denetlemek, uluslararası çalışmaları izlemek ve ulusal düzeyde uygulanmasını sağlamak,
- i)** Bakan tarafından verilen diğer görevleri yapmak.

Çevre politikasının temeli düzenli çevre raporlamasının yapılmasına dayanmaktadır. Genel anlamda bilgi ve verilerin düzenlenerek rapor olarak yayınlanması politika üretmenin, stratejik planlama yapılmasının ve karar alma süreçlerinin bilgi temelini oluşturmaktadır. Düzenli çevre raporlamaların yapılması, ileriye dönük eğilimler ve belirsizliklerin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak ve politika seçenekleri ile bunların sonuçlarının izlenmesinin etkinliğini artırmaktadır. Bunun bir sonucu olarak Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün 2019 yılında çevre mevzuatı kapsamında yürüttüğü çalışmaları derleyen raporu hazırlayarak kamuoyunun bilgisine sunmaktadır.

Bu rapor kapsamında bulunan bölümler ve bölümlerin kısa içerikleri aşağıda verilmektedir:

Çevresel uygunluk zincirinin ilk halkasını oluşturan ÇED Yönetmeliği çerçevesinde 2020 yılı içerisinde verilen ÇED kararlarına ilişkin veri ve değerlendirmeler **Bölüm 2**'de, çevresel uygunluk zincirinin diğer bir halkasını oluşturan Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği gereğince düzenlenen çevre izni/lisansı belgelerine ilişkin veriler **Bölüm 3**'de de yer almaktadır

2020 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından Çevre Kanunu kapsamında gerçekleştirilen çevre denetimi çalışmaları ile ilgili istatistiki veriler (piyasa gözetimi ve denetimi ile egzoz denetimi de dahil olmak üzere), çevre denetimleri sırasında uygunsuzlukları saptanan işletmelere uygulanan idari yaptırım bilgileri; denetim yetkisini devrettiği kurum ve kuruluşlara ilişkin bilgiler, gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından 2020 **yılı içinde uygulanan ceza miktarları Bölüm 4**'de bulunmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2020 yılı içerisinde gerçekleştirilen çevresel izleme çalışmaları **Bölüm 5**'de verilmektedir. Bu bölümde; Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, hava kirliliğinin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini önlemek veya azaltmak, hava kalitesi ile ilgili bilgi toplamak ve uyarı eşikleri aracılığı ile halkın bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla kurulan Temiz Hava Merkezleri hakkında bilgi, denizlerimizde gerçekleştirilen bütünleşik izleme çalışması sonuçları vb konular yer almaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çevre konusunda işlem yapabilecek kişilerin ve kurum/kuruluşların yetkilendirilmesine ilişkin veriler de bu rapor kapsamında **Bölüm 6**'da yer almaktadır.

2020 yılı içerisinde Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından uluslararası denetçi ağıları kapsamında katılım sağlanan toplantı ve faaliyetler, ayrıca ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün görev alanı kapsamında yürütülen proje faaliyetleri ve eğitimler **Bölüm 7**'de bulunmaktadır.

Rapor, Bölüm 8'de ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün görevleri (h.bendi) kapsamında çevresel bilgi yönetimine ilişkin yürütülen çalışmalar ile **9.Bölüm**'de sonuç ve değerlendirmeler ile tamamlanmaktadır.

Raporun Ekler kısmında ise; geçmişten bugüne gerçekleşen ÇED işlemleri, izin ve lisans işlemleri, çevre denetimleri ve uygulanan cezalar vb konularda yıllar bazında daha ayrıntılı veriler yer almaktadır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü

Şekil 1

Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Organizasyon Şeması

2. ÇEVRESEL ETKİ DEĞERLENDİRMESİ ÇALIŞMALARI

2.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuruları

ÇED' in temel amacı, bir projenin önemli çevresel etkilerini tespit etmek ve mümkün olduğunca projenin yapımına izin verilmesine yönelik bir karar alınmadan önce bu etkileri azaltmaya veya telafi etmeye yönelik önlemleri tasarlamaktır.

İlk "Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) Yönetmeliği" 7 Şubat 1993 tarih ve 21489 sayılı Resmi Gazete' de yayınlanmıştır. Halen yürürlükte olan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği (ÇEDY) 25.11.2014 tarih ve 29186 Sayılı Resmi Gazete' de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği Ek-1 Listesi kapsamındaki projelere yönelik "ÇED Olumlu Kararı" ya da "ÇED Olumsuz Kararı" Bakanlık tarafından, Ek-2 Listesi kapsamındaki projelere yönelik "ÇED Gereklidir" ya da "ÇED Gerekli Değildir" Kararı da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlük' leri tarafından verilmektedir.

Çizelge 1'de yer aldığı üzere, 2020 yılında, 390 projeye ÇED Olumludur Kararı ve 2.822 projeye de ÇED Gerekli Değildir Kararı verilirken, 58 proje için de ÇED Gerekli Kararı verilmiştir.

Çizelge 1

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından verilen ÇED Kararları

YIL	ÇED OLUMLU	ÇED GEREKLİ DEĞİLDİR	ÇED GEREKLİDİR
2011	308	4.592	41
2012	426	3.759	37
2013	477	3.613	34
2014	471	4.058	118
2015	315	3.886	87
2016	405	3.157	95
2017	431	3.301	57
2018	401	3.036	76
2019	440	2.418	71
2020	390	2.822	58

Çizelge 2

2020 yılı içerisinde verilen ÇED Kararlarının sektörel dağılımı

Sektör Adı	ÇED Olumlu Karar Sayısı	ÇED Gerekli Değildir Karar Sayısı	Toplam ÇED Karar Sayısı	ÇED Gereklidir Karar Sayısı	ÇED Süreci Sonlandırılan**
Petrol - Madencilik	139	1.175	1.314	51	330
Sanayi	42	456	498	2	33
Atık-Kimya	82	338	420	1	63
Tarım-Gıda	34	404	438	0	37
Enerji	68	162	230	3	37
Ulaşım-Kıyı	24	47	71	1	19
Turizm-Konut	1	240	241	0	10
Toplam	390	2.822	3.212	58	529

**ÇED Olumsuz, Mevzuattan İptal/İade (Ek1 ve Ek2 dahil)

Çizelge 2 incelendiğinde, 2020 yılında en fazla ÇED Kararı Petrol-Madencilik Sektöründe (1.314) alınmıştır. Bu kararların 139'u ÇED Olumlu Kararı, 1.175'i ÇED Gerekli Değildir Kararıdır. Ek olarak bu sektörde 330 başvurudan 224'ü ÇED süreci karar alınmadan sonlandırılmış, 6 başvuruya da ÇED Olumsuz kararı verilmiştir.

Çizelge 3

2020 yılı içerisinde ÇED Yönetmeliği Ek-1 kapsamında verilen kararlar

Sektör Adı	ÇED Olumlu Karar Sayısı	ÇED Süreci Sonlandırılan
Petrol - Madencilik	139	112
Sanayi	42	9
Atık-Kimya	82	16
Tarım-Gıda	34	16
Enerji	68	16
Ulaşım-Kıyı	24	12
Turizm-Konut	1	0
Toplam	390	181

Çizelge 4

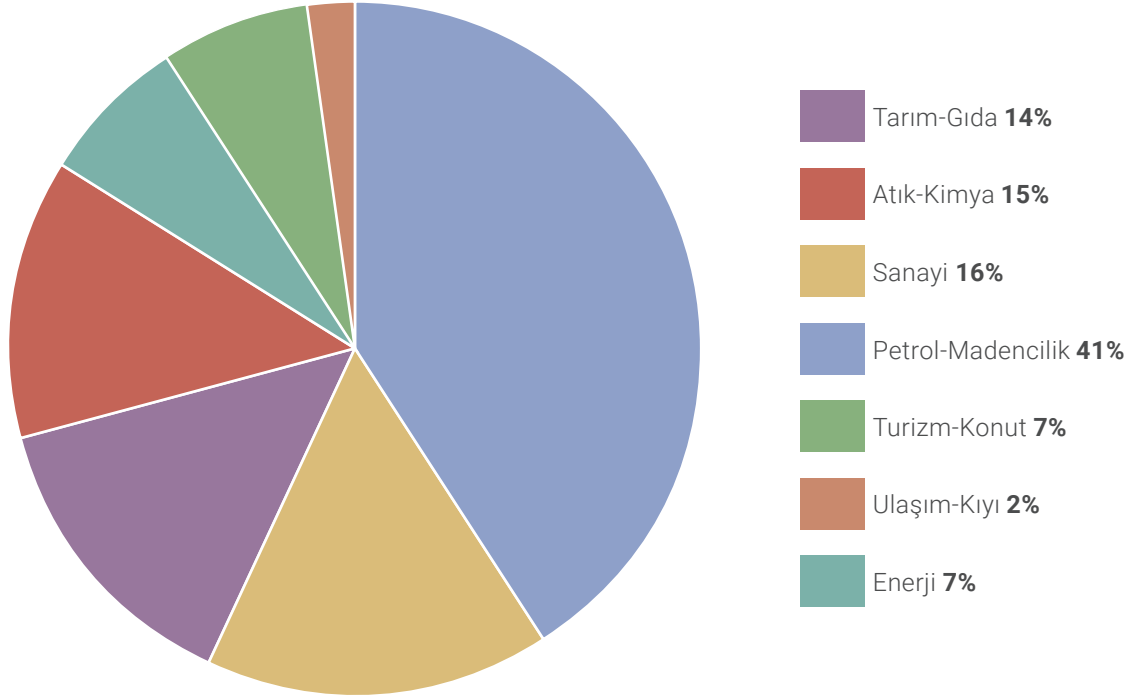
2020 yılı içerisinde ÇED Yönetmeliği Ek-2 kapsamında verilen kararlar

Sektör Adı	ÇED Gerekli Değildir Karar Sayısı	ÇED Gerekli Sayısı	ÇED Süreci Sonlandırılan
Petrol - Madencilik	1.175	51	218
Sanayi	456	2	24
Atık-Kimya	338	1	47
Tarım-Gıda	404	0	21
Enerji	162	3	21
Ulaşım-Kıyı	47	1	7
Turizm-Konut	240	0	10
Toplam	2.822	58	348

Grafik 1’de 2020 yılı içerisinde ÇEDY kapsamında “ÇED Olumlu Kararı” ve “ÇED Gerekli Değildir Kararı” verilen projelerin sektörel dağılımı gösterilmektedir. Grafik 1’de görüleceği üzere 2020 yılında ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen kararların %41’lik (1.314) kısmını petrol-madencilik sektörü ve %16’lık (498) dilimle atık-kimya sektörü oluşturmaktadır.

Grafik 2’de 2020 yılı içerisinde ÇEDY kapsamında “ÇED Olumlu Kararı” verilen projelerin sektörel dağılımı gösterilmektedir. Grafik 2’de görüleceği üzere Bakanlık merkez teşkilatı tarafından ÇED Olumlu Kararı verilen 390 proje içerisinde %36’lık (139) dilimle petrol-madencilik sektöründeki projeler, %21’lik (82) dilimle atık-kimya sektöründeki projeler ve %17’lik (68) dilimle enerji sektöründeki projeler önemli bir paya sahiptir.

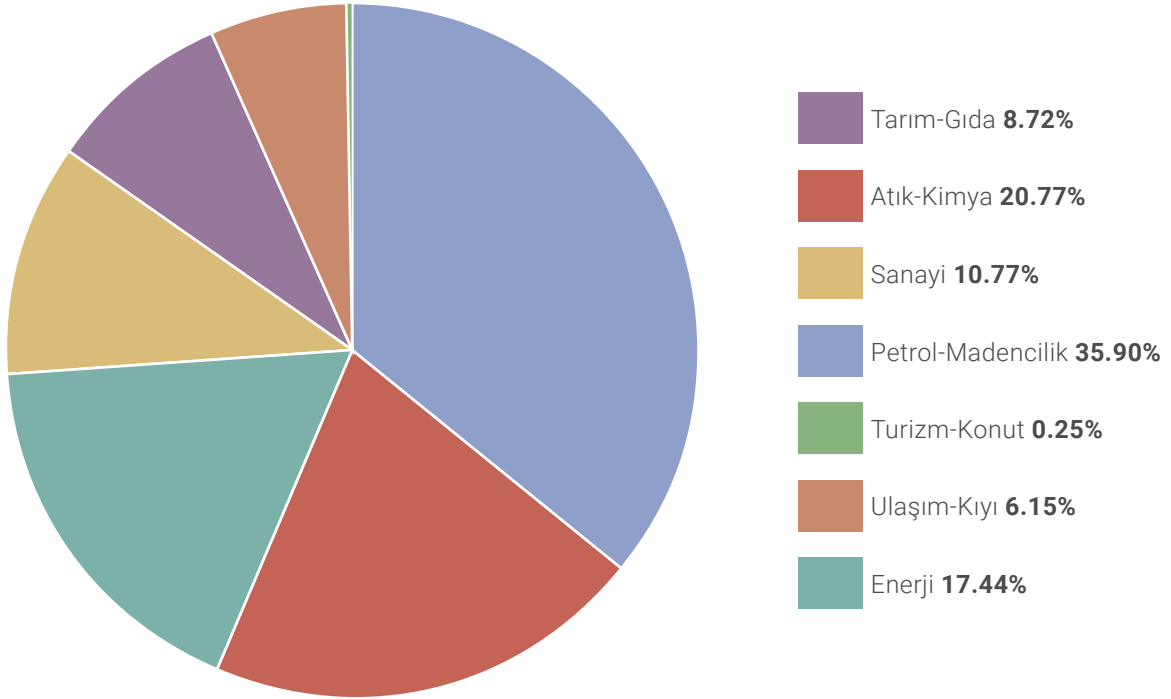
Sektörlere Göre ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Karar Sayıları

Grafik 1

2020 yılında ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

ÇED Olumlu Kararları Sektörel Dağılımı

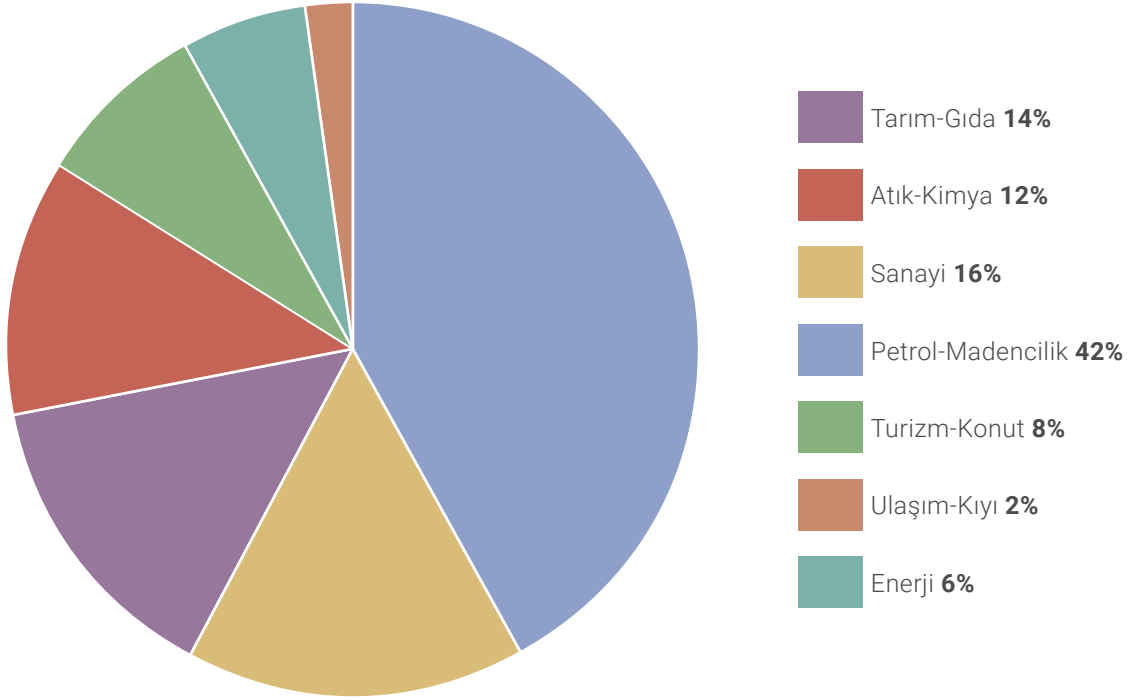

Grafik 2

2020 yılında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

Grafik 3’de 2020 yılı içerisinde ÇŞİM’leri tarafından “ÇED Gerekli Değildir Kararı” verilen projelerin sektörel dağılımı görülmektedir. ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen 2.822 proje içerisinde %42’lik (1.175) dilimle petrol-maden sektörüne ait projeler çok büyük bir pay almaktadır.

ÇED Gerekli Değildir Kararları Sektörel Dağılımı

Grafik 3

2020 yılında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

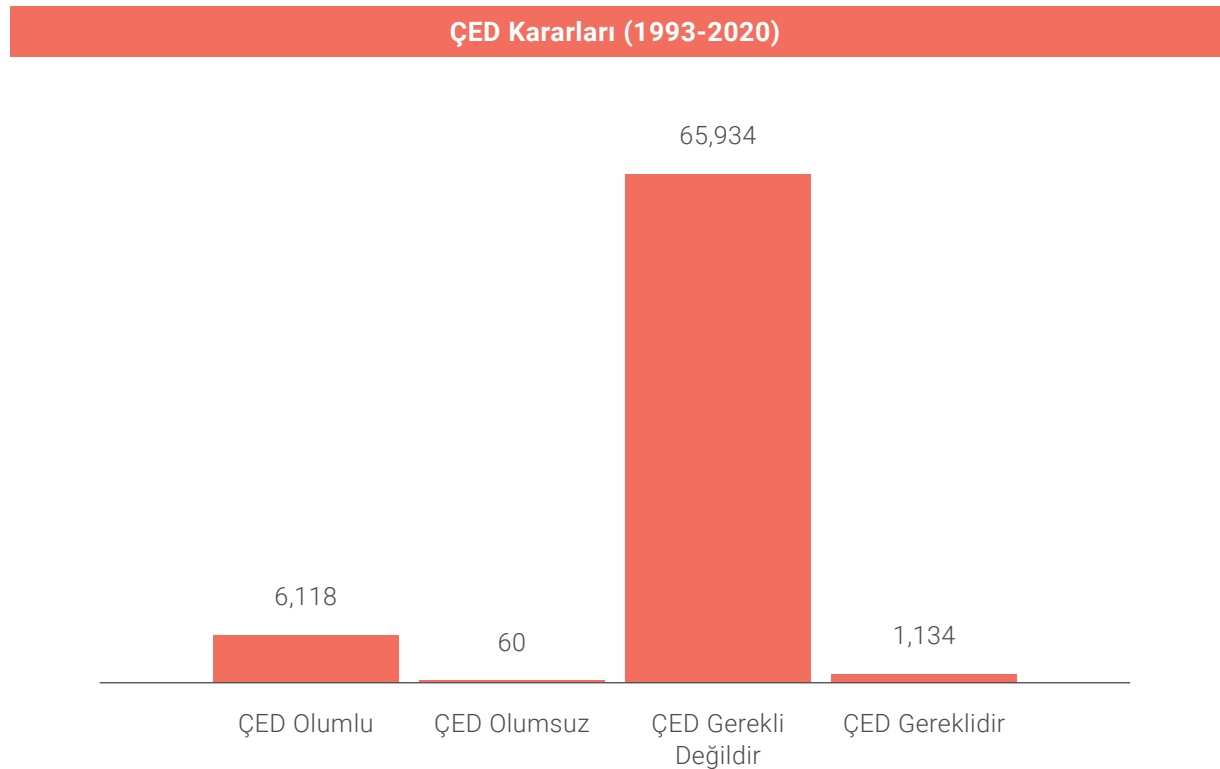
2.2. Çevresel Etki Değerlendirmesi Genel Verileri

Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci, gerçekleştirilmesi planlanan projelerin çevreye olabilecek olumlu ve olumsuz etkilerin belirlenmesinde, olumsuz olabilecek etkilerin önlenmesi ya da çevreye zarar vermeyecek ölçüde en aza indirilmesi için alınacak önlemlerin seçilen yer ile teknolojik alternatiflerin belirlenerek değerlendirilmesinde ve projelerin uygulanmasının izlenmesi ve kontrolünde sürdürülecek çalışmaları kapsamaktadır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi kavramı, 1983 yılında yürürlüğe giren Çevre Kanunu'nun 10. maddesi ile ülkemiz mevzuatına girmiştir. Bunu takiben 7 Şubat 1993 tarih ve 21489 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ilk "Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği" ile 1993'den bu yana uygulanmaktadır.

1993-2020 yılları arasında ÇED Yönetmeliği kapsamında Bakanlık tarafından toplamda 72.052 karar verilmiş, bu kararların 65.934'ü "ÇED Gerekli Değildir Kararı", 6.118'i "ÇED Olumlu Kararı"dır (Grafik 4).

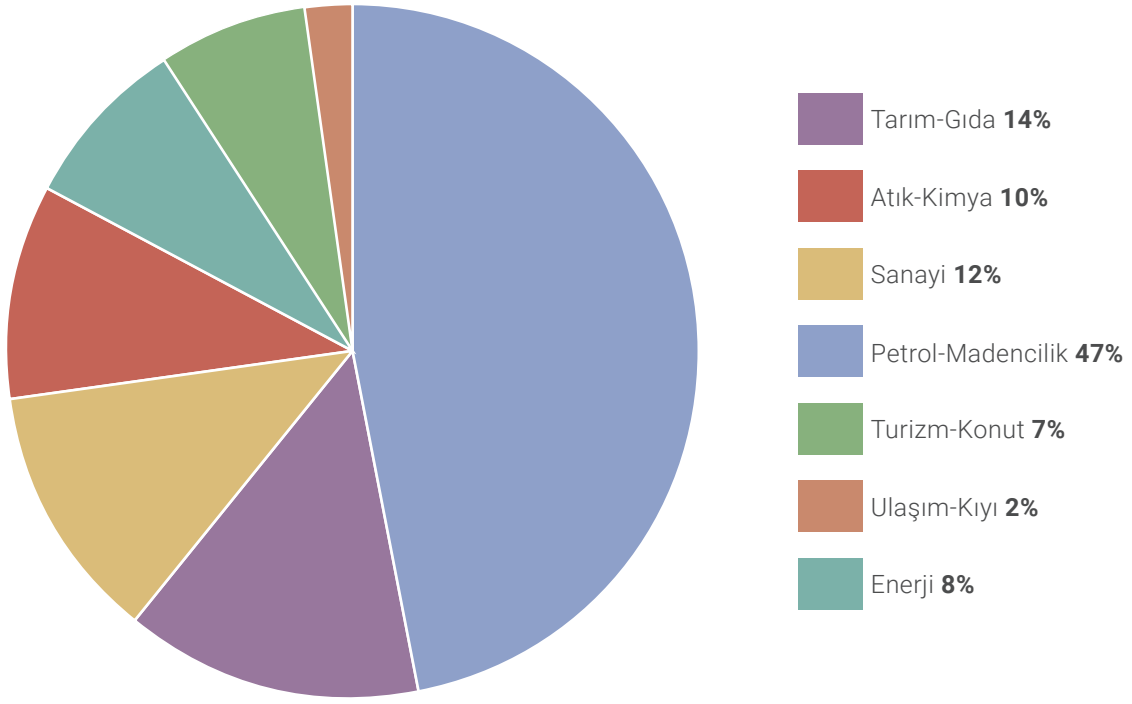
Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2020 yılları arasında verilen tüm ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı ise Grafik 5'te verilmektedir. Bu süre içinde en fazla ÇED kararı Petrol-Madencilik sektöründe verilmiştir (33.830, %47).

Grafik 4

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2020 yılları arasında verilen ÇED kararlarının dağılımı

Toplam ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararları

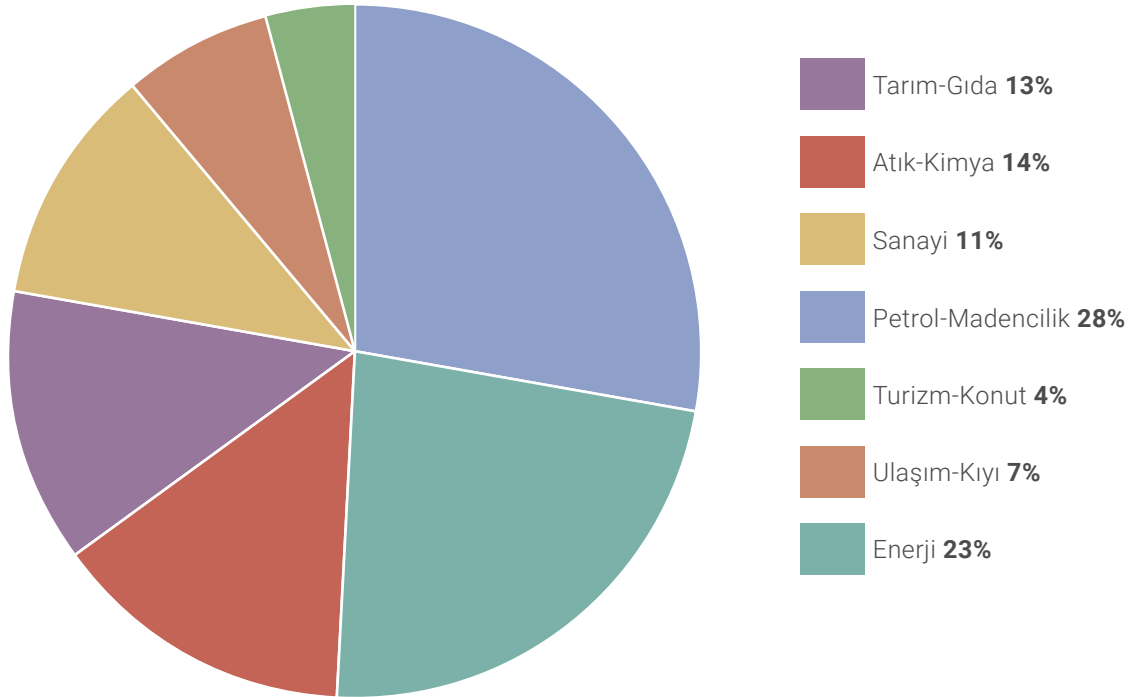
Grafik 5

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında 1993-2020 yılları arasında verilen ÇED Olumlu ve ÇED Gerekli Değildir Kararlarının sektörel dağılımı

1993-2020 yılları arasında Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Olumlu Kararları ve ÇED Gerekli Değildir kararlarının sektörel dağılımları Grafik 6 ve Grafik 7’de verilmektedir.

1993-2020 yılları arasında Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının iller bazında ve sektörel bazda çok daha ayrıntılı dağılımları ise Ek 2, Ek 3, Ek 4, Ek 5 ve Ek 6’da verilmektedir.

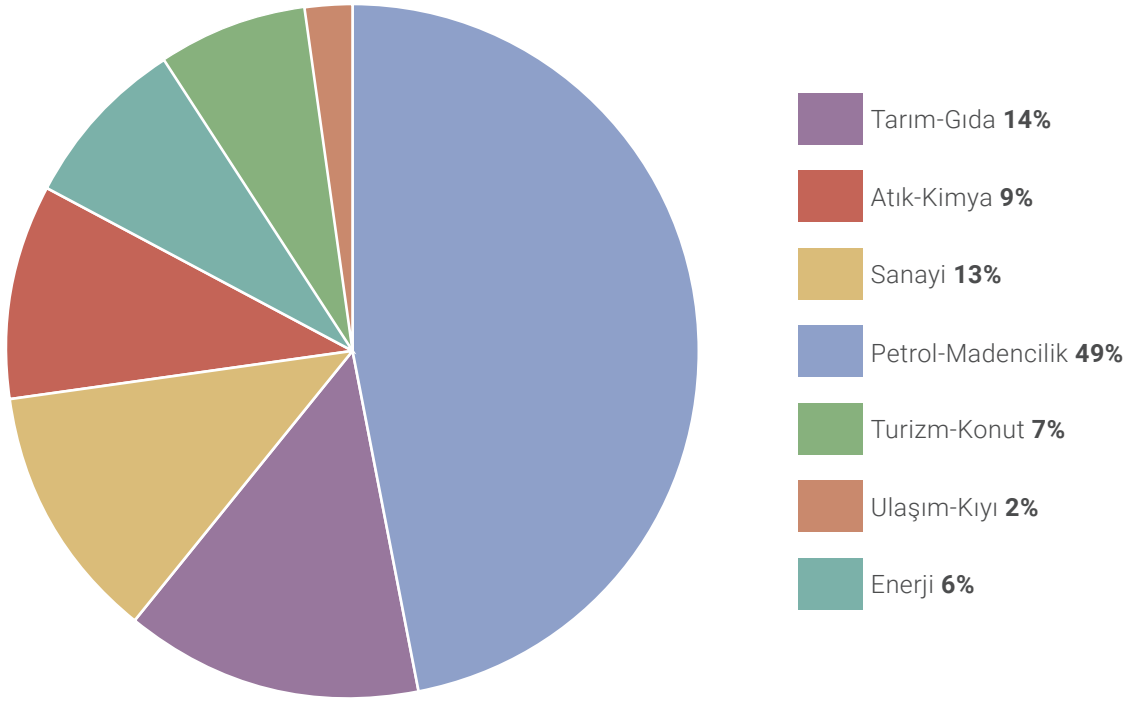
ÇED Olumlu Kararları Sektörel Dağılımı

Grafik 6

1993-2020 yılları arasında ÇED Olumlu Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

ÇED Gerekli Değildir Kararları Sektörel Dağılımı

Grafik 7

1993-2020 yılları arasında ÇED Gerekli Değildir Kararı verilen projelerin sektörel dağılımı

2.3. Stratejik Çevresel Değerlendirme Uygulamaları

Stratejik Çevresel Değerlendirme (SÇD) Yönetmeliği 8 Nisan 2017 tarihinde 30032 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak uygulanmaya başlanmıştır. SÇD Yönetmeliği uygulamaları kapsamında eleme süreci tamamlanan plan/programlar ile SÇD süreci devam eden planlar aşağıda verilmektedir.

SÇD Eleme Süreci Tamamlanan Plan/Programlar (Eleme Kararı);

- Kırsal Kalkınma Destekleri Kapsamında Tarıma Dayalı Yatırımların Desteklenmesi Programı (SÇD'ye Tabi Değildir.)
- Nitrat Eylem Planı (SÇD'ye Tabi'dir.)
- Potansiyel Su Ürünleri Yetiştiricilik Alanlarının Belirlenmesi Eylem Planı (Adana İli, Yumurtalık İlçesi Kıyı Alanları) (SÇD'ye Tabi'dir.)
- İstanbul İçmesuyu ve Kanalizasyon Master Planı Hazırlanması (SÇD'ye Tabi'dir.)
- Ankara İçmesuyu, Atıksu ve Yağmursuyu Yönetimi Master Planı (SÇD'ye tabii'dir.)

SÇD Yönetmeliği çerçevesinde SÇD süreci Devam Eden Planlar;

- Gediz Nehir Havza Yönetim Planı
- Doğu Karadeniz Havzası Taşkın Yönetim Planı
- Asi Havzası Taşkın Yönetim Planı
- Van Gölü Havzası Taşkın Yönetim Planı
- Kuzey Ege Nehir Havza Yönetim Planı
- Küçük Menderes Nehir Havza Yönetim Planı
- Burdur Nehir Havza Yönetim Planı
- Akarçay Nehir Havza Yönetim Planı
- Yeşilırmak Nehir Havza Yönetim Planı
- Batı Akdeniz Nehir Havza Yönetim Planı
- Konya Havzası Taşkın Yönetim Planı
- Çoruh Havzası Taşkın Yönetim Planı
- Seyhan Havzası Taşkın Yönetim Planı
- Türkiye Mekansal Strateji Planı
- Ordu-Giresun-Trabzon Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetim Planı

SÇD Yönetmeliği çerçevesinde SÇD süreci tamamlanan Planlar

- Edirne-Kırklareli-Tekirdağ Bütünleşik Kıyı Alanları Yönetim Planı
- Kuzey Ege Havzası Nitrat Eylem Planı

3. İZİN VE LİSANS ÇALIŞMALARI

2872 sayılı Çevre Kanunu'nda olumsuz çevresel etkileri bulunan işletmelerin faaliyette bulunabilmeleri için izin; atıkların geri kazanımı, geri dönüşümü ve bertarafına ilişkin iş ve işlemlerle iştigal eden tüm işletmelerin ise lisans almaları gerektiği belirtilmiştir.

Ülkemizde daha önce çevreye kirletici etkisi bulunan faaliyet ve tesislerin ilgili yönetmelikler kapsamında almak zorunda oldukları deşarj izni, emisyon izni, gürültü izni, derin deniz deşarj izni ile atık yönetimi konularındaki lisanslar yerine 01 Nisan 2010 tarihinden itibaren bütüncül yaklaşım stratejisi çerçevesinde tek bir çevre izni uygulaması hayata geçirilmiştir.

Bu doğrultuda; Çevre Kanununa dayanılarak hazırlanarak, 29 Nisan 2009 tarih ve 27214 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan ve 01 Nisan 2010 tarihinde yürürlüğe giren Çevre Kanununca Alınması Gereken İzin ve Lisanslar Hakkında Yönetmelik yürürlükten kaldırılarak, 10.09.2014 tarihli ve 29115 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği (ÇİLY) 01 Kasım 2014 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğin Ek-1 ve EK-2 listelerinde yer alan işletmelerin; faaliyette bulunabilmeleri için **Çevre ve Şehircilik Bakanlığından çevre izni veya çevre izin ve lisansı almaları zorunludur.**

3.1. Çevre İzin ve Lisanslama Çalışmaları

Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans belgesinin düzenlenmeye başlandığı 2010 yılından bu yana Bakanlık merkez ve ÇŞİM teşkilatı tarafından toplam 27.575 faaliyet veya tesise GFB, 29.984 faaliyet veya tesise Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi verilmiş olup, buna ilişkin GFB ve Çevre İzni/Çevre İzni ve Lisansı verileri Çizelge 5'de verilmektedir.

Çizelge 5 incelendiğinde 2020 yılı içerisinde 2.838 Geçici Faaliyet Belgesi, 4.641 Çevre İzin veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi düzenlenmiştir.

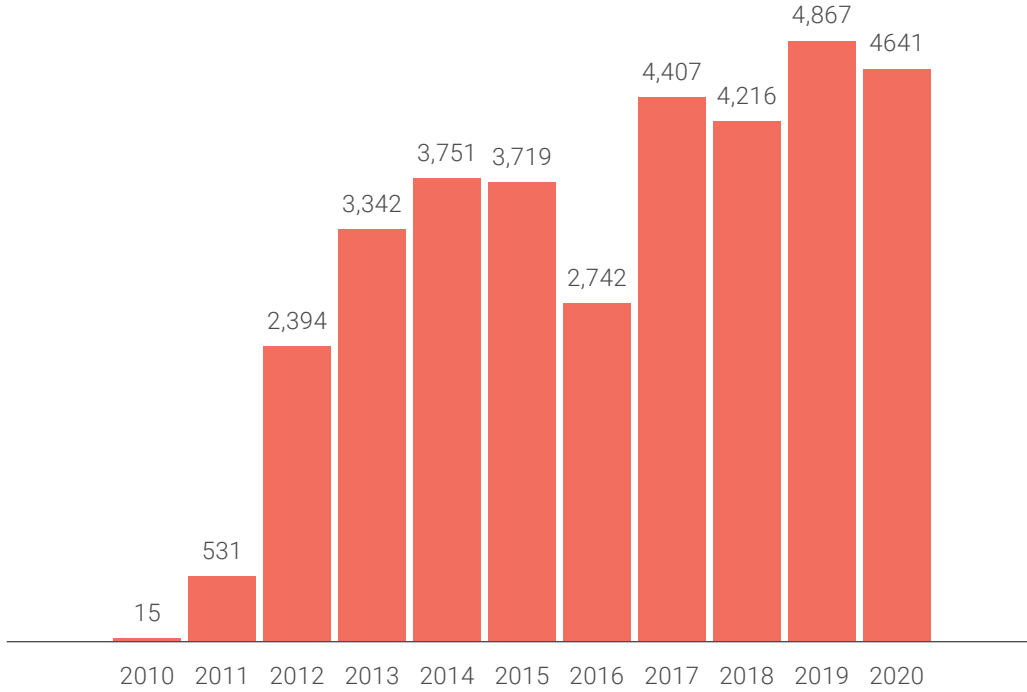
Çizelge 5

Yıllar itibariyle Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında verilen belgelerin sayıları

	Geçici Faaliyet Belgesi	Çevre İzin veya Çevre İzin ve Lisansı Belgesi
	TOPLAM	TOPLAM
2010*	318	15
2011	1.201	531
2012	3.755	2.394
2013	4.030	3.342
2014	3.999	3.751
2015	3.615	3.719
2016	2.269	2.742
2017	2.932	4.407
2018	2.433	4.216
2019	3.023	4.867
2020	2.838	4.641
TOPLAM	30.413	34.625

* 01.04.2010-31.12.2010 tarihleri arası verilerdir.

Çevre İzin Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi Sayıları

Grafik 8

Çevre İzin ve Lisans Yönetmeliği kapsamında düzenlenen Çevre İzin Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi sayılarının yıllara göre dağılımı

3.2. İthalat ve İhracat İzinleri

Pil ve Akümülatör İthalatı

Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında yer alan atık pil ve akümülatörlerin etkin toplama sistemlerinin kurulması ve yönetmeliğe uygun pil ve akümülatör ürünlerinin piyasaya sürülmesi ve ithalat denetimlerinin bu doğrultuda yapılması amacıyla Pil ve Akümülatörlerin İthalat Denetimlerine İlişkin Tebliğ hazırlanmış ve 2006 yılında uygulamaya alınmıştır. Her yıl Ocak ayında güncellenen tebliğle yönetmeliğe uygun pil ve akümülatör ithalatı gerçekleştirilmektedir.

İthalat işlemleri iki aşamalı olarak yürütülmektedir. İlk aşamada pil ve akümülatör ithal etmek isteyen firmalar Bakanlığımıza bir önceki yıl ithalat bilgilerini içeren form ile atık haline gelen pil ve akümülatörlerin ne şekilde toplanacağını gösterir atık yönetim planlarını sunarak Bakanlığımıza çevre uyum belgesi (ön izin) başvurusunda bulunmaktadır. Başvurusu uygun bulunan firmaların Ticaret Bakanlığı Dış Ticarete Risk Esaslı Kontrol Sistemi-TAREKS üzerinden yaptıkları elektronik başvuru değerlendirilerek onay verilmekte ve ilk aşama tamamlanmaktadır.

Ön izin onayı alan firma aynı sistem üzerinden ithalat başvurusu yaparak Ticaret Bakanlığı Bölge Müdürlüklerinin onayını beklemektedir. Ticaret Bakanlığı Bölge Müdürlükleri ithal edilmek istenen pil ve akümülatörlerin Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliğinde belirtilen yasaklama ve kısıtlamalara uygunluğu ile etiket ve işaretlemelere bakmak suretiyle fiili denetim yapmaktadır.

Metal Hurda İthalatı

Her yıl Ticaret Bakanlığı tarafından Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve ilgili kurum kuruluş görüşleri alınmak suretiyle hazırlanan ve 01 Ocak itibariyle yürürlüğe giren “Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Metal Hurdaların İthalat Denetimi Tebliği” kapsamında, Tebliğin Ek-1 sayılı listesinde yer alan metal hurdalar için Bakanlığımızca Metal Hurda İthalatçı Belgesi Bakanlığımız “Çevre İthalat ve İhracat İzinleri Uygulaması” üzerinden düzenlenmektedir. Düzenlenen belgeye ilişkin onay numarası Ticaret Bakanlığı Tek Pencere Sistemine de web servis aracılığıyla iletilmektedir.

Metal Hurda İthalatçı Belgesi, Tebliğin 4 üncü maddesi gereğince, metal hurdayı ergiterek işlem yapan veya metal hurdayı parçalamak ve boyutlarını küçültmek suretiyle kalitesini ve yoğunluğunu arttırmak üzere ön işlem uygulayan ve bu amaçlarla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’ndan Geçici Faaliyet Belgesi veya Çevre İzin ve Lisans Belgesine sahip sanayicilere düzenlenmektedir. Aynı zamanda bu sanayicilerin Türkiye Atom Enerjisi Kurumu tarafından yapılacak değerlendirme neticesinde Radyasyon Ölçüm Sistemi Uygunluk Belgesine (radyasyon kontrolü için uygun ve kalibre edilmiş sabit ve portatif radyasyon ölçüm cihazlarına ve ilgili diğer donanım) ve radyasyondan korunma konusunda eğitim almış personele sahip olduğunu belgelemek zorundadır.

Metal hurda ithalatları radyasyon panellerinin olduğu 25 adet ihtisas gümrüğünde yapılmaktadır (Gümrük Genel Tebliği Gümrük İşlemleri Seri No:104).

Atık İthalatı

Atık ithalatı her yıl Ticaret Bakanlığı tarafından Bakanlığımız ve ilgili kurum kuruluş görüşleri alınmak suretiyle hazırlanan ve 01 Ocak itibariyle yürürlüğe giren “Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Atıkların İthalat Denetimi Tebliği” kapsamında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerince düzenlenen uygunluk yazısı çerçevesinde gerçekleştirilmektedir. Tebliği Ek-1’inde yer alan atıkları; Bakanlıktan lisans veya geçici çalışma izni alan geri kazanım tesislerine sahip sanayiciler ithal edebilir. Bazı atıklar içinse yalnızca dahilde işleme rejimi kararı doğrultusunda ihraç kaydıyla ithalat mümkündür.

Atık ithalatı da metal hurda ithalatında olduğu gibi radyasyon panellerinin olduğu 25 adet ihtisas gümrüğünde yapılmaktadır (Gümrük Genel Tebliği Gümrük İşlemleri Seri No:104). Söz konusu belgeye ilişkin başvurular Bakanlığımız “Çevre İthalat ve İhracat İzinleri Uygulaması” üzerinden yapılmakta ve yine bu sistem üzerinden onay verilmektedir. Düzenlenen belgeye ilişkin onay numarası Ticaret Bakanlığı Tek Pencere Sistemine de web servis aracılığıyla iletilmektedir.

2020 yılı itibariyle Bakanlığımız 2019/18 sayılı “Atık İthalatı Genelgesi” kapsamında “Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi” düzenlenmeye başlanmış, atık ithalatında ise kota uygulamasına geçilmiştir. Atık ithalatı kotası %80 ile başlamış, yurtiçi toplama oranlarının arttırılması amacıyla kota 03.03.2020 tarihinde yayımlanarak yürürlüğe giren 2020/22 sayılı genelge ile %50’ye çekilmiştir. 2021 yılında da atık ithalatı kota uygulamasına devam edilecektir.

2020 yılında başlatılan kota uygulaması kapsamında 13 adet firmaya uygunsuz atık ithalatı gerekçesiyle idari para cezası uygulanmıştır.

Katı Yakıt İthalatı

Çevrenin korunması yönünden kontrol altında tutulan yakıtların ithalatı ile ilgili iş ve işlemler her yıl Ticaret Bakanlığı tarafından Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve ilgili kurum kuruluş görüşleri alınmak suretiyle hazırlanan ve 01 Ocak itibarıyla yürürlüğe giren "Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği" kapsamında yürütülmektedir.

Tebliğ kapsamında, Bakanlığımızca Tebliğ ekinde yer alan 11 kalem kontrole tabi katı yakıt (antrasit, taşkömürü, linyit, petrol koku, v.b) için "Katı Yakıt İthalatçısı Kayıt Belgesi" düzenlenmektedir.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca düzenlenen katı yakıt ithalatçısı kayıt belgesi kapsamında ithal edilecek yakıtların giriş yaptığı ilin Çevre ve Şehircilik Müdürlüğüne uygunluk denetimi yapılmaktadır. Uygunluk denetimi sırasında yakıttan numune alınarak Bakanlığımızca yetkilendirilen laboratuvarlarda analizi yaptırılmakta ve analizi uygun olan yakıtların ithalatına uygunluk yazısı düzenlenerek izin verilmektedir). Söz konusu belgeye ilişkin başvurular Bakanlığımız "Çevre İthalat ve İhracat İzinleri Uygulaması" üzerinden yapılmakta ve yine bu sistem üzerinden onay verilmektedir. Düzenlenen belgeye ilişkin onay numarası Ticaret Bakanlığı Tek Pencere Sistemine de web servis aracılığıyla iletilmektedir.

Atık İhracatı

Atık ihracatı, atığın tehlikeli ve tehlikesiz olmasına bağlı olarak değişiklik göstermektedir. Tehlikeli atıkların sınırötesi taşınımı ülkemizin de taraf olduğu Basel Sözleşmesi ve Tehlikeli Atıkların Kontrolü Yönetmeliği hükümleri doğrultusunda yürütülmekte olup, ülkemizde oluşan tehlikeli atıkların geri kazanımı ve/veya bertarafı için gerekli teknik kapasiteye sahip tesislerin bulunmaması durumunda tehlikeli atık ihracatı AB ve OECD ülkeleri ile Liechtenstein'a yapılabilir. İthalatçı ve varsa transit ülkelere Türkiye'den gönderilecek atık ile ilgili ön bildirimde bulunularak, söz konusu ülkelerin Basel'de kayıtlı yetkili otoritelerden onay alınmaktadır. Ülkelerin onayı olmadan ihracat işlemi başlatılmamaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, tehlikeli atık ihracatına ilişkin ithalatçı ve transit ülke onayları geldikten sonra "tehlikeli atık ihracatında sakınca bulunmadığına dair" yazılar, ihracat işleminin gerçekleştirileceği Gümrük Müdürlüğü/Müdürlüklerine gönderilmekte ve ihracat işlemleri gerçekleştirilmektedir.

02.04.2015 tarihli ve 29314 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Atık Yönetimi Yönetmeliği gereğince tehlikesiz atıkların; AB ve/veya OECD üyesi ülkeler ile Liechtenstein'a ihracatında Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belge düzenlenmemektedir, ancak ihracat işlemi başlamadan Bakanlığa bilgi verilmesi ve kayıt altına alınması gerekmektedir. Tehlikesiz atıkların AB ve/veya OECD üyesi ülkeler ile Liechtenstein haricindeki ülkelere ihracatında ise ilgili ülkenin yetkili otoritesinden izin alınarak Bakanlığa başvuru yapılması gerekmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığından onay alınmaksızın ihracat işlemi yapılamaz.

Söz konusu belgelere ilişkin başvurular Bakanlığımız "Çevre İthalat ve İhracat İzinleri Uygulaması" üzerinden yapılmakta ve yine bu sistem üzerinden onay verilmektedir. Düzenlenen belgeye ilişkin onay numarası Ticaret Bakanlığı Tek Pencere Sistemine de web servis aracılığıyla iletilmektedir.

Atık Transiti

Atıkların transit işlemlerinde yalnızca ömrünü tamamlamış lastiklere yönelik transit geçiş izni düzenlenmektedir. Ömrünü tamamlamış lastik transit geçiş izinlerinde, lastiklerin gideceği ülkenin yetkili otoritesinden alınmış kabul yazısına bakılmak suretiyle işlem yapılmaktadır. Belgelerinin sunulması ardından giriş ve çıkış gümrükleri ile transit işlem görülecek gümrük kapıları bilgilendirilmektedir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı olarak yalnızca belge üzerinden yapılan değerlendirme neticesinde transit geçiş izni verilmektedir.

Petrol Koku Kullanım İzin Belgesi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından sadece çimento ve kireç fabrikalarına kalsine edilmemiş petrol koku ve taşkömürü tahsisatı yapılmaktadır. Kalsine edilmemiş petrol koku kullanan sanayi tesisleri için Bakanlıktan izin alınması ve kapasiteleri doğrultusunda tahsisat yapılması zorunludur. Petrol koku tahsisat miktarı hesaplamalarında birim enerji 7.500 kcal/kg olarak alınmakta, kükürt oranı olarak %5,5'e kadar izin verilmektedir. Çimento ve kireç fabrikalarına çevre izinleri süresince geçerli olmak üzere petrol koku kullanım izin belgesi düzenlenmektedir. Ayrıca %5,5'den fazla kükürtlü petrol koku talep edilmesi durumunda yüksek kükürtlü petrol koku tahsisatı yapılmaktadır.

Bununla birlikte, yerli üretim petrol koku için de deneme tahsisatı kapsamında, çimento ve kireç fabrikalarında kullanımına yönelik uygunluk belgesi düzenlenmektedir.

2019 ve 2020 yıllarında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü bünyesinde düzenlenen ithalat ve ihracat belge sayıları aşağıda Çizelge 6'da yer almaktadır.

Çizelge 6

İthalat ve ihracat izinleri

TEBLİĞ-YÖNETMELİK-SÖZLEŞME ADI	DÜZENLENEN BELGE ADI	Belge Sayısı 2019	Belge Sayısı 2020
Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Metal Hurdaların İthalat Denetimi Tebliği	Metal Hurda İthalatçı Belgesi	58	104
Basel Sözleşmesi ve Ömrünü Tamamlamış Lastiklerin Kontrolü Yönetmeliği	Transit Geçiş İzni	2	2
Atık Pil ve Akümülatörlerin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında yayımlanan Pil ve Akümülatörlerin İthalat Denetimleri Tebliği	Pil ve Akümülatör İthalat ön izin onayı	1.189	1.198
Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği	Katı Yakıt İthalatçısı Kayıt Belgesi	113	110
Çevrenin Korunması Yönünden Kontrol Altında Tutulan Katı Yakıtların İthalat Denetimi Tebliği	Katı Yakıt İthalatçısı Muafiyet İzni	12	12
2011/4, 2015/2 sayılı İthal Katı Yakıtlar Genelgeleri	Petrol koku kullanma izin belgesi	32	27
2011/4, 2015/2 sayılı İthal Katı Yakıtlar Genelgeleri	Yüksek Kükürtlü Petrolkoku Tahsisatı	40	59
2011/4, 2015/2 sayılı İthal Katı Yakıtlar Genelgeleri	Yüksek Kükürtlü Taşkömürü Tahsisatı	7	7
2015/2 sayılı İthal Katı Yakıtlar Genelgeleri	Yüksek Uçuculu Taşkömürü Tahsisatı	6	6
09/06/2016 tarihli ve 40160356-125.01-E.7551 sayılı yazı	Yerli Petrol Koku Uygunluk Belgesi	25	21
Atık Yönetimi Yönetmeliği ve Basel Sözleşmesi	Tehlikeli Atık İhracat izni	4	3
	Tehlikeli Atık İhracat İzni Gümrük Onayı	2	1
	Tehlikesiz Atık İhracat izni	1.220	1.134
2019/18 Sayılı Atık İthalatı Genelgesi	Atık İthalatçısı Kayıt Belgesi	-	463

4. DENETİM ÇALIŞMALARI

Anayasa'nın 56 ncı maddesi "Herkesin, sağlıklı ve dengeli bir çevrede yaşama hakkına sahip" olduğunu, "çevreyi geliştirmenin, çevre sağlığını korumanın ve çevre kirlenmesini önlemenin Devletin ve vatandaşların ödevi" olduğunu ifade etmektedir. Bu çerçevede devlet görevini yerine getirirken, çevreyi korumaya ve kirliliği önlemeye yönelik olarak "düzenleme yapma" ve "denetim yapma" yetkisini kullanmaktadır.

Çevre denetimi, genel hatlarıyla, Çevre Kanunu hükümlerinin ve ilgili yönetmeliklerin uygulanıp uygulanmadığının tespiti için bir işletmenin faaliyetlerinin gözden geçirilerek ilgili yasal ve teknik gerekliliklere uygunluğun incelenmesine, faaliyet ve izin arasındaki uyumun incelenmesine yani izin koşullarına uyulup uyulmadığının değerlendirilmesine ve işletmenin çevre mevzuatına uymasının teşvik edilmesine yönelik bir süreçtir.

Bu rapor kapsamında denetim faaliyetleri değerlendirilirken, Bakanlık merkez ve/veya ÇŞİM tarafından gerçekleştirilen denetimler planlı (rutin) ve plansız (rutin olmayan) denetimler olarak ikiye ayrılmıştır.

Planlı denetimler, bir ya da çok yıllık bir program çerçevesinde haberli veya habersiz olarak gerçekleştirilen denetimlerdir. Plansız denetimler ise;

- a. izin yenileme prosedürünün bir parçası olarak,
- b. yeni izin alma prosedürünün bir parçası olarak,
- c. kaza ve olaylar sonrasında (yangın ve aniden ortaya çıkan kirlilikler gibi),
- d. mevzuata uygunsuzluğun fark edildiği durumlarda,
- e. Bakanlık merkez ya da Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü (ÇŞİM) tarafından gerek görülen durumlarda,
- f. ihbar veya şikâyet sonrasında

ani olarak gerçekleşen ve herhangi bir programa bağlı kalınmaksızın Bakanlık merkez ve/veya Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü tarafından yapılan denetimlerdir.

Denetim sonrasında gerçekleşen yaptırım süreci, bir yasa veya yönetmeliğe uygunsuzluğun var olduğunun ortaya konduğu durumlarda ceza ve önlem gibi yasal araçlar kullanılarak mevzuata uygunluğun sağlanmasıdır.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nun amacı bütün canlıların ortak varlığı olan çevrenin sürdürülebilir çevre ve sürdürülebilir kalkınma ilkeleri doğrultusunda korunmasını sağlamaktır. Kanunda bu amaç ortaya konulduktan sonra, bu amacın gerçekleştirilmesi için tüm gerçek ve tüzel kişilerin uyması gereken kurallar, yerine getirmesi gereken yükümlülükler düzenlenmiş, yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediğinin izlenmesi, denetlenmesi, Kanun ve ilgili yönetmeliklerde öngörülen yükümlülüklerin yerine getirilmemesi halinde uygulanacak idari yaptırım (idari para cezası, faaliyetin durdurulması) kararları, yaptırımın uygulanmasında yetkili merciler, kararlara itiraz, adli nitelikteki cezalar kirlitenin sorumluluğuna ilişkin hükümler öngörülmüştür.

2872 sayılı Çevre Kanunu'nda (26 ncı madde) idari yaptırımların yanı sıra bir kısım adli nitelikteki cezalar da düzenlenmiştir.

Ayrıca, idari yaptırım kararlarının tesis edilmesi, uygulanması sırasında 2872 sayılı Çevre Kanunu'nun yanı sıra 5326 sayılı Kabahatler Kanununun da önemle göz önünde bulundurulması gereklidir. 5237 sayılı Türk Ceza Kanununda Çevreye Karşı Suçlar bölüm başlığı altında çevrenin kasten kirletilmesi, çevrenin taksirle kirletilmesi, gürlüğe neden olma suçları düzenlenmiştir.

Çevre Kanununa dayalı olarak çıkarılan Yönetmelik, Tebliğ gibi ikincil düzenlemeler ile de, Çevre Kanununda esasları belirlenen, çerçevesi çizilen konuların ayrıntılarına, teknik yönlerine, uygulama usullerine yer verilmiştir.

Bakanlık merkez ve İl Müdürlükleri tarafından yapılan çevre denetimleri sırasında çevre mevzuatı kapsamında da 2872 sayılı Kanun ve ilgili mevzuata uygunsuzluk tespit edilmesi halinde;

- Herhalde tespit edilen aykırı fiil için Kanunun 20 nci maddesinde öngörülen ve aykırı fiile karşılık gelen idari para cezasının tatbik edilmesi,
- Süre verilmesi takdir edilir ise bir yılı geçmemek kaydı ile ve bir defaya mahsus olarak süre verilmesi, verilen süre sonunda aykırılığın giderilmemesi halinde faaliyetin, tespit olunan aykırılığın mahiyetine, yürütülen faaliyetin niteliğine göre, kısmen, tamamen, süreli ya da süresiz durdurulması,
- Süre verilmediği takdirde derhal, kısmen veya tamamen, süreli ya da süresiz olarak faaliyetin durdurulması,

gerekmektedir.

2020 yılı içerisinde tespit edilen uygunsuzluklar sonucunda Çevre Kanunu'na muhalefet nedeni ile uygulanan idari para cezaları 31 Aralık 2019 tarih ve 30995 sayılı Resmi Gazete' de yayımlanan "2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2020/1)" kapsamında gerçekleştirilmiştir.

2020 yılında Tebliğ (2020/1) kapsamında uygulanan Çevre Kanunu uyarınca verilen idari para cezalarının miktarları Ek-1'de bulunmaktadır.

4.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünün Denetim Faaliyetleri ve İdari Para Czası Uygulamaları

Bakanlığın mevcut yapısı itibariyle Çevre Denetim Yönetmeliği, Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı tarafından uygulanmaktadır. Ayrıca ÇED Yönetmeliği (ÇEDY) kapsamında gerçekleştirilen izleme ve kontrol çalışmaları da aynı Genel Müdürlük tarafından gerçekleştirilmektedir.

Ayrıca, Bakanlık merkez teşkilatına ek olarak 81 Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü de Çevre Kanunu kapsamında da çevre denetim, ÇED izleme ve kontrol çalışmalarını yürütmektedir.

4.1.1. ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Faaliyetleri

2020 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü bünyesinde bulunan ÇED İzleme ve Çevre Denetimi Dairesi Başkanlığı tarafından Çevre Denetimi Yönetmeliği (ÇDY) kapsamında 17 kişilik teknik personeliyle çevre denetimleri gerçekleştirilmiştir.

21 Kasım 2008 tarihli ve 27061 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanarak 01 Ocak 2009 tarihinden yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği’nin 22 nci maddesi uyarınca ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü’nün 2020 Yılı Birleşik Denetim Programı 31.12.2019 tarih 296814 sayılı Bakanlık Olur’u ile onaylanmış olup denetim programına 63 tesis alınmıştır.

Bununla birlikte Covid-19 salgınının ülkemizde yayılımının en aza indirilmesi amacıyla 22 Mart 2020 tarih ve 2020/4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ve 26 Ağustos 2020 tarih 2020/11 numaralı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi gereği Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatlarında uzaktan çalışma, dönüşümlü çalışma gibi esnek çalışma yöntemlerinin uygulanması ile birleşik çevre denetimlerinin gerçekleştirilmesinde aksaklıklar yaşanmış olup konu ile ilgili olarak İl Müdürlüklerimizce Bakanlığımıza gerek yazılı gerekse şifahen iletilen başvurularda, açılış ve kapanış toplantısı gibi prosedürleri içeren ve 2020 yılında tamamlanamayan Birleşik Denetimlerin, sağlık tedbirleri açısından 2021 yılına ertelenmesi talep edilmiştir. Bu nedenle 14.10.2020 tarih ve 209913 sayılı Bakanlık Makamı Oluru alınarak 2020 Yılı Birleşik Denetim Programında yer alan ancak Birleşik Denetim gerçekleştirilemeyen tesislerin 2021 Yılı Birleşik Denetim Programına alınması uygun görülmüştür. 2020 yılında 6 tesiste birleşik çevre denetimi yapılmıştır.

ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü’nün 2020 yılında gerçekleştirdiği denetimler ve türleri Çizelge 7’de verilmiştir. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez teşkilatı tarafından 2020 yılında toplam 119 ani, şikayet denetimi ve ÇED İzleme ve Kontrol Çalışması yapılmıştır. Bu denetimler sonucunda çevre kirliliğine sebep olan kurum ve kuruluşlara 14.298.181,77 TL idari para cezası uygulanmıştır.

Çizelge 7

2020 yılında ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen denetimler

ANİ	PLANLI (BİRLEŞİK)	TOPLAM
119	6	125

2020 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından atık ithalatı yapan firmalara Gümrük Denetimleri gerçekleştirilmiştir.

ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü (ÇEDİDGM) tarafından gerçekleştirilen 125 denetim sırasında tespit edilen 61 uygunsuzluk karşılığında 14.298.181,77 TL idari para cezası uygulanmıştır. Ayrıca 18 adet işletmeye de durdurma cezası verilmiştir. 2020 yılı içerisinde ÇEDİDGM tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri, uygulanan ceza miktarları ve idari yaptırım sayısı Çizelge 8’de verilmektedir.

Çizelge 8

2020 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri, uygulanan ceza miktarları ve sayısı

	DENETİM SAYISI	İDARİ YAPTIRIM SAYISI	CEZA MİKTARI (TL)	DURDURMA
ÇEDİDGM	125	61	14.298.181,77	18

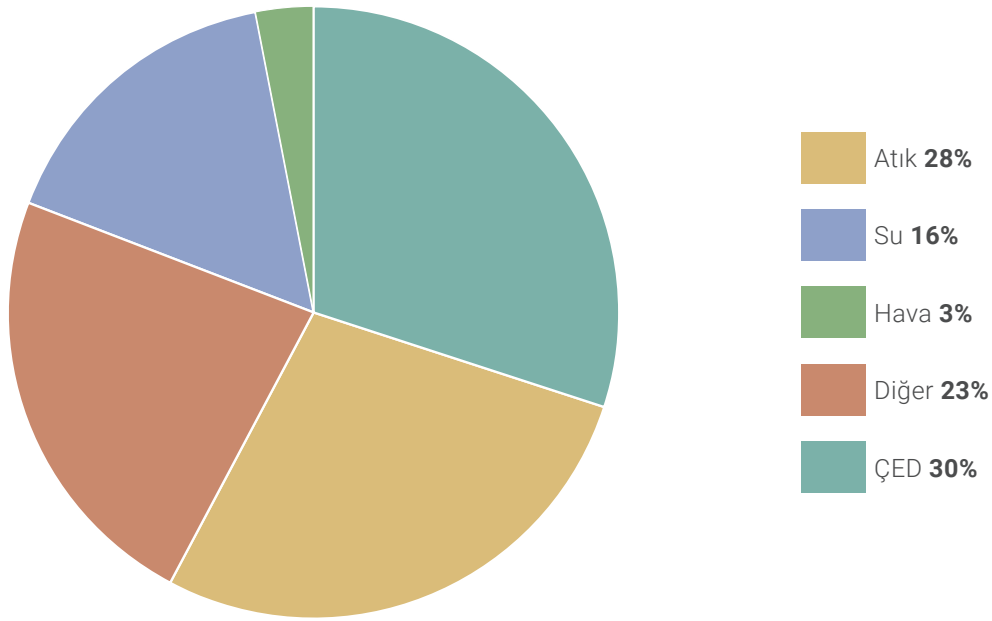
Çizelge 9'da 2020 yılında işletmelere ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarları ve idari yaptırımların sayısı verilmektedir. 2020 yılı içerisinde ÇEDİDGM tarafından en fazla sayıda idari yaptırım (18) ÇED Yönetmeliği kapsamında uygulanmış ve bu yaptırımları sonucu olarak işletmelere 2.215.517,77 TL para cezası kesilmiştir. ÇEDİDGM tarafından işletmelere atık konusunda 17 uygunsuzluk karşılığında 10.421.644 TL, su kirliliği konusunda 10 uygunsuzluk karşılığında 1.311.222 TL idari yaptırım uygulanmıştır.

Çizelge 9

2020 yılında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından uygulanan ceza miktarları

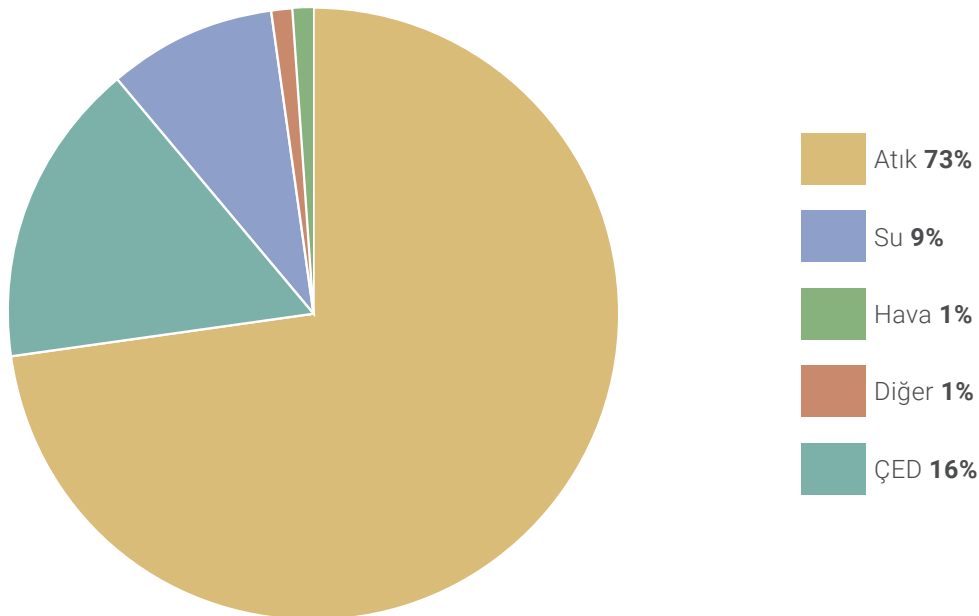
	Ceza Miktarı (TL)	Uygulanan İdari Yaptırım Sayısı
Hava	176.998,00	2
Su	1.311.222,00	10
Atık	10.421.644,00	17
ÇED	2.215.517,77	18
Diğer	172.800,00	14
TOPLAM	14.298.181,77	61

Grafik 9'da ÇEDİDGM tarafından 2020 yılında işletmelere uygulanan idari yaptırım sayısının konulara göre dağılımı görülmektedir. 2020 yılında işletmelere uygulanan idari yaptırımların dağılımı incelendiğinde, idari cezaların %30'u ÇED Yönetmeliği, %28'i atık, %16'sı su, %3'ü de hava konusunda gerçekleşmiştir.

Grafik 9

2020 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan idari yaptırım sayısının konulara göre dağılımı

Grafik 10'da ÇEDİDGM tarafından 2020 yılında işletmelere uygulanan ceza miktarlarının konulara göre dağılımı görülmektedir. 2020 yılında işletmelere uygulanan ceza miktarlarının dağılımı incelendiğinde, idari cezaların %73'ü atık konusunda, %1'i hava kirliliği ve %9'u da su kirliliği konusunda gerçekleşmiştir. ÇED Yönetmeliği hükümlerine uymayanlara uygulanan ceza miktarının oranı ise %16'dır.

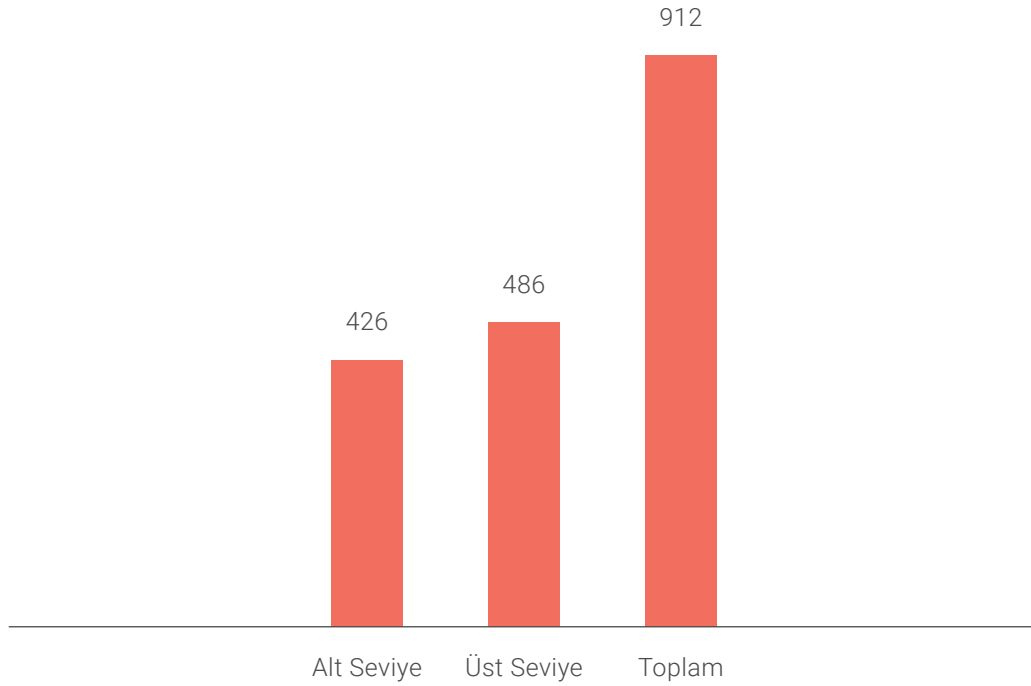
Grafik 10

2020 yılında ÇEDİDGM tarafından uygulanan ceza miktarlarının konulara göre dağılımı

4.1.2. Büyük Endüstriyel Kaza Riski Taşıyan Tesislerin Denetimi Faaliyetleri

Büyük endüstriyel kaza risklerinin kontrolü ve denetimi çerçevesinde, "Tehlikeli Maddeleri İçeren Büyük Kaza Risklerinin Kontrolüne İlişkin AB Konsey Direktifi/Seveso III Direktifi"ni ülkemiz mevzuatına uyumlaştıran "Büyük Endüstriyel Kazaların Önlenmesi ve Etkilerinin Azaltılması Hakkında Yönetmelik" Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, İçişleri Bakanlığı/Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından müştereken hazırlanmış ve 2 Mart 2019 tarihli ve 30702 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Yönetmeliğe bağlı olarak, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı sorumluluğunda yer alan Büyük Endüstriyel Kazalarda Uygulanacak Dâhili Acil Durum Planları Hakkında Tebliğ, 15 Ağustos 2020 tarihli ve 31214 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Tebliğ ile faaliyet halindeki üst seviyeli kuruluşların DADP'leri hazırlamaları için 1 yıl süre verilmiştir.

Aralık 2020 itibariyle BEKRA Bildirim Sisteminde kayıtlı verilere göre; Türkiye genelinde 426 üst seviyeli, 486 alt seviyeli olmak üzere 912 kuruluş bulunmaktadır.

Grafik 11

2020 yılı Aralık ayı itibariyle BEKRA Bildirim Sistemine bildirimde bulunan kuruluşların dağılımı

4.1.3. Piyasa Gözetimi ve Denetimi Faaliyetleri

Avrupa Birliği'nin piyasa gözetimi ve denetimi sistemine paralel bir sistemin Türkiye'de kurulması için hukuki altyapıyı oluşturan ve 11 Ocak 2002 tarihinden itibaren yürürlükte bulunan 4703 sayılı "Ürünlere İlişkin Teknik Mevzuatın Hazırlanması ve Uygulanmasına Dair Kanun", 7223 sayılı "Ürün Güvenliği ve Teknik Düzenlemeler Kanunu" ile 12 Mart 2021 tarihinde yürürlükten kaldırılmış ve 12 Mart 2021 tarihinden itibaren 7223 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. Her iki Kanun; üreticilerin piyasaya sadece güvenli ürün sürmesini zorunlu kılar-ken, kamu kurumlarına da ürüne özel mevzuatı düzenleme ve uygulama yetkisi vermiştir.

Bununla birlikte Ulusal PGD Strateji Belgesi uyarınca, kamu kuruluşlarının piyasa gözetimi ve denetiminden sorumlu bulundukları ürün grupları belirlenmiştir. Ayrıca Ticaret Bakanlığı koordinatörlüğünde, koordinas-yonu sağlamak, tavsiye niteliğinde kararlar almak üzere 2002 yılından itibaren Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu (PGDKK) görev yapmaktadır. Kurulun bir üyesi olan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı bugü-ne kadar yapılan kurul toplantılarına katkı ve katılım sağlamıştır.

2011/12 sayılı Başbakanlık Genelgesi uyarınca PGDKK tarafından hazırlanan yıllık eylem planlarını değerlen-dirmek, etkin bir ithalat ve iç piyasa denetimi için temel hedef ve stratejilerle alınacak tedbirleri belirlemek ve bu amaçla üst düzeyde kararlar almak, ilgili kurumlar arasında işbirliğini ve eşgüdümü sağlamak üzere "Pi-yasa Gözetimi Denetimi ve Ürün Güvenliği Değerlendirme Kurulu (PGDÜGDK)" kurulmuştur. Çevre ve Şehirci-lik Bakanı'nın da üyesi olduğu Kurul 2012 yılında ilk toplantısını yapmış, süregelen toplantılarda bir dizi karar almış ve halen almaktadır. Bu kararların uygulanması için gerekli çalışmalar etkin bir şekilde yürütülmektedir.

Piyasa gözetimi ve denetimi (PGD), AB üyelik müzakerelerinde "Malların Serbest Dolaşımı" faslının açılış kri-terlerinden biri olarak hazırlanmıştır. PGD kuruluşlarının yanı sıra üretici ve tüketici örgütlerinin de görüşleri alınarak hazırlanan ve Piyasa Gözetimi ve Denetimi Koordinasyon Kurulu (PGDKK) tarafından kabul edilen «2019-2021 yılı Ulusal Piyasa Gözetimi ve Denetimi Stratejisi» ile Çevre Kanunu kapsamında ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün sorumlu olduğu ürünler katı yakıtlardır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşların sorumluluğunda bulunan katı yakıt denetimleri 2872 sayılı Çevre Kanunu ve bu Kanuna dayanılarak yayımlanan ikincil mevzuat kapsamında gerçekleştirilmektedir. Yürütülen piyasa gözetimi ve denetimi çalışmalarına dair tüm verileri üçer aylık dö-nemlerle değerlendirilmekte ve yıllık olarak yayınlanan Ulusal PGD Raporuna kaynak teşkil etmektedir. Tica-ret Bakanlığı koordinasyonunda hazırlanan Ulusal PGD Raporlarına www.ticaret.gov.tr internet adresinden ulaşılabilir.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetlerine ilişkin veriler Çizelge 10'da sunulmaktadır.

Çizelge 10

Piyasa gözetimi ve denetimlerinin yıllara göre dağılımı

	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
PGD Sayısı (Adet)	20.573	17.023	16.375	12.795	19.233	13.967	11.943
Uygulanan Ceza Miktarı (TL)	519.681	199.952	465.302	244.967	134.788	309.776	212.686

Çizelge 10'da görüldüğü üzere Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılan kurum/kuruluşlar tarafından gerçekleştirilen katı yakıtlara ait piyasa gözetimi ve denetimi faaliyetleri sonucunda 2020 yılında 212.686 TL idari para cezası uygulanmıştır. Ayrıca 2020 yılında illerde gerçekleştirilen Piyasa Gözetimi ve Denetimi faaliyetlerine ilişkin ayrıntılı veriler de Ek-13'de verilmektedir.

4.2. Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin Denetim Faaliyetleri ve İdari Para Cezası Uygulamaları

21 Kasım 2008 tarihli ve 27061 sayılı Resmi Gazete'de yayınlanarak 01 Ocak 2009 tarihinden yürürlüğe giren Çevre Denetimi Yönetmeliği'nin 22 nci maddesi uyarınca Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri için 2020 Yılı Birleşik Denetim Programı 31.12.2019 tarih 296814 sayılı Bakanlık Olur'u ile onaylanmış ve bu kapsamda denetim programına 1.811 tesis alınmıştır.

Covid-19 salgınının ülkemizde yayılımının en aza indirilmesi amacıyla 22 Mart 2020 tarih ve 2020/4 numaralı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ve 26 Ağustos 2020 tarih 2020/11 numaralı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi gereği Bakanlığımız merkez ve taşra teşkilatlarında uzaktan çalışma, dönüşümlü çalışma gibi esnek çalışma yöntemlerinin uygulanması ile birleşik çevre denetimlerinin gerçekleştirilmesinde aksaklıklar yaşanmış olup konu ile ilgili olarak İl Müdürlüklerimizce Bakanlığımıza gerek yazılı gerekse şifahen iletilen başvurularda, açılış ve kapanış toplantısı gibi prosedürleri içeren ve 2020 yılında tamamlanamayan Birleşik Denetimlerin, sağlık tedbirleri açısından 2021 yılına ertelenmesi talep edilmiştir. Bu nedenle 14.10.2020 tarih ve 209913 sayılı Bakanlık Makamı Oluru alınarak 2020 Yılı Birleşik Denetim Programında yer alan ancak Birleşik Denetim gerçekleştirilemeyen tesislerin 2021 Yılı Birleşik Denetim Programına alınması uygun görülmüştür. 2020 yılında ÇŞİM tarafından 1.249 birleşik denetim gerçekleştirilmiştir.

2020 yılında 81 ÇŞİM tarafından yürütülen planlı ve plansız (ani ve şikayet denetimleri) çevre denetimlerine ilişkin veriler sırasıyla Çizelge 11'de yer almaktadır. Çizelge 11'de görüleceği üzere 2020 yılı içerisinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından toplam 39.097 adet çevre denetimi gerçekleştirilmiştir.

Çizelge 11

2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri*

PLANLI DENETİM**	ANİ DENETİM	ŞİKAYET DENETİMİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
1.641	34.524	2.932	39.097

*2020 yılı verilerinde 18.03.2021 tarihi itibarı ile e-denetim sistemine kayıt edilen denetim tutanakları temel alınmıştır.

** Planlı denetimler birleşik denetim ve risk değerlendirme kapsamında yapılan planlı denetimlerin toplamıdır.

2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çevre denetimlerinin denetim sayıları ve denetim türlerine göre dağılımı Ek-9'da verilmektedir.

2011-2020 tarihleri arasında Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen çevre denetimi sayıları Çizelge 12'de verilmektedir.

Çizelge 12

Çevre denetimi sayılarının yıllara göre dağılımı

	Bakanlık Merkez	ÇŞİM	TOPLAM
2011	729	50.313	51.042
2012	543	38.058	38.601
2013	271	37.196	37.467
2014	295	43.674	43.969
2015	323	48.358	48.681
2016	353	52.256	52.609
2017	275	51.766	52.041
2018	217	50.239	50.456
2019	378	53.785	54.163
2020*	125	39.097	39.222

*2020 yılı verilerinde 18.03.2021 tarihi itibarı ile e-denetim sistemine kayıt edilen denetim tutanakları temel alınmıştır.

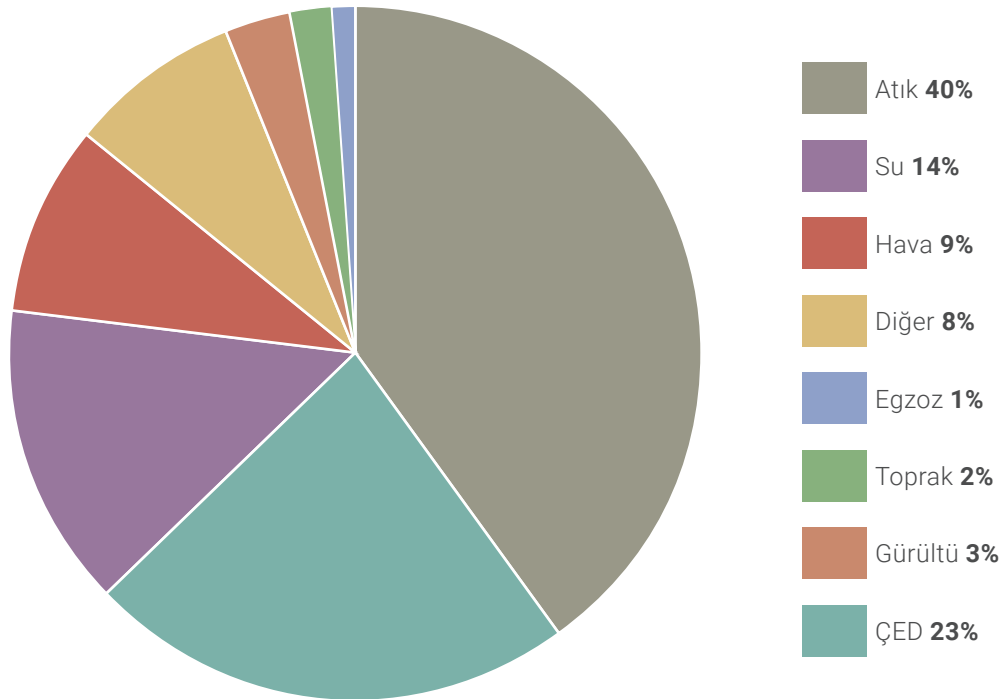
Çizelge 13'de, 2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısının konu bazında dağılımı verilmektedir.

Çizelge 13 incelendiğinde 2020 yılı içerisinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan 4.829 idari yaptırım sonucunda toplam 225.976.477,50 TL ceza kesildiği görülmektedir. 2020 yılında ÇŞİM'leri en fazla olarak atık konusunda (90.471.071,86 TL) ve ikinci olarak da ÇED Yönetmeliği kapsamında (52.646.770,80 TL) ceza uygulamışlardır.

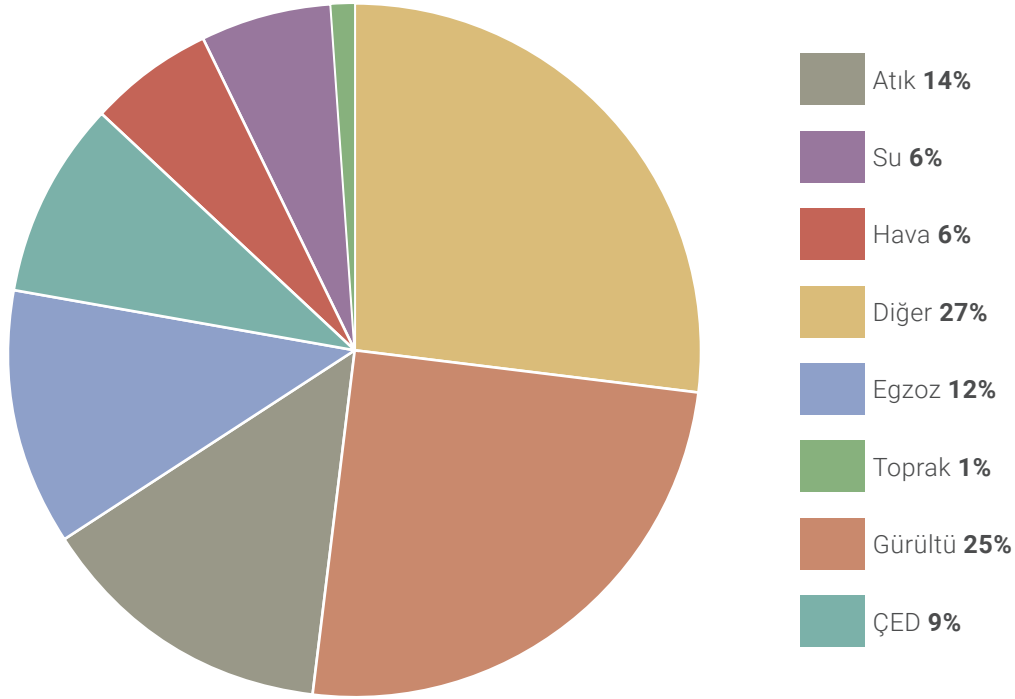
Çizelge 13 – 2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan ceza miktarları ve sayısı

	Ceza Miktarı (TL)	Uygulanan İdari Yaptırım Sayısı
Hava	20.158.823,44	277
Su	31.161.522,50	289
Atık	90.471.071,86	660
ÇED	52.646.770,80	445
Gürültü	7.863.602,00	1.224
Toprak	4.494.083,02	69
Egzoz	1.141.520,00	570
Diğer	18.039.083,88	1.295
TOPLAM	225.976.477,50	4.829

Grafik 12 ve Grafik 13’de 2020 yılında ÇŞİM’leri tarafından işletmelere uygulanan idari yaptırım sayılarının ve idari yaptırım miktarlarının konulara göre dağılımı verilmektedir.

Grafik 12- 2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan idari yaptırım sayılarının konulara göre dağılımı

Grafik 13

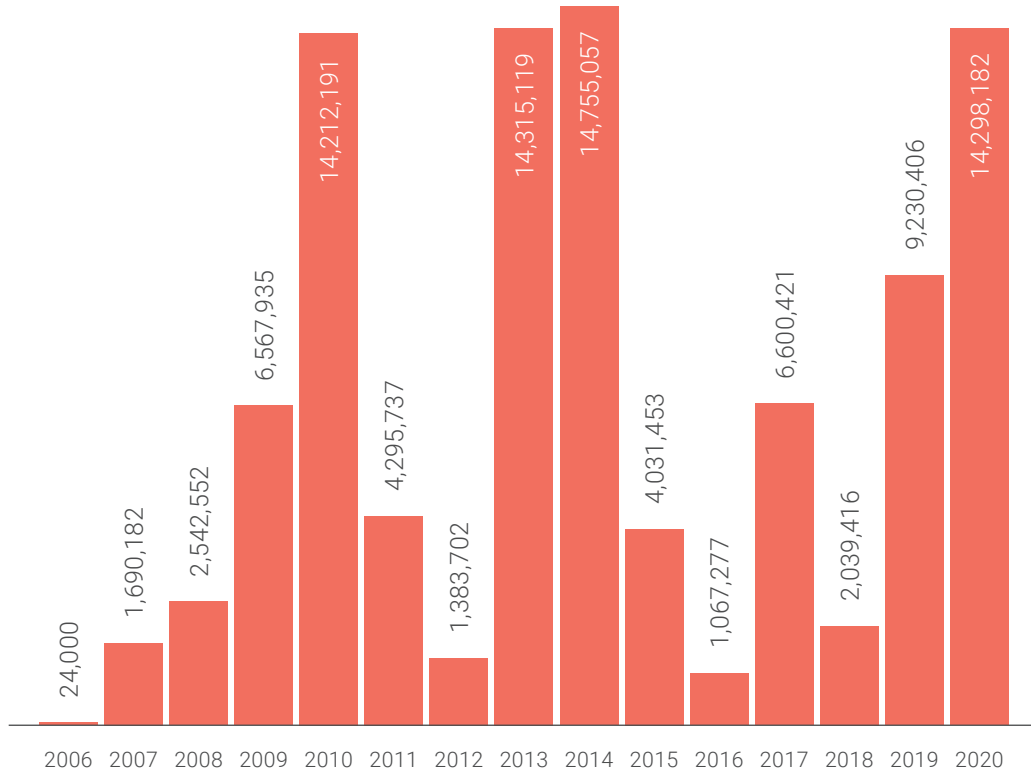
2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan idari yaptırım miktarlarının konulara göre dağılımı

Çizelge 14

Yıllara göre Bakanlık tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarları (TL)

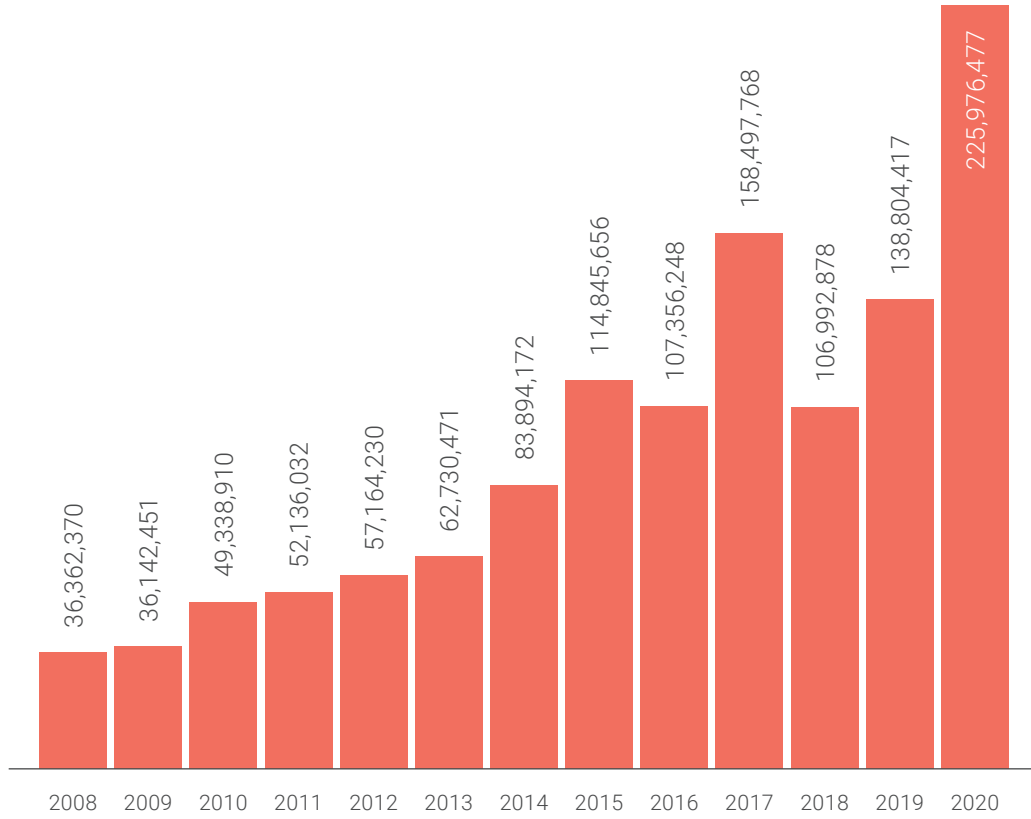
	Bakanlık Merkez	ÇŞİM	TOPLAM
2006	24.000	12.191.700	12.215.700
2007	1.690.182	32.794.910	34.485.092
2008	2.542.552	34.362.370	34.829.596
2009	6.567.935	36.142.451	42.710.386
2010	14.212.191	49.338.910	63.551.101
2011	4.295.737	52.136.032	56.431.769
2012	1.383.702	57.164.230	58.547.932
2013	14.315.119	62.730.471	77.045.590
2014	14.755.057	83.894.172	98.649.229
2015	4.031.453	114.845.656	118.877.109
2016	1.067.277	107.356.248	108.423.525
2017	6.600.421	158.497.768	165.098.189
2018	2.039.416	106.992.878	109.032.294
2019	9.230.406	138.804.417	148.034.823
2020	14.298.182	225.976.477	240.274.659

Grafik 14'de 2006-2020 yılları arasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı merkez teşkilatı, Grafik 15'de de 2008-2020 yılları arasında ÇŞİM tarafından işletmelere uygulanan idari yaptırım miktarları verilmektedir.

Grafik 14

Yıllara göre Bakanlık merkez teşkilatı tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı

Grafik 15

Yıllara göre Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından Çevre Kanunu uyarınca uygulanan toplam ceza miktarı

4.3. Çevre Kanunu Uyarınca Durdurma Cezası Uygulamaları

Çevre Kanununun 15 inci maddesinde, 2872 sayılı Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan yönetmeliklere aykırılık halinde aykırılığa sebep olan faaliyetin, bir defaya mahsus olarak ve bir yılı aşmayacak şekilde süre verilmesi halinde, verilen süre sonunda aykırılığın giderilmemiş olması durumunda süre sonunda, süre verilmediği takdirde derhal, kısmen veya tamamen, süreli veya süresiz olarak durdurulacağı hüküm altına alınmıştır. Bu kapsamda durdurma kararı Bakanlık merkezde ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürü, illerde ise Çevre ve Şehircilik İl Müdürleri tarafından verilmektedir.

Ayrıca 2872 sayılı Kanunun 15 inci maddesinin son fıkrasında, faaliyetin durdurulmasına ilişkin olarak Çevresel Etki Değerlendirmesi süreci bakımından süre ve durdurma kararı verecek makam ile ilgili olarak özel bir hüküm getirerek çevresel etki değerlendirilmesi incelemesi yapılmaksızın başlanan faaliyetlerin Bakanlık tarafından, proje tanıtım dosyası hazırlanmaksızın başlanan faaliyetlerin ise mahallin en büyük mülki amiri tarafından ve süre verilmeksizin durdurulacağını belirtmiştir.

Faaliyetlerin durdurulması:

Madde 15 – (Değişik: 26/4/2006 – 5491/12 md.)

Bu Kanun ve bu Kanun uyarınca yayımlanan yönetmeliklere aykırı davrananlara söz konusu aykırı faaliyeti düzeltmek üzere Bakanlıkça ya da 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından bir defaya mahsus olmak üzere esasları yönetmelikle belirlenen ve bir yılı aşmamak üzere süre verilebilir.

Faaliyet; süre verilmemesi halinde derhal, süre verilmesi durumunda, bu süre sonunda aykırılık düzeltilmez ise Bakanlıkça ya da 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği kurum ve merciler tarafından kısmen veya tamamen, sürekli veya süresiz olarak durdurulur. Çevre ve insan sağlığı yönünden tehlike yaratan faaliyetler süre verilmeksizin durdurulur.

Çevresel Etki Değerlendirmesi incelemesi yapılmaksızın başlanan faaliyetler Bakanlıkça, proje tanıtım dosyası hazırlanmaksızın başlanan faaliyetler ise mahallin en büyük mülkî amiri tarafından süre verilmeksizin durdurulur.

2020 yılı içerisinde 42 ÇŞİM tarafından 280 tesise, Bakanlık Merkez teşkilatı tarafından 18 tesise ve toplamda 298 tesise kapatma/durdurma kararı verilmiştir. Çevre Kanunu uyarınca uygulanan kapatma/durdurma kararlarına ilişkin ayrıntılı veriler Çizelge 15’de verilmektedir.

Çizelge 15

2020 yılında Çevre Kanunu uyarınca Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından verilen kapatma/durdurma kararlarının sayısı

	İl	Kapatma/Durdurma
1	Adana	8
2	Amasya	1
3	Ankara	3
4	Antalya	34
5	Artvin	1
6	Aydın	4
7	Bilecik	7
8	Bitlis	2
9	Burdur	2
10	Bursa	11
11	Çanakkale	12
12	Denizli	1

	İl	Kapatma/Durdurma
13	Edirne	1
14	Erzurum	1
15	Eskişehir	3
16	Gaziantep	1
17	Hatay	1
18	Mersin	1
19	İstanbul	58
20	İzmir	14
21	Kars	1
22	Kastamonu	3
23	Kayseri	6
24	Kocaeli	17
25	Konya	15
26	Kütahya	2
27	Malatya	11
28	Manisa	7
29	Muğla	9
30	Niğde	2
31	Ordu	3
32	Rize	2
33	Sakarya	2
34	Sivas	2
35	Tekirdağ	23
36	Tokat	2
37	Tunceli	1
38	Zonguldak	1
39	Karaman	1
40	Kırıkkale	1
41	Karabük	1
42	Osmaniye	2
TOPLAM		280
BAKANLIK		18
GENEL TOPLAM		298

4.4. Çevre Denetiminde Yetki Devri

Çevre Kanunu, Madde 12 ile denetim yetkisinin gerektiğinde Bakanlıkça;

- İl özel idarelerine,
- Çevre denetim birimlerini kuran belediye başkanlıklarına,
- 13/10/1983 tarihli ve 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanununa göre belirlenen denetleme görevlilerine devredileceği hükmünü getirmiştir.

Denetim yetkisini devralan kamu kurumunun idari yaptırım kararını verme yetkisini de devralması söz konusudur. Çevre Kanunu'nun 24 üncü maddesine göre; bu Kanunda öngörülen idarî yaptırım kararlarını verme yetkisi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına ait olmakla beraber bu yetki, 12 nci maddenin birinci fıkrası uyarınca denetim yetkisinin devredildiği, yukarıda belirtilen kurum ve merciler tarafından da kullanılacaktır.

Çizelge 16'da, Çevre Kanunu uyarınca yetki devri yapılan kurumlar ve yetki devri yapılan konu başlıkları verilmektedir. Bakanlık en fazla olarak Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği kapsamında belediyelere yetki devri yapmıştır.

Çizelge 16

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından denetim ve yaptırım uygulama konusunda yetki devri yapılan kurumlar ve konu başlıkları

İLGİLİ YÖNETMELİK	GENELGE NO	YETKİ DEVRİ YAPILAN KURUMLAR	SAYI
Bitkisel Atık Yağların Kontrolü Yönetmeliği	2872-12 mad.	Belediye Başkanlıkları	96
Hafriyat Toprağı, İnşaat ve Yıkıntı Atıkları	2008/6	İstanbul, Ankara, Kocaeli, Sakarya, Gaziantep, Bursa, Ordu, Antalya, Trabzon Büyükşehir Belediye Başkanlıkları	9
Isınmadan Kaynaklı Hava Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği	2006/19	Belediye Başkanlıkları	163
Çevresel Gürültünün Değerlendirilmesi ve Yönetimi Yönetmeliği	2006/16	Belediye Başkanlıkları Sahil Güvenlik Komutanlığı Trafik Denetim Ekipleri	110
Denizlerde Kurulacak Balık Çiftlikleri	2010/11	Sahil Güvenlik Komutanlığı	1
Gemilerden Kaynaklanan Deniz Kirliliği	2011/9	Sahil Güvenlik Komutanlığı Denizcilik Müsteşarlığı İstanbul, Kocaeli, Mersin, Antalya Büyükşehir Belediye Başkanlıkları	6

Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Denetimi ve Yaptırım Uygulanması konusunda Bakanlıkça yetki devri yapılan kurumlar tarafından 2020 yılında uygulanan idari para cezalarına ilişkin bilgi Çizelge 17’de yer almaktadır.

Çizelge 17

Gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından 2020 yılında uygulanan ceza miktarı

CEZAYI KESEN KURUM	2020 YILINDA UYGULANAN TOPLAM CEZA SAYISI	2020 YILINDA UYGULANAN TOPLAM CEZA MİKTARI (TL)
Sahil Güvenlik Komutanlığı	159	7.043.732,00
İstanbul Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	29	6.310.641,00
Kocaeli Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	6	5.819.824,00
Antalya Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	5	2.987.024,90
Mersin Büyükşehir Belediyesi Başkanlığı	4	5.381.589,00
TOPLAM	203	27.542.810,90

Gemilerden Kaynaklanan Kirliliğin Denetimi ve Yaptırım Uygulanması konusunda Bakanlıkça yetki devri yapılan kurumlar tarafından 2006-2020 yılları arasında uygulanan idari para cezalarına ilişkin bilgi Ek-15’de yer almaktadır.

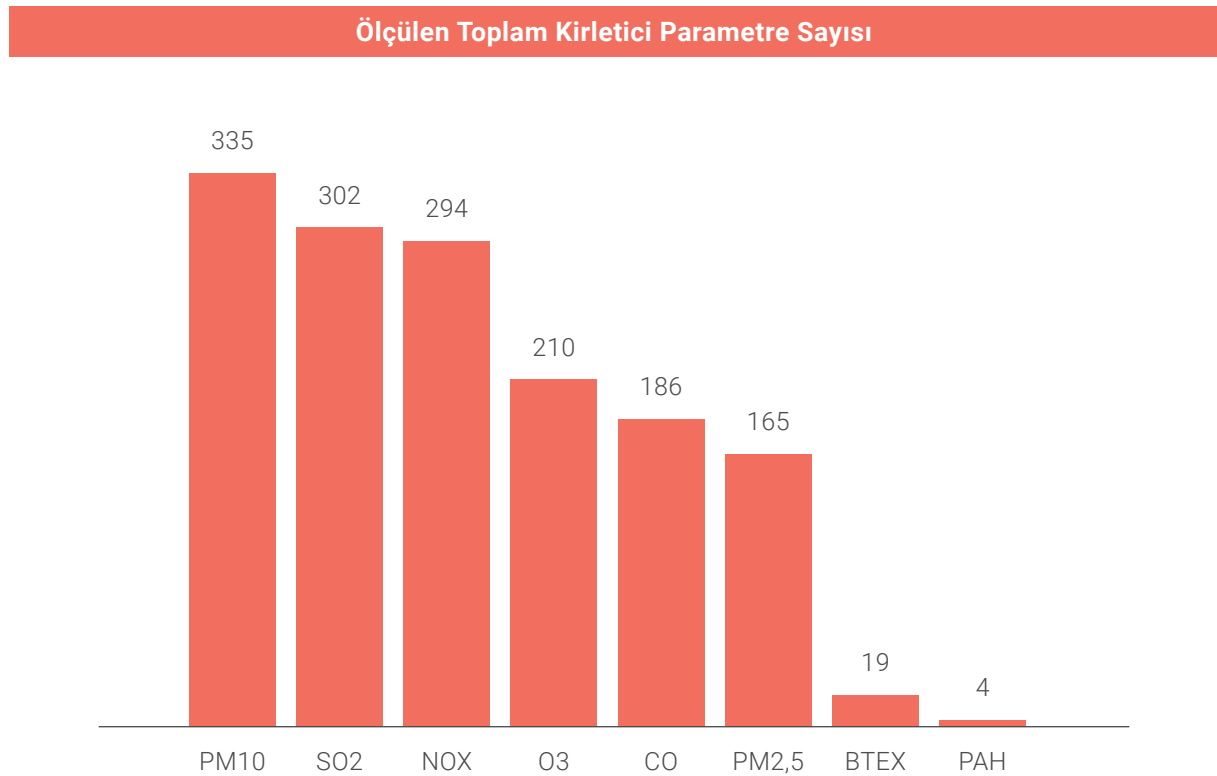
5. ÇEVRESEL İZLEME ÇALIŞMALARI

5.1. Hava Kalitesinin İzlenmesi Çalışmaları

Hava kalitesinin iyileştirilebilmesi amacıyla, tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi ülkemizde de çeşitli yasal düzenlemeler yürürlüktedir. Bunların bir kısmı sanayi, ısınma, trafik gibi kirleticilerle kaynakların kontrolüne yönelik, bir kısmı da soluduğumuz havanın kalitesine ilişkindir. Kirliliğin kontrolüne ilişkin düzenlemelerle hedeflenen, hava kirliliğinin insan sağlığı ve çevre üzerindeki zararlı etkilerini önlemek veya azaltmak için belirlenmiş hava kalitesi hedeflerini sağlamaktır.

Sınır değerlerin üzerinde konsantrasyona sahip olan kirleticilerin, insanlar ve çevre üzerinde olumsuz etkileri vardır. Bu kirleticilerden insanların olumsuz yönde etkilenmemesi için en kısa sürede kirlilik seviyesinin bilinerek eyleme geçilmesi gereklidir. Bu da ancak hava kirliliğini ölçen otomatik cihazlarla, sürekli olarak hava kalitesinin izlenmesi ile mümkündür.

Türkiye’de Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı çalışmaları 2005 yılında başlamıştır. 2005 yılında SO₂ ve PM₁₀ parametreleri ülkemizin çeşitli illerinde 35 Hava Kalitesi İzleme İstasyonu ile izlenmekte iken ilerleyen yıllarda istasyon yer ve durumuna binaen SO₂ ve PM₁₀ parametreleri yanında CO, NO_x ve O₃ parametreleri de izlenmeye başlanmıştır (Grafik 16). Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı bugün itibarıyla 355 Hava Kalitesi İzleme İstasyonuna ulaşmıştır (Grafik 17).

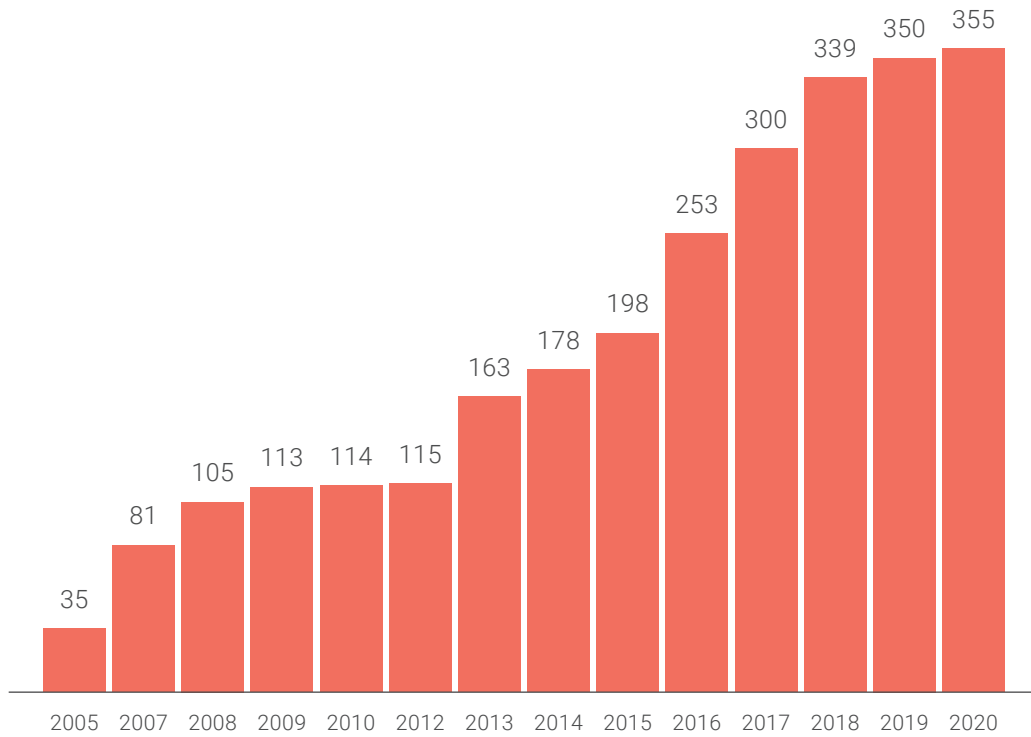
Grafik 16

Ölçülen Toplam Kirleticiler Parametre Sayısı

6 Haziran 2008 tarihli ve 26898 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY) ile Avrupa Birliği'nin hava kalitesi alanındaki mevzuatının, Türkiye hava kalitesi mevzuatına uyumlaştırılması hedeflenmiştir. Partikül madde ve kükürt dioksit parametreleri için AB sınır değerleri 2019 yılından itibaren ülkemizde de uygulanmaya başlamıştır.

10/07/2015 tarih ve 29412 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu'nun 15/06/2015 tarih ve 2015/7754 sayılı Kararı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na bağlı Temiz Hava Müdürlükleri kurulmuştur. Çizelge 18'de verilen temiz hava merkezleri 30 Temmuz 2015 tarih ve 10271 sayılı Bakanlık Olur'u ile Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'ne bağlı olarak çalışmalarını sürdürmektedir.

Yıllara Göre İstasyon Sayıları

Grafik 17

Yıllar İtibariyle Toplam Hava Kalitesi İzleme İstasyon Sayıları

Çizelge 18

Temiz Hava Merkezleri ve bağlı iller

Temiz Hava Merkezi	Merkez	Bağlı İller
Marmara	İstanbul	İstanbul, Bursa, Kocaeli, Sakarya, Çanakkale, Balıkesir, Yalova, Bilecik, Tekirdağ, Edirne, Kırklareli
Ege	İzmir	İzmir, Manisa, Uşak, Denizli, Aydın, Muğla
Güney İç Anadolu	Konya	Konya, Isparta, Burdur, Antalya, Karaman, Niğde, Aksaray, Afyonkarahisar, Nevşehir, Kayseri
Kuzey İç Anadolu	Ankara	Ankara, Kütahya, Eskişehir, Kırşehir, Kırıkkale, Yozgat, Çankırı, Kastamonu, Karabük, Bartın, Zonguldak, Düzce, Bolu
Akdeniz	Adana	Adana, Mersin, Kahramanmaraş, Kilis, Gaziantep, Hatay, Osmaniye
Orta Karadeniz	Samsun	Samsun, Sinop, Amasya, Çorum, Tokat, Sivas, Ordu, Giresun
Güneydoğu Anadolu	Diyarbakır	Diyarbakır, Urfa, Mardin, Şırnak, Hakkari, Siirt, Van, Bitlis, Batman, Muş, Bingöl, Tunceli, Elazığ, Malatya, Adıyaman
Doğu Anadolu	Erzurum	Erzurum, Ağrı, Iğdır, Kars, Ardahan, Artvin, Rize, Trabzon, Gümüşhane, Erzincan, Bayburt

Türkiye’de hava kalitesi şu anda 355 istasyonda 7/24 izlenmektedir. Kamuoyunun hava kalitesi ile ilgili bilgiye ulaşımını kolaylaştırmak amacıyla izleme sonuçlarını www.havaizleme.gov.tr web adresinde yayımlamaktadır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından; kamuoyunun konuyu daha iyi anlayabilmesi için, ulusal hava kalitesi indeksi (İyi, Orta, Hassas, Sağlıksız, Kötü, Tehlikeli şekilde şeklinde ifade edilerek) oluşturulmuştur. Ayrıca, Ulusal Hava Kalitesi İzleme Ağı ile halkın çevresel veriye erişim hakkını gözetmekte ve karar vericiler ile yetkili otoritelere en doğru, güvenilir ve temsiliyeti yüksek hava kalitesi verisini sağlama amacıyla çalışmalar sürdürülmektedir.

5.1.1. Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü 15.09.2017 tarihinden itibaren Adana merkezli olarak toplam 7 ilde faaliyet göstermek amacıyla Sinanpaşa Mahallesi Kozan Caddesi No:100 Yüreğir/Adana adresinde faaliyetlerini yürütmektedir.

Harita 1

Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller

Akdeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü (ATHMM), Akdeniz Bölgesindeki 5 ve Güneydoğu Anadolu Bölgesinde 2 il olmak üzere toplam 7 ilde faaliyetini yürütmektedir. Bu iller Adana, Osmaniye, Mersin, Hatay, Kahramanmaraş, Gaziantep ve Kilis'tir. Adana ilinde 8, Mersin ilinde 7, Osmaniye ilinde 2, Hatay ilinde 4, Kahramanmaraş ilinde 4, Gaziantep ilinde 6 ve Kilis ilinde 1 istasyon olmak üzere toplam 32 istasyon hali hazırda kurulu vaziyettedir. Bu Hava Kalitesi Ölçüm İstasyonlarından 15'inden elde edilen veriler saatlik ortalamalarla herhangi bir müdahale olmaksızın ham veri olarak ulusal veri ağına online olarak aktarılmaktadır. Hava Kalitesi İzleme istasyonlarında bulunan yazılımın millileştirilmesi projesi nedeniyle 2018 yılı içerisinde Gaziantep ilinde kurulan 5 adet yeni Hava Kalitesi İzleme İstasyonundan Gaziantep/ Atapark Hava Kalitesi İzleme İstasyonunda yerli yazılım kurulmuş olup 7/24 online veri aktarımı (<https://www.havaizleme.gov.tr/>) yapılmakta, diğer 4 istasyon da yerli yazılımı geliştirme çalışmaları kapsamında olup, süreç içerisinde kurulum sağlanacaktır. Bununla birlikte Adana/ Seyhan istasyonuna da 2021 yılı içerisinde yerli yazılım kurulmuş olup, 7/24 online veri aktarımı (<https://www.havaizleme.gov.tr/>) yapılmaktadır.

Bölge genelindeki Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının dağılımı; 21 adet kentsel (ısınma) , 4 adet endüstri (sanayi), 2 adet kırsal (arka plan) ve 5 adet de trafik olarak 4 ayrı kategoride kurulmuştur. İstasyon kategorilerine göre ölçülen parametrelerde farklılık olmakla birlikte, istasyonlarda (SO₂) Kükürtdioksit, Partikül Madde (PM₁₀ ve PM_{2,5}), (NO_x) Azotoksitler, (O₃) Ozon ve (CO) Karbonmonoksit, parametreleri ölçülmektedir. İstasyonlarda uluslararası standartlara uygun otomatik cihazlar ile ölçüm yapılmakta olup elde edilen veriler bilimsel çalışmalar için en büyük kaynak teşkil etmektedir.

ATHMM, kendine bağlı bulunan iller için emisyon envanteri oluşturarak yerel ölçekte veri analizleri yapmakta, "Temiz Hava Eylem Planlarının" geliştirilmesi hususunda yetkili yerel makamlara destek vermekte, Bölgesel Hava Kalitesi İzleme ağından elde edilen hava kalitesi ölçüm verilerinin validasyonlarını, analiz ve değerlendirmelerini yaparak politika oluşturulması aşamasında karar vericilere destek sunmakta, hava kalitesi limit değerlerinin aşılması durumunda gerekli tedbirlerin alınması için yetkili kurumları bilgilendirmektedir.

Çizelge 19

Akdeniz Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO:	İL	YER	TİP	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO ₂	O ₃	CO	Meteor. Sensör
1	ADANA	Çatalan	Arkaplan Plan	16.12.2008	X	-	X	X	X	-	X
2	ADANA	Meteoroloji	Isınma	16.12.2008	X	-	X	X	X	-	-
3	ADANA	Doğankent	Arka Plan	16.12.2008	X	-	X	X	X	-	-
4	ADANA	Valilik	Isınma	16.12.2008	X	-	X	X	X	X	X
5	ADANA	Seyhan	Isınma	06.01.2021	X	X	X	X	-	X	-
6	ADANA	Çukurova	Isınma	07.01.2021	X	X	X	X	X	-	-
7	ADANA	Yakapınar	Sanayi	12.01.2021	X	X	X	X	X	X	X
8	ADANA	Merkez	Trafik	13.03.2021	X	X	-	X	-	X	
9	HATAY	Antakya	Isınma	01.12.2006	X	-	X	-	-	-	X
10	HATAY	Payas	Sanayi	04.01.2011	X	-	X	X	X	X	X
11	HATAY	İskenderun	Isınma	25.11.2020	X	X	X	X	X	-	-
12	HATAY	Merkez	Trafik	26.11.2020	X	X	-	X	-	X	-
13	KAHRAMANMARAŞ	Onikişubat	Isınma	24.02.2005	X	-	X	-	-	-	-
14	KAHRAMANMARAŞ	Elbistan	Isınma	05.12.2007	X	-	X	-	-	-	X
15	KAHRAMANMARAŞ	Dulkadiroğlu	Isınma	-	X	X	X	X	-	X	-
16	KAHRAMANMARAŞ	Merkez	Trafik	-	X	X	-	X	-	X	-
17	KİLİS	Merkez	Isınma	27.11.2006	X	-	X	-	-	-	X
18	OSMANİYE	Merkez	Isınma	30.11.2006	X	-	X	-	-	-	X
19	OSMANİYE	Kadirli	Isınma	03.03.2021							
20	MERSİN	Yenişehir	Isınma	26.02.2007	X	-	X	-	-	-	X
21	MERSİN	Toroslar	Isınma	05.01.2021	X	-	X	X	X	-	
22	MERSİN	Akdeniz	Isınma	04.01.2021	X	X	X	X	-	X	-
23	MERSİN	Merkez	Trafik	05.01.2021	X	X	-	X	X	X	-
24	MERSİN	Tarsus	Isınma	05.01.2021	X	X	X	X	-	X	-
25	MERSİN	Huzurkent	Sanayi	04.01.2021	X	X	X	X	X	X	X
26	MERSİN	Silifke	Isınma	12.01.2021	X	-	X	X	X	-	X
27	GAZİANTEP	Meteoroloji	Isınma	07.06.2005	X	-	X	-	-	-	-
28	GAZİANTEP	Sankopark	Trafik	01.05.2018	X	X	X	X	X	X	-

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO:	İL	YER	TİP	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO ₂	O ₃	CO	Meteor. Sensör
29	GAZİANTEP	Atapark	Sanayi	01.05.2018	X	X	X	X	X	X	X
30	GAZİANTEP	Beydilli	Isınma	01.05.2018	X	X	X	X	X	X	X
31	GAZİANTEP	Gaski D6	Isınma	01.05.2018	X	X	X	X	X	X	X
32	GAZİANTEP	Nizip	Isınma	01.05.2018	X	X	X	X	X	X	X

2020 yılı içerisinde ATHMM sorumluluk sahasında bulunan 32 adet HKİİ' nin (Hava Kalitesi İzleme İstasyonu) ayda en az 2 denetim/kontrol olmak koşulu ile toplam 768 defa teknik personel tarafından bakım ve kalibrasyon işlemleri yapılmıştır.

Hava kalitesi ölçüm istasyonları; ısınma, trafik, sanayi ve kırsal/arkaplan olarak 4 ayrı kategoride kurulmuştur. Kategorilere göre ölçülen parametrelerde farklılık arz etmekte olup, Kükürtdioksit, Partikül Madde (PM10 ve PM2.5), Azotoksitler, Ozon, Karbonmonoksit, Partikül Madde Örneklemeleri, Meteorolojik Parametreler ölçülmektedir. Hava kalitesi ölçüm istasyonunda uluslararası standartlara uygun olarak otomatik cihazlar ile ölçüm yapılmakta olup elde edilen veriler bilimsel çalışmalar için en büyük kaynak teşkil etmektedir.

5.1.2. Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Erzurum'da kurulan ve Ağrı, Ardahan, Artvin, Bayburt, Erzurum, Erzincan, Gümüşhane, Iğdır, Kars, Rize, Trabzon illerini kapsayan Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü 14.10.2016 tarihinde faaliyete başlamıştır. Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı 11 ilde toplam 27 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu kurularak işletmeye alınmış olup veri elde edilmeye başlanılmıştır.

İstasyonlardan elde edilen veriler saatlik ortalamalar olarak herhangi bir müdahale olmaksızın ham veri olarak www.havaizleme.gov.tr web sayfasında kamuoyunun bilgisine sunulmaktadır.

Harita 2

Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller

Doğu Anadolu Temiz Hava Müdürlüğü sorumluluk bölgesindeki illerde bulunan hava kalitesi izleme istasyonlarına ait konum bilgileri ve ölçülen parametreler ile ilgili bilgiler Çizelge 20’de sunulmuştur.

Harita 3

Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü’ne bağlı illerdeki Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının yerleri

Doğu Anadolu Temiz Hava Müdürlüğü’nün zemin katında bakım-onarım atölyesi ve Kalibrasyon Laboratuvarı kurulmuş olup, 2020 yılında aktif hale getirilmiştir. Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarında arızası giderilemeyen cihaz ve analizörlerin bakım-onarım atölyesinde arızası giderilerek sahaya sürülmektedir.

Kalibrasyon Laboratuvarında ise; İstasyonlardaki analizörlerin kalibrasyonların güvenilirliğinin sağlanması için kalibrasyon laboratuvarındaki referans cihazların günlük kontrol ve tekrarlanabilirlik testleri yapılmakta, istasyonlardaki doğrulama tüplerinin kalibrasyon laboratuvarında kontrolleri ve testleri yapılarak kalibrasyon sertifikasından sapmalarının değerlendirilmekte, arıza kontrolü yapılarak arızası giderilen analizörler ile istasyonlarda yapılan kalibrasyon veya fonksiyon testlerinde kabul aralığının dışında olan cihazlar kalibrasyon laboratuvarında gerekli detay test ve kontrollerden geçirilerek kalibre edilmektedir.

Çizelge 20

Doğu Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon bilgileri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO:	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO _x	O ₃	CO	Meteor. Sensör
1	AĞRI	Merkez	Isınma	12.04.2005	X	-	X	X	X	-	-
2	AĞRI	Doğubayazıt	Isınma	23.02.2016	X	-	X	X	X	X	-
3	AĞRI	Patnos	Isınma	22.02.2016	X	-	X	X	X	X	-
4	ARDAHAN	Merkez	Isınma	10.10.2006	X	-	X	X	X	-	-
5	ARTVİN	Merkez	Isınma	18.12.2006	X	-	X	X	X	-	X
6	ARTVİN	Hopa	Arka Plan	22.01.2016	X	X	-	X	X	-	X
7	BAYBURT	Merkez	Isınma	22.12.2006	X	-	X	X	X	-	X
8	ERZİNCAN	Merkez	Isınma	20.11.2006	X	-	X	X	X	-	X
9	ERZİNCAN	Trafik	Trafik	07.01.2016	X	X	X	X	-	X	-
10	ERZURUM	Merkez	Isınma	13.05.2005	X	-	X	X	X	-	-
11	ERZURUM	Aziziye	Isınma	10.01.2016	X	-	X	X	-	X	-
12	ERZURUM	Taşhan	Trafik	09.01.2016	X	X	-	X	-	X	-
13	ERZURUM	Palandöken	Arka Plan	06.01.2016	X	-	X	X	X	X	X
14	ERZURUM	Pasinler	Arka Plan	12.01.2016	X	-	X	X	X	-	X
15	GÜMÜŞHANE	Merkez	Isınma	04.04.2005	X	-	X	X	X	-	-
16	IĞDIR	Merkez	Isınma	01.10.2006	X	X	X	X	X	-	X
17	IĞDIR	Aralık	Arka Plan	19.01.2016	X	X	X	X	X	-	X
18	KARS	Merkez	Isınma	27.09.2006	X	-	X	X	X	X	-
19	KARS	Trafik	Trafik	19.02.2016	X	X	-	X	-	X	-
20	RİZE	Merkez	Isınma	19.10.2006	X	-	X	X	X	-	X
21	RİZE	Ardeşen	Kırsal	17.01.2016	X	X	X	X	X	-	X
22	TRABZON	Valilik	Isınma	28.03.2006	X	-	X	X	X	-	-
23	TRABZON	Meydan	Isınma	27.01.2006	X	-	X	X	-	-	-
24	TRABZON	Fatih	Isınma	02.02.2016	X	-	X	X	-	X	-
25	TRABZON	Beşirli	Trafik	29.01.2016	X	X	-	X	-	X	-
26	TRABZON	Akçaabat	Isınma	01.02.2016	X	-	X	X	X	X	X
27	TRABZON	Uzungöl	Arka plan	16.05.2017	X	-	X	X	X	-	X

5.1.3. Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

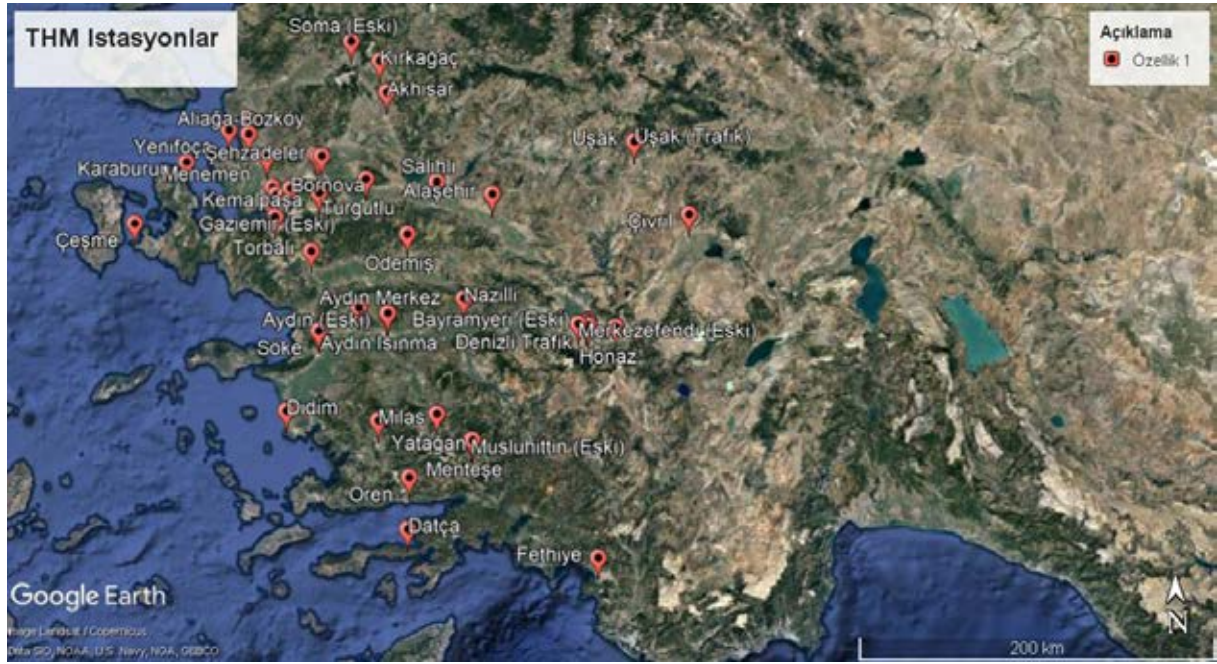
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, hava kirliliğinin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini önlemek veya azaltmak, hava kalitesi ile ilgili bilgi toplamak ve uyarı eşikleri aracılığı ile halkın bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla, 10.07.2015 tarih ve 29412 sayılı Resmi Gazetede yayınlanan 2015/7754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü (EGETHM) 2017 yılında İzmir’de kurulmuştur.

Harita 4

Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü’nün görev alanına giren iller

Müdürlüğün görev alanına giren iller, Ege Bölgesi’ndeki 6 il olup; Bu iller İzmir, Denizli, Manisa, Muğla, Aydın ve Uşak’tır. Ege Bölgesinde 6 ilde toplam 54 (7 tanesi İzmir Büyükşehir Belediyesine ait) adet hava kalitesi ölçüm istasyonu mevcuttur. Ege Bölgesindeki Temiz Hava Merkezinde yapılacak olan çalışmalarla, Ege Bölgesinde hava kalitesi değerlendirme ve yönetim sistemi gerçekleştirilecektir.

Harita 5

Ege Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri

Çizelge 21

Ege Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

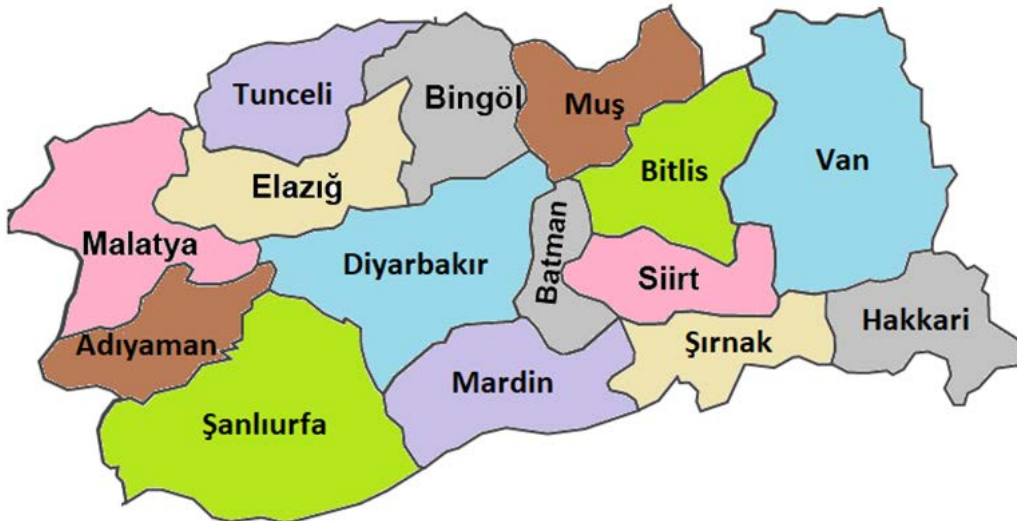
İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
No	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2.5}	SO ₂	NO _x	CO	O ₃	Met. Sens.
1	AYDIN	AYDIN	ISINMA	2006	X	-	X	-	-	-	-
2	AYDIN	AYDIN-NAZİLLİ	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
3	AYDIN	AYDIN-DİDİM	TAŞINIM	2016	X	X	-	X	-	X	X
4	AYDIN	ADNAN MENDERES	TRAFİK	2016	X	X	-	X	X	-	-
5	AYDIN	EFELER	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
6	AYDIN	GERMENCİK	ARKA PLAN	2016	X	X	-	X	-	X	X
7	AYDIN	SÖKE	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
8	DENİZLİ	BAYRAMYERİ	ISINMA	2006	X	-	X	-	-	-	-
9	DENİZLİ	MERKEZEFENDİ	ISINMA	2006	X	-	X	-	-	-	-
10	DENİZLİ	HONAZ	SANAYİ	2016	X	X	X	X	X	X	X

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
No	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2.5}	SO ₂	NO _x	CO	O ₃	Met. Sens.
11	DENİZLİ	ÇİVRİL	ARKA PLAN	2016	X	X	X	X	X	X	-
12	DENİZLİ	SÜMER	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
13	DENİZLİ	MERKEZ	TRAFİK	2016	X	X	-	X	X	-	-
14	MANİSA	MERKEZ	ISINMA	2006	X	-	X	-	-	-	-
15	MANİSA	SOMA	ISINMA	2006	X	-	X	X	X	X	X
16	MANİSA	AKHİSAR	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
17	MANİSA	ALAŞEHİR	ARKA PLAN	2016	X	X	-	X	-	X	X
18	MANİSA	KIRKAĞAÇ	SANAYİ	2016	X	-	X	X	X	X	X
19	MANİSA	SALİHLİ	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
20	MANİSA	ULUPARK	TRAFİK	2016	X	X	-	X	X	-	-
21	MANİSA	TURGUTLU	ISINMA	2016	X	X	X	X	X	X	-
22	MANİSA	YUNUSEMRE	SANAYİ	2016	X	-	-	X	X	X	-
23	İZMİR	GAZİEMİR	ISINMA	2006	X	-	X	-	-	-	X
24	İZMİR	SEFERİHİSAR (EMEP)	ARKA PLAN (EMEP)	2006	-	-	X	X	-	X	X
25	İZMİR	ALIAĞABOZKÖY	SANAYİ	2016	X	-	X	X	X	X	X
26	İZMİR	ALIAĞA	SANAYİ	2016	X	X	X	X	X	X	X
27	İZMİR	BORNOVA	SANAYİ	2016	X	X	X	X	X	X	-
28	İZMİR	ÇEŞME	ARKA PLAN	2016	X	X	-	X	-	X	-
29	İZMİR	THM BAHÇESİ	ISINMA	2016	X	X	-	X	-	X	-
30	İZMİR	FOÇA	SANAYİ	2016	X	X	-	X	X	X	-
31	İZMİR	KARABAĞLAR	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
32	İZMİR	KARABURUN	ARKA PLAN	2016	X	-	-	X	-	X	-
33	İZMİR	KARŞIYAKA	ARKA PLAN	2016	X	X	-	X	X	-	-
34	İZMİR	KEMALPAŞA	SANAYİ	2016	X	X	X	X	X	X	-
35	İZMİR	KONAK	TRAFİK	2016	X	X	-	X	X	-	-
36	İZMİR	MENEMEN	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
37	İZMİR	ÖDEMiŞ	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
38	İZMİR	TORBALI	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
39	MUĞLA	MUSLİHİTTİN	ISINMA	2006	X	-	X	-	-	-	X

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
No	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2.5}	SO ₂	NO _x	CO	O ₃	Met. Sens.
40	MUĞLA	DATÇA	ARKA PLAN	2016	X	X	-	X	-	X	-
41	MUĞLA	FETHİYE	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
42	MUĞLA	MENTEŞE	TRAFİK	2016	X	X	-	X	X	-	-
43	MUĞLA	MİLAS	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-
44	MUĞLA	MİLAS ÖREN	SANAYİ	2016	X	X	X	X	X	X	X
45	MUĞLA	YATAĞAN	SANAYİ	2016	X	-	X	X	X	X	-
46	UŞAK	MERKEZ	TRAFİK	2016	X	X	-	X	X	-	-
47	UŞAK	MERKEZ	ISINMA	2016	X	-	X	X	X	X	-

5.1.4. Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Görevli olduğu bölgede hava kalitesini izlemek, yönetim ve kurumsal altyapı oluşumunu sağlamak, Ülkemizde ve diğer bölgelerimizde hava kalitesi alanında yapılacak çalışmalara destek ve katılım sağlamak amacıyla, 10/07/2015 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 2015/7754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile doğrudan Merkeze bağlı olarak Adıyaman, Batman, Bingöl, Bitlis, Diyarbakır, Elazığ, Hakkari, Malatya, Mardin, Muş, Siirt, Şanlıurfa, Şırnak, Tunceli ve Van illerini kapsayan Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü 2019 yılında Diyarbakır ilinde faaliyetlerine başlamıştır.

Harita 6

Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller

Temiz Hava Merkezince yapılacak olan çalışmalarla, Güneydoğu Anadolu Bölgesinde hava kalitesi değerlendirme ve yönetim sistemi gerçekleştirilecektir.

Çizelge 22

Güneydoğu Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİP	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO _x	O ₃	CO	Meteor. Sensör
1	Adıyaman	Merkez	Isınma	24.02.2005	X	-	X	-	-	-	-
2	Batman	Merkez	Isınma	17.02.2005	X	-	X	-	-	-	-
3	Bingöl	Merkez	Isınma	24.11.2006	X	-	X	-	-	-	X
4	Bitlis	Merkez	Isınma	8.10.2006	X	-	X	-	-	-	-
5	Diyarbakır	Yenişehir	Isınma	19.02.2005	X	-	X	-	-	-	-
6	Elazığ	Merkez	Isınma	22.02.2005	X	-	X	-	-	-	-
7	Hakkari	Merkez	Isınma	12.10.2006	X	-	X	-	-	-	X
8	Malatya	Battalgazi	Isınma	22.02.2005	X	-	X	-	-	-	-
9	Mardin	Artuklu	Isınma	16.03.2006	X	-	X	-	-	-	-
10	Muş	Merkez	Isınma	26.11.2006	X	-	X	-	-	-	X
11	Siirt	Merkez	Isınma	28.09.2006	X	-	X	-	-	-	X
12	Şanlıurfa	Haliliye	Isınma	27.11.2006	X	-	X	-	-	-	X
13	Şırnak	Merkez	Isınma	11.10.2006	X	-	X	-	-	-	X
14	Tunceli	Merkez	Isınma	23.11.2006	X	-	X	-	-	-	X
15	Van	İpekyolu	Isınma	19.10.2005	X	-	X	-	-	-	-

5.1.5. Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

10 Temmuz 2015 tarih ve 29412 sayılı Resmi Gazete’de yayınlanan 2015/7754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığının doğrudan merkeze bağlı olarak “Afyonkarahisar, Aksaray, Antalya, Burdur, Isparta, Karaman, Kayseri, Konya, Nevşehir ve Niğde” illerini kapsayan Konya merkezli Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü kurulmuştur. 17.10.2016 tarihi itibarıyla faaliyetlerine başlamıştır.

Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğüne (GİATHMM) bağlı 10 ilde yaşayan insanların sağlığının korunması, hava kirliliğine yönelik tespitlerin yapılması, ekosisteme risk unsuru oluşturan etmenler ile ilgili çözüm önerilerinin üretilmesi için güncel veri üretmek adına çalışmalar yapılmaktadır. Bu nedenle illerde hava kirliliğine neden olan kaynak tespitine yönelik çalışmaların yapılması, projelerin üretilmesi, alanda yapılan ölçümlere göre laboratuvarlarda analiz yapılması büyük önem arz etmektedir.

Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğünün yapılanma süreci devam etmesi nedeni ile özellikle laboratuvarların aktif hale gelmesi için TR52 bölgesinde bulunan Mevlana Kalkınma Ajansına Teknik Destek projesi sunulmuş, proje kabul görülerek fizibilite çalışması yapılmış, Kalkınma Bakanlığına sunulmak üzere proje teklifi Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uygun görüşü ile gönderilmiş ve Eylül ayı içerisinde Kalkınma Bakanlığı uzmanlarına proje savunulmuştur. 2017 yılı içerisinde GİATHMM tarafından hazırlanan teknik destek projesi Mevlana Kalkınma Ajansı tarafından kabul edilmiştir. Bu doğrultuda laboratuvar alt yapısı fizibilite raporu hazırlanarak aynı yıl Kalkınma Bakanlığı'na (Mülga) gönderilen proje teklifi 2018 yılı yatırım programına alınarak proje tamamlanmıştır. Ön işlem laboratuvarı 01.11.2018 tarihinde aktif hale getirilmiştir.

Harita 7

Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğüne bağlı iller

2019 Yılı Yatırım Programı aracılığıyla Müdürlüğe aktarılan 500.000 TL ile 3 adet Otomatik örneklemme cihazı alınmıştır. 2020 Yılı Yatırım Programı aracılığıyla Müdürlüğe aktarılan 500.000 TL ile GS-MS cihazı alınmıştır. Bu cihazla BTEX ve PAH analizleri yapılacaktır. PM10 ve PM2,5 için gravimetrik ölçümler yapılmaktadır. Toz örneklemme cihazları ile toplanan numuneler ağır metal analizleri için laboratuvarımızda ön işlemden geçirilerek Bakanlığımız Çevre Referans Laboratuvarına gönderilmektedir. 2020 yılı içinde Konya ilinde 8 ayrı noktada 16 ölçüm yapılarak PM10 toz örneklemeleri alınmış ve ön işlemden geçirilerek Bakanlığımız Çevre Referans laboratuvarında ağır metal analizleri yapılmıştır. As, Ni, Cd, Pb değerleri için sonuçlar Necmettin Erbakan Üniversitesi Çevre Mühendisliği Bölümü Hocalarımızla değerlendirilerek rapor haline getirilmiş ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğü ile paylaşılmıştır. Kayseri ilinde 6 noktada toplam 9 ölçüm ve Konya-Karapınar İlçesinde 3 noktada 7 ölçüm yapılmıştır. Raporlamalar güncellenerek devam etmektedir.

Fotoğraf 1

Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü Laboratuvarı

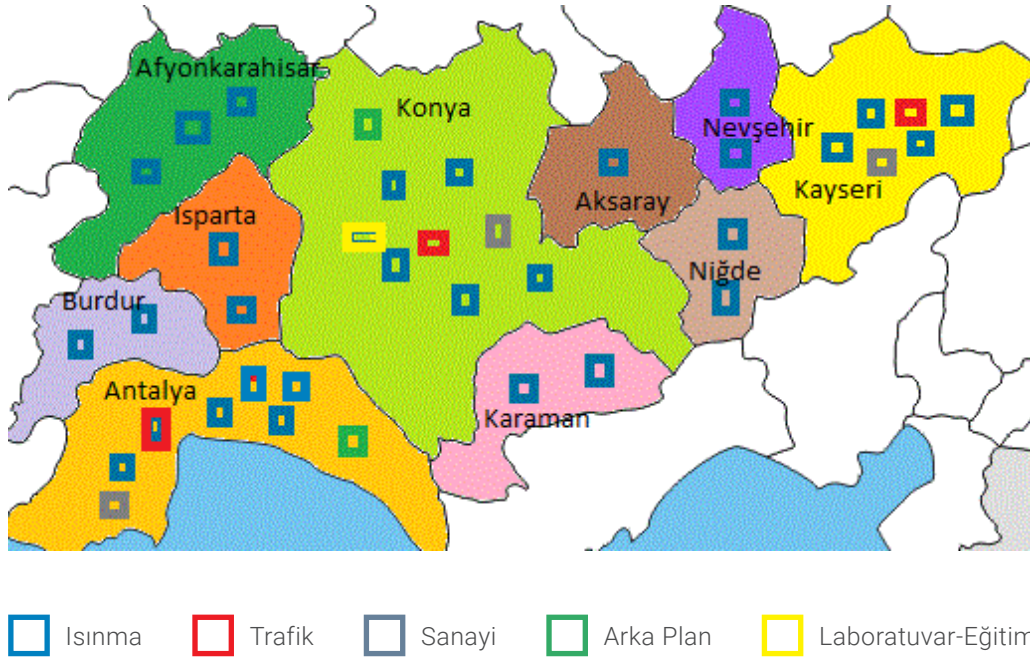
Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü sınırları içerisinde ulusal hava izleme ağına bağlı 16 adet hava kirliliği ölçüm istasyonu bulunmaktadır. Bunlardan 13 adedi Çevre ve Şehircilik Bakanlığına, 3 adedi de Konya Büyükşehir Belediye Başkanlığı'na aittir. Kayseri'de 3, Konya'da 5, diğer illerde birer adet istasyon bulunmaktadır.

Fotoğraf 2

Hava kirliliği ölçüm istasyonu

Güney İç Anadolu THM, Bölgesinde kurulu bulunan 13 istasyon ile yeni kurulumu yapılacak 24 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının tamamının Cumhurbaşkanımız tarafından 3 Ağustos 2018 tarihinde açıklanan "100 Günlük İcraat Programı" içerisinde sahaya kurulumları gerçekleştirilmiştir.

Harita 8

Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonlar

Çizelge 23
Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO _x	O ₃	CO	Meteor. Sensör
1	Afyonkarahisar	Merkez	Isınma	24.01.2019	x	x	x	x	-	x	-
2	Afyonkarahisar	Merkez	Isınma	04.03.2005	x	-	x	x	x	-	x
3	Afyonkarahisar	Sandıklı	Isınma	07.02.2019	X	-	X	X	-	-	-
4	Aksaray	Merkez	Isınma	27.02.2007	X	X	X	X	X	X	x
5	Antalya	Merkez	Trafik	01.11.2019	X	X	-	X	X	X	-
6	Antalya	Kepez	Isınma	01.02.2007	X	X	X	X	X	X	-
7	Antalya	Muratpaşa	Isınma	01.11.2019	X	-	X	X	-	-	-
8	Antalya	Kumluca	Sanayi	01.11.2019	X	X	X	X	X	X	x
9	Antalya	Serik	Isınma	31.10.2019	X	-	X	X	-	X	-
10	Antalya	Manavgat	Isınma	31.10.2019	X	-	X	X	X	-	-
11	Antalya	Alanya	Isınma	11.10.2019	X	X	X	X	-	-	-
12	Antalya	Gazipaşa	Arka Plan	03.12.2019	X	X	X	X	X	-	x
13	Burdur	Merkez	Isınma	12.02.2007	X	X	X	X	X	X	x
14	Burdur	Bucak	Isınma	07.02.2019	X	-	X	X	-	-	-
15	Isparta	Merkez	Isınma	06.06.2006	X	-	X	-	-	-	-
16	Isparta	Merkez	Isınma	08.02.2019	X	X	X	X	X	X	-
17	Karaman	Merkez	Isınma	06.06.2006	X	X	X	X	X	X	x
18	Karaman	Ermenek	Isınma	-	X	-	X	X	-	-	-
19	Kayseri	Merkez	Trafik	03.04.2007	X	X	-	X	X	X	-
20	Kayseri	Hürriyet	Isınma	04.04.2007	X	X	X	X	-	X	-
21	Kayseri	Melikgazi	Isınma	01.10.2019	X	X	X	X	-	X	-
22	Kayseri	Kocasinan	Isınma	01.10.2019	X	-	X	X	-	X	-
23	Kayseri	Talas	Isınma	01.10.2019	X	-	X	X	X	-	-
24	Kayseri	OSB	Sanayi	13.03.2007	X	X	X	X	X	X	X
25	Konya	Merkez	Trafik	12.02.2019	X	X	-	X	X	X	-
26	Konya	Meram	Isınma	03.03.2005	X	-	X	X	-	X	-
27	Konya	Karatay	Isınma	22.01.2019	X	X	X	X	X	X	-
28	Konya	Karatay	Sanayi	27.09.2007	X	X	X	X	X	X	x
29	Konya	Selçuklu	Isınma	01.02.2019	X	-	X	X	X	-	-
30	Konya	Selçuklu	Laboratuvar	22.01.2019	X	X	X	X	X	X	X

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO _x	O ₃	CO	Meteor. Sensör
31	Konya	Akşehir	Isınma	06.02.2019	X	-	X	X	-	-	-
32	Konya	Ereğli	Isınma	12.09.2019	X	-	X	X	-	-	-
33	Konya	Sarayönü	Arka Plan	25.01.2019	X	X	-	X	X	X	X
34	Nevşehir	Merkez	Isınma	04.03.2007	X	X	X	X	X	X	-
35	Nevşehir	Avanos	Isınma	-	X	-	X	X	-	-	-
36	Niğde	Merkez	Isınma	28.11.2006	X	X	X	X	X	X	-
37	Niğde	Bor	Isınma	-	X	-	X	X	-	-	-

Güney İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, kendine bağlı bulunan iller için emisyon envanteri oluşturarak yerel ölçekte veri analizleri yapmakta, "Temiz Hava Eylem Planlarının" geliştirilmesi hususunda yetkili yerel makamlara destek vermekte, Bölgesel Hava Kalitesi İzleme açısından elde edilen hava kalitesi ölçüm verilerinin validasyonlarını, analiz ve değerlendirmelerini yaparak hava kalitesi limit değerlerinin aşılması durumunda gerekli tedbirlerin alınması için yetkili kurumları bilgilendirmektedir.

5.1.6. Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Ankara, Bartın, Bolu, Çankırı, Düzce, Eskişehir, Karabük, Kastamonu, Kırşehir, Kırıkkale, Kütahya, Yozgat, Zonguldak illerini kapsayan Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkez Müdürlüğü; 10/07/2015 tarih ve 29412 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Bakanlar Kurulu'nun 15/06/2015 tarih ve 2015/7754 sayılı Kararı gereği kurulmuş ve 17/10/2016 tarihinde faaliyetlerine başlamıştır.

2005 yılı itibari ile online hava kalitesi izleme sürecine başlanan ülkemizde her bir il bazında kurulu olan istasyon sayısı günümüzde Yönetmelik esasları dikkate alınarak artırılmıştır. Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı 13 ilde toplam 50 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu kurularak işletmeye alınmıştır.

Harita 9

Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller

Çizelge 24

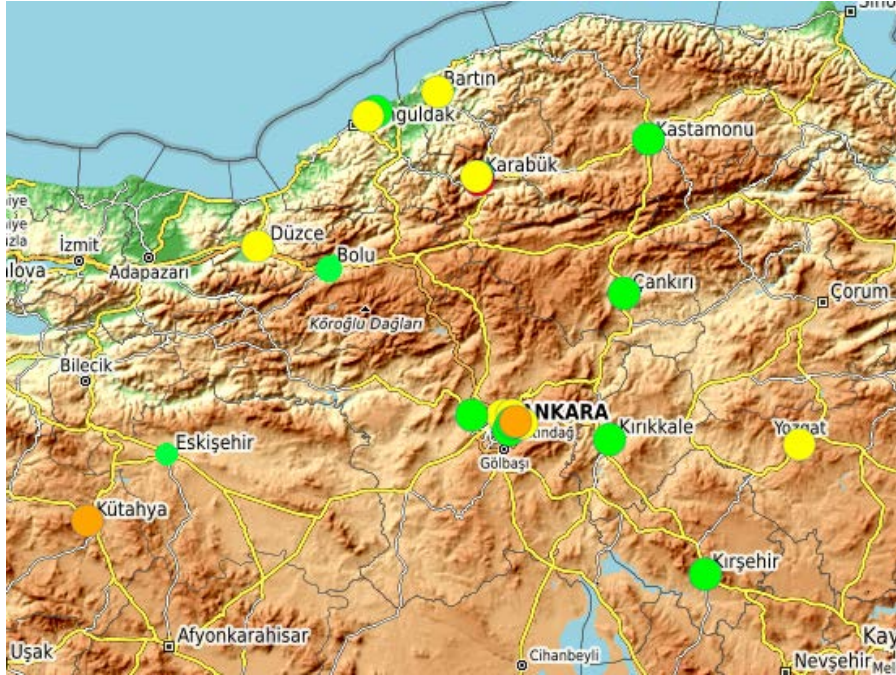
Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2.5}	SO ₂	NO ₂	O ₃	CO	Meteorolojik Sensör
1	ANKARA	Bahçelievler	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
2	ANKARA	Siteler	Isınma-Sanayi	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
3	ANKARA	Demetevler	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	-	-
4	ANKARA	Çankaya	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	X
5	ANKARA	Keçiören-Sanatoryum	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	-	-
6	ANKARA	Sıhhiye	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
7	ANKARA	Sincan	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	-	-
8	ANKARA	Çubuk	Arka Plan (EMEP)	01.01.2018	-	-	X	X	X	-	-
9	ANKARA	Kayaş	Isınma	01.01.2018	X	-	X	-	-	-	X
10	ANKARA	Etlik	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	-	X	-
11	ANKARA	Ostim	Isınma-Sanayi	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
12	ANKARA	Batıkent	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	X	-	-

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO ₂	O ₃	CO	Meteorolojik Sensör
13	ANKARA	Etimesgut	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
14	ANKARA	Törekent	Sanayi	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
15	ANKARA	Ümitköy	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
16	ANKARA	Ulus Trafik	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
17	ANKARA	Polatlı*	Isınma	01.01.2018	-	X	X	X	X	X	-
18	ANKARA	Mamak*	Isınma	01.01.2018	-	X	X	X	X	X	-
19	BARTIN	Bartın Merkez	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
20	BOLU	Abant	Arka Plan	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	X
21	BOLU	Kızılay Parkı	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
22	BOLU	Karaçayır Parkı	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
23	ÇANKIRI	Merkez	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
24	DÜZCE	Fidanlık	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
25	DÜZCE	Kalıcı Konutlar	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	X	-	-
26	DÜZCE	Belediye	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
27	ESKİŞEHİR	Vişnepark	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
28	ESKİŞEHİR	Cumhuriyet Bulv.	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
29	ESKİŞEHİR	Odunpazarı	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
30	ESKİŞEHİR	Metin Sönmez	Sanayi	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
31	ESKİŞEHİR	Tepebaşı	Isınma	01.01.2018	X	-	X	-	-	-	-
32	KARABÜK	75. Yıl Parkı	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
33	KARABÜK	Safranbolu	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
34	KARABÜK	Tören Alanı	Sanayi	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
35	KASTAMONU	Kastamonu Merkez	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
36	KASTAMONU	İnebolu	Arka Plan	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
37	KIRIKKALE	Bulvar Park	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
38	KIRIKKALE	Merkez	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
39	KIRŞEHİR	Merkez	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
40	KÜTAHYA	Kentpark	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
41	KÜTAHYA	Atatürk Bulv.	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
42	KÜTAHYA	Tavşanlı	Sanayi	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	X

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2.5}	SO ₂	NO ₂	O ₃	CO	Meteorolojik Sensör
43	KÜTAHYA	Haymeana Cad.	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
44	YOZGAT	Sorgun	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
45	YOZGAT	Yozgat Merkez	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
46	ZONGULDAK	Kozlu	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	X	X	-
47	ZONGULDAK	Kilimli	Isınma	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
48	ZONGULDAK	Çaycuma	Arka Plan	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	X
49	ZONGULDAK	Trafik	Trafik	01.01.2018	X	X	X	X	-	X	-
50	ZONGULDAK	Krd. Ereğli	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	X	X	X

Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezine bağlı illerde Ankara 18, Kırıkkale 2, Kırşehir 1, Yozgat 2, Eskişehir 5, Kütahya 4, Bolu 3, Düzce 3, Çankırı 1, Bartın 1, Kastamonu 2, Karabük 3 ve Zonguldak 5 olmak üzere toplam 50 adet istasyon faaliyettedir.

Harita 10

Kuzey İç Anadolu Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri

5.1.7. Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından, hava kirliliğinin çevre ve insan sağlığı üzerindeki etkilerini önlemek veya azaltmak, hava kalitesi ile ilgili bilgi toplamak ve uyarı eşikleri aracılığı ile halkın bilgilendirilmesini sağlamak amacıyla, Avrupa Birliği ile Ülkemizin ortak finanse ettiği "Marmara Bölgesinde Hava Kalitesi Alanında Kurumsal Yapılanma Projesi" kapsamındaki Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü 2008 yılında İstanbul'da kurulmuştur.

Avrupa Birliğine uyum süreci kapsamında, AB Hava Kalitesi Direktiflerinin mevzuatımıza aktarılması amacıyla hazırlanan ve hava kalitesi verilerinin değerlendirilmesi hususunda 06.06.2008 tarih ve 26898 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren **Hava Kalitesi Değerlendirme ve Yönetimi Yönetmeliği (HKDYY)** hükümleri uygulanmaktadır. Bu yönetmelikle, hava kalitesini iyileştirmek, kirliliği ölçmek, izlemek, kontrol etmek ve hava kalitesi alanlarında izleme, yaptırım ve kurumsal güçlenmeyi amaçlamaktadır.

Marmara Bölgesi'ndeki 11 ilde toplam 62 adet hava kalitesi ölçüm istasyonu ile (61'i sabit, 1 adet seyyar) bölgenin hava kalitesi ölçülmekte ve kaliteli veriler elde edilmektedir. Müdürlüğün görev alanına giren iller, Marmara Bölgesi'ndeki 11 il olup; Bu iller; İstanbul, Edirne, Kırklareli, Tekirdağ, Kocaeli, Sakarya, Bilecik, Yalova, Bursa, Balıkesir, Çanakkale'dir.

Söz konusu 62 adet hava kalitesi ölçüm istasyonları; kentsel, trafik, endüstri ve kırsal olarak 4 ayrı kategoride kurulmuştur. Kategorilere göre ölçülen parametrelerde farklılık arz etmekte olup, Kükürtdioksit (SO₂), Partikül Madde (PM₁₀ ve PM_{2.5}), Azot oksitler (NO_x, NO₂), Ozon (O₃), Karbonmonoksit (CO), VOC (Uçucu Organik Madde) Örneklemesi, Partikül Madde Örneklemeleri, Meteorolojik Parametreler ölçülmektedir. Ayrıca, istasyonlardan alınan örneklerle, analitik laboratuvarlarda uluslararası normlar doğrultusunda; ağır metaller (Pb, Cd, Ni ve As), PAHs (Poliaromatik hidrokarbonlar), BTEX (Benzen, Toluen, Etilbenzen ve Xsilen) analizleri yapılmaktadır.

Harita 11

Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller

Çizelge 25

Marmara Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO:	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO _x	O ₃	CO	Meteor. Sensör
1	Balıkesir	Bandırma	Isınma	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
2	Balıkesir	Erdek	Arka Plan	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
3	Balıkesir	Balıkesir	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	-
4	Balıkesir	Merkez	Trafik	01.01.2018	X	-	-	X	-	X	-
5	Balıkesir	Edremit	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	X	-	X
6	Bilecik	Bozüyük	Isınma	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
7	Bilecik	Bilecik	Isınma	13.05.2005	X	X	X	X	X	-	X
8	Bursa	Kültürpark	Isınma	01.03.2013	-	X	X	X	X	-	X
9	Bursa	Beyazıt Cad.	Trafik	01.03.2013	X	-	X	X	-	X	-
10	Bursa	Uludağ Üniv.	Isınma	01.03.2013	-	X	X	X	X	-	X
11	Bursa	Kestel	Sanayi	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
12	Bursa	İnegöl	Sanayi	01.03.2013	X	-	X	X		-	X
13	Bursa	Bursa	Isınma	01.03.2005	X	X	X	-	X	-	X
14	Çanakkale	Lapseki	Arka Plan	01.03.2013	-	X	X	X	X	-	X
15	Çanakkale	Çan	Isınma	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
16	Çanakkale	Çanakkale	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	-
17	Çanakkale	Biga	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X		X	X
18	Edirne	Karaağaç	Arka Plan	01.03.2013	-	X	X	X	X	-	X
19	Edirne	Keşan	Isınma	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
20	Edirne	Edirne	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	-
21	İstanbul	Mthm	Eğitim	01.03.2013	X	X	X	X	X	X	-
22	İstanbul	Şile	Arka Plan	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
23	İstanbul	Silivri	Isınma	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
24	İstanbul	Sultangazi	Isınma	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
25	İstanbul	Kağıthane	Isınma	01.03.2013		X	X	X	X	-	X
26	İstanbul	Sultanbeyli	Isınma	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
27	İstanbul	Esenyurt	Isınma	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
28	İstanbul	Başakşehir	Sanayi	01.03.2013	X	-	X	X	X	X	X
29	İstanbul	Ümraniye	Trafik	01.03.2013	X	X	X	X	-	X	-
30	İstanbul	Mecidiyeköy	Trafik	01.03.2013	X	-	-	X	-	X	-
31	İstanbul	Şirinevler	Trafik	01.03.2013	X	-	X	X	-	X	-
32	İstanbul	Üsküdar	Trafik	01.03.2013	X	-	-	X	-	X	-

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO:	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO _x	O ₃	CO	Meteor. Sensör
33	İstanbul	Kandilli	Gemi Trafiği	01.03.2013	X	-	X	X	-	X	X
34	Kırklareli	Limanköy	Arka Plan	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
35	Kırklareli	Lüleburgaz	Sanayi	01.03.2013	X	-	X	X	-	-	X
36	Kırklareli	Kırklareli	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	X
37	Kırklareli	Vize	Arka Plan (EMEP)	25.09.2014		-	X	X	X	-	X
38	Kocaeli	İzmit	Trafik	01.03.2013	X	-	-	X	-	X	-
39	Kocaeli	Körfez	Sanayi	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
40	Kocaeli	Alikahya	Isınma	01.03.2013	X	-	X	X		-	X
41	Kocaeli	Gölcük	Isınma	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
42	Kocaeli	Yeniköy	Isınma	01.03.2013	X	-	X	X	X	-	X
43	Kocaeli	Kandıra	Arka Plan	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
44	Kocaeli	Kocaeli	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	X
45	Kocaeli	Gebze	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	X	-	X
46	Kocaeli	Gebze OSB	Sanayi	01.01.2018	-	X	X	X	X	-	X
47	Kocaeli	Dilovası	Isınma	01.03.2005	X	-	X	X	X	X	-
48	Kocaeli	Dilovası İmes Osb1	Tesis Etki Alanı	01.01.2018	X	-	-	X	-	X	X
49	Kocaeli	Dilovası İmes Osb2	Tesis Etki Alanı	01.01.2018	X	-	-	X	-	X	X
50	Sakarya	Merkez	Trafik	01.03.2013	X	-	-	X	-	X	-
51	Sakarya	Ozanlar	Isınma	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
52	Sakarya	Sakarya	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	X
53	Sakarya	Hendek OSB	Sanayi	01.01.2018	-	X	X	X	X	-	X
54	Tekirdağ	Merkez	Trafik	01.03.2013	X	-	X	X	-	X	-
55	Tekirdağ	Çerkezköy	Sanayi	01.03.2013	X	X	X	X	X	X	X
56	Tekirdağ	Tekirdağ	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	-
57	Tekirdağ	Çorlu	Isınma	01.01.2018	X	-	X	X	X	-	X
58	Tekirdağ	Çorlu OSB	Sanayi	01.01.2018	-	X	X	X	X	-	X
59	Yalova	Altınova	Isınma	01.03.2013	-	X	X	X	X	-	X
60	Yalova	Armutlu	Arka Plan	01.03.2013	X	X	X	X	X	-	X
61	Yalova	Yalova	Isınma	01.03.2005	X	X	X	X	X	-	X
62	Seyyar Hava Kalitesi Ölçüm Aracı			10.10.2015	X	X	X	X	X	X	X

Harita 12

Marmara Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonların yerleri

5.1.8. Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Görevli olduğu bölgede hava kalitesini izlemek, yönetim ve kurumsal altyapı oluşumunu sağlamak, Ülkemizde ve diğer bölgelerimizde hava kalitesi alanında yapılacak çalışmalara destek ve katılım sağlamak amacıyla, 10/07/2015 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan 2015/7754 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile doğrudan Merkeze bağlı olarak Amasya, Çorum, Giresun, Ordu, Samsun, Sinop, Sivas ve Tokat illerini kapsayan Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü 2017 yılında Samsun ilinde kurulmuştur.

Harita 13

Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'nün görev alanına giren iller

Fotoğraf 3

Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü

Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü, 2.100 m² lik arazi üzerine kurulu 721 m² oturum alanına sahip (toplam kapalı alanı 2.879 m²) bodrum ve zemin kat hariç olmak üzere toplam 2 kattan oluşan hizmet binasında faaliyet göstermektedir. Hizmet binasında; 19 adet ofis, 4 adet laboratuvar (partikül madde laboratuvarı, organik laboratuvar, inorganik laboratuvar ve kalibrasyon laboratuvarı), 2 adet toplantı odası ve hizmetin gerektirdiği diğer yardımcı bölümler bulunmaktadır.

Harita 14

Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki istasyonlar

Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezi Müdürlüğü'ne bağlı illerdeki Hava Kalitesi İzleme İstasyonlarının kuruluş tarihleri, tipleri ve ölçüm parametreleri Çizelge 26'da verilmektedir.

Çizelge 26

Orta Karadeniz Temiz Hava Merkezine bağlı iller ve istasyon yerleri

İSTASYON YER BİLGİLERİ					ÖLÇÜLEN PARAMETRELER						
SIRA NO	İL	İLÇE	TİPİ	ÖLÇÜME BAŞLAMA TARİHİ	PM ₁₀	PM _{2,5}	SO ₂	NO _x	O ₃	CO	Meteor. Sensör
1	Samsun	Atakum	Isınma	2015	X	X	X	X	X	-	X
2	Samsun	Bafra	Isınma	2015	X	-	X	X	-	-	X
3	Samsun	Canik	Isınma	2015	X	-	X	X	-	-	-
4	Samsun	İlkadım-Hastane	Isınma	2006	X	-	X	-	-	-	-
5	Samsun	Tekkeköy	Sanayi	2008	X	-	X	X	-	X	-
6	Samsun	Yüzüncüyıl	Trafik	2015	X	X	-	X	X	X	-
7	Amasya	Merkez	Isınma	2006	X	-	X	-	-	-	X
8	Amasya	Merzifon	Isınma	2014	X	-	X	X	-	-	X
9	Amasya	Suluova	Isınma	2015	X	-	X	X	-	-	-
10	Amasya	Şehzade	Trafik	2015	X	X	-	X	X	X	-
11	Çorum	Merkez	Isınma	2005	X	-	X	-	-	-	-
12	Çorum	Bahabey	Trafik	2015	X	X	-	X	X	X	-
13	Çorum	Mimarsinan	Sanayi	2015	X	-	X	X	-	-	X
14	Giresun	Merkez	Isınma	2006	X	-	X	-	-	-	X
15	Giresun	Gemilerçekeği	Trafik	2015	X	X	X	X	X	x	-
16	Ordu	Fatsa	Isınma	2015	X	-	X	X	-	-	-
17	Ordu	Karşıyaka	Trafik	2015	X	X	X	X	-	X	-
18	Ordu	Stadyum	Isınma	2006	X	-	X	-	-	-	X
19	Ordu	Ünye	Isınma	2015	X	-	X	X	X	-	X
20	Sinop	Merkez	Isınma	2007	X	-	X	-	-	-	X
21	Sinop	Boyabat	Isınma	2015	X	-	X	X	-	X	-
22	Sinop	Erfelek	Arka Plan	2017	X	-	-	X	X	-	X
23	Sivas	Başöğretmen	Isınma	2015	X	X	X	X	-	-	X
24	Sivas	İstasyon kavşağı	Trafik	2015	X	X	-	X	-	X	-
25	Sivas	Meteoroloji	Isınma	2005	X	-	X	-	-	-	-
26	Tokat	Merkez	Isınma	2007	X	-	X	-	-	-	X
27	Tokat	Erbaa	Isınma	2015	X	-	X	X	-	-	X
28	Tokat	Meydan	Trafik	2015	X	X	-	X	X	X	-
29	Tokat	Turhal	Isınma	2015	X	-	X	X	-	-	-

5.2. Denizlerde Bütünleşik İzleme Çalışmaları

1 Numaralı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesinin 104 üncü Maddesi (f) bendi gereği, taraf olunan uluslararası sözleşmeler (Barselona ve Bükreş), Ulusal Mevzuat (Kentsel Atıksu Arıtımı Yönetmeliği, Su Kirliliğinin Kontrolü Yönetmeliği ...) ve AB Mevzuatı (Su Çerçeve Direktifi, Deniz Stratejisi Çerçeve Direktifi, Karadeniz Bütünleşik İzleme ve Değerlendirme Programı) çerçevesinde "Denizlerde Bütünleşik Kirlilik İzleme Çalışması" yürütülmektedir. Çalışma ile tüm denizlerimizde meydana gelen kirlilik düzenli olarak izlenerek, ulusal deniz ve kıyı yönetimi politika ve stratejilerinin belirlenmesine altlık oluşturulması amaçlanmaktadır. Üçer senelik dönemleri içerecek şekilde planlanmış olan programın 2017-2019 dönemi tamamlanmış, 2020-2022 dönemi çalışmaları devam etmektedir.

2020 yılında tüm DEN-İZ Programı çerçevesinde 76 kıyı su kütlesi (22'si Marmara Denizi, 16'sı Karadeniz, 19'u Ege Denizi ve 19'u Akdeniz) ile 15 deniz değerlendirme alanı (3'ü Marmara Denizi, 5'i Karadeniz, 3'ü Ege Denizi ve 4'ü Akdeniz) kapsamında Karadeniz'de 97 istasyon, Marmara Denizi'nde 91 istasyon, Ege Denizi'nde 93 istasyon, Akdeniz'de ise 83 istasyon, toplamda tüm denizlerimizde toplam 364 istasyon (Harita 15) izleme ve değerlendirmeye alınmış, fizikokimyasal, kimyasal ve biyolojik izleme çalışması gerçekleştirilmiştir.

Program kapsamında, Su Çerçeve Direktifi'ne göre biyolojik parametreler (fitoplankton (Klorofil-a olarak), makro flora ve bentik omurgasızlar) ve destekleyici parametreler (TP, NOX (NO3+NO2-N) ve SDD) birlikte değerlendirilerek ekolojik kalite durum değerlendirmeleri yapılmaktadır.

Harita 15

Denizlerde bütünleşik kirlilik izleme çalışması izleme noktaları

5.3. Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri

Kirletici niteliği yüksek sanayi tesislerinin bacalarından yayılan emisyonların sürekli izlenmesi Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın öncelikli çalışma konuları arasında yer almaktadır.

Konu ile ilgili bir AB standardı olan "Sabit Kaynaklarda Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemlerinin Kalite Güvence Sistemi EN 14181" esas alınarak birçok teknik hususları içeren Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tebliği 12 Ekim 2011 tarih ve 28082 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Sanayi tesislerinde kurulu bulunan Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemlerinin (SEÖS), Tebliğ'de belirtilen kriterlere uygun hale getirilmesini müteakiben, sürekli emisyon ölçüm sistemlerinin doğru olarak işletilmesini sağlamak ve dolayısıyla güvenilir verilerin elde edilmesi amacıyla Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından sürekli emisyon ölçüm sistemlerinin kurulması, Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemlerinden elde edilen verilerin depolanması, verilerin geçerli kılınması ve devamında Bakanlık merkezine çevrimiçi (online) aktarılması hususlarını kapsayan 24 Nisan 2014 tarih ve 2014/12 sayılı Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Çevrimiçi (online) İzleme Genelgesi yayımlanmıştır.

Tesisler faaliyet gösterdikleri sektöre göre, SEÖS Çevrimiçi İzleme Genelgesinde belirtilen tarihler kapsamında kademeli olarak bağlantılarını gerçekleştirmektedir.

Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tebliğinde yer alan ve yükümlülüklerini yerine getiren tesislerden, gelen veriler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından çevrimiçi olarak izlenmektedir.

2020 sonu itibariyle; Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemleri Tebliğinde yer alan ve yükümlülüklerini yerine getiren tesislerden, 292 adet kirletici vasfı yüksek sanayi tesisine ait 608 baca, 7/24 on-line izlenerek veriler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Merkezi Veri Tabanına anlık olarak aktarılmakta ve elektronik olarak arşivlenmektedir.

Ayrıca sanayi tesislerinin bacalarından kaynaklanan emisyonların izlenmesi kapsamında Sürekli Emisyon Ölçüm Sistemlerinin kalibrasyon çalışmalarını gerçekleştirmektedir.

5.4. Sürekli Atıksu İzleme Çalışmaları

Sürekli Atık Su İzleme Sistemleri (SAİS) ile atık su arıtma tesisi 7/24 anlık olarak izlenmekte ve veriler Bakanlık veri merkezinde toplanıp değerlendirilmektedir. İzlenmekte olan parametreler; pH, iletkenlik, sıcaklık, çözünmüş oksijen ve debi gibi fiziksel parametrelerle birlikte KOİ ve AKM parametreleridir. 2020 yılı sonu itibariyle kurulu kapasitesi 10.000 m3/gün 299 tesis SAİS kurmuş olup, bununla birlikte mevcut izleme uygulamasına ilave olarak 10.000 m3/gün'den daha düşük kapasiteli tesislere de SAİS uygulanabilmesi yönünde çalışmalar tamamlanmış, Sürekli Atıksu İzleme Sistemleri Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ 16 Temmuz 2019 Tarih ve 30833 Sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Mevcutta 10.000 m3/gün ve üzeri kurulu kapasiteye sahip atıksu arıtma tesisleri için geçerli olan sürekli atıksu izleme sistemi kurma zorunluluğu yeni yayımlanan tebliğ ile kurulu kapasitesi 5.000 m3/gün ve üzerinde olan tesisler için de zorunlu hale getirilmiştir. Kurulu kapasitesi 5.000 m3/gün ve üzerinde olan ve kurulu kapasitesi itibari ile ilk kez Tebliğ kapsamına alınan tesisler için 2 yıllık geçiş süreci tanınmıştır.

Tebliğ kapsamında KOİ ve AKM parametreleri izlenen tesislerde limit aşımalarında gelen uyarıya göre otomatik numune alma cihazlarının kurulumları sağlanmakta ve sistem erken uyarı amaçlı kullanılmaktadır. Limit aşımalarında alınan numuneler **Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin gözetiminde alınarak yetkili laboratuvarlara gönderilerek gerekli yasal işlemler başlatılmaktadır.**

İnternet ortamından sisteme giriş için hem tesislere hem de Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine kullanıcı adı ve şifre tanımlanmaktadır ve sürekli izleme merkezi web uygulaması (www.sim.csb.gov.tr) ile verilere erişilmektedir. Söz konusu veriler Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri düzeyinde ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığı üst yönetimine karar destek sistemi olarak görev yapmakta, tesislerin sektörel bazda analizine imkan sağlamakta ve SKKY Sektör tablolarının yönlendirilmesine veri sağlamaktadır. Bu veriler sayesinde sistemin alarm durumlarında numune alması sağlanarak arıtma tesislerinde uzaktan ve etkin denetim mekanizması geliştirilmiştir.

5.5. Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Çalışmaları

Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme Programı (EKİP) ile Ergene, Küçük Menderes, Gediz, Kuzey Ege, Sakarya ve Susurluk Havzalarında 2014 yılından bu yana izleme çalışmaları yapılmaktadır.

Program ile yoğun evsel ve endüstriyel kirleticilerin baskısı altında bulunan havzalarda, alıcı ortamda su izleme çalışmalarının yapılarak sıcak noktaların belirlenmesi ve havza bazında kirliliğin önlenmesine yönelik gerekli önlemlerin alınmasına veri sağlanması amaçlanmıştır.

Havzalarda dönemsel numuneler alınıp, analizleri mobil su ve atık su laboratuvarında ve Çevre Referans Laboratuvarında (ÇRL) yapılmaktadır. Düzenli yürütülen izlemelerden elde edilen tespitler sonucu 2017-2019 yılında program geliştirilerek sıcak noktalarda ve havzada yer alan tüm SAİS'lerde izleme çalışmaları yapılmıştır. Söz konusu tesislerin arıtma indeksini belirlenmiş, arıtma karnelerine altlık oluşturulmuştur. 2018 yılında mevcut havzalara ilave olarak Kahramanmaraş Aksu Çayı da eklenmiştir. 2020 yılında COVID-19 pandemisi nedeniyle program sadece yaz döneminde yürütülmüştür.

EKİP verilerinden Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın ilgili birimleri, özellikle havza eylem planları veya kirlilik önlenmesine yönelik projelerde, mevzuat çalışmalarında havza bazlı limitlere yön verirken yararlanmaktadır.

5.6. Çevre Referans Laboratuvarı Analiz Hizmetleri

Laboratuvar çalışmaları, "TS EN ISO/IEC 17025: Deney ve Kalibrasyon Laboratuvarlarının Yetkinliği için Genel Gereklikler Standardı"nın yanında "TS EN ISO 14001: Çevre Yönetim Sistemi Standardı" kapsamında sürdürülmektedir.

TS EN ISO/IEC 17025 standardına göre 580 olan akredite parametre sayısının artırılması amacıyla çalışmalar yapılmış ve 2020 yılı Haziran ayında Türk Akreditasyon Kurumu (TÜRKAK) tarafında gerçekleştirilen denetimde başarılı sonuç alınarak, belge kapsamı genişletilmiştir. Güncel akreditasyon belgesinde 11 farklı kapsamda 617 parametre yer almaktadır.

Çevre Referans Laboratuvarı'nda ölçüm ve analizler su, atık su, deniz suyu, sediment, atık, arıtma çamuru, toprak, atık yağ, izolasyon sıvıları, kömür, pirina, fuel-oil, baca gazı ve hava kapsamlarında 1200'e yakın parametre ile devam etmektedir.

2020 yılında 344'ü su/atık su, 98'i kömür, 29'u pirina, 3'ü fuel-oil, 41'i atık, 9'u toprak/arıtma çamuru/sediment, 8'i atık yağ, 339'u hava, 51'i yeterlilik/karşılaştırma testi numunesi olmak üzere toplam 922 numunede 18.521 parametrenin analizi tamamlanmıştır.

Akreditasyon faaliyetleri kapsamında analiz sonuçlarının kalitesinin ve teknik yeterliliğin belirlenmesinde önemli bir kriter olan laboratuvarlar arası karşılaştırma testlerine ulusal ve uluslararası alanlarda katılım sağlanmış ve tüm kapsamlarda başarılı sonuçlar alınmıştır.

Laboratuvar altyapısının geliştirilmesi kapsamında tehlikeli atıkların sınıflandırılması amacıyla kurulan "Ar-Ge Laboratuvarı"nda toksisite ve ekotoksisite analizlerinin yapılmasına gerek kalmadan atıkların içerikleri daha hızlı teşhis edilmekte, böylece her türlü atığın bertarafına ilişkin karar alma süreci kısalarak atığın kaynağı kesin olarak tespit edilebilmektedir.

Fotoğraf 4

AR-GE Laboratuvarı

2 adet Mobil Su ve Atık Su Analiz Laboratuvarı aracı ile göl, dere, akarsu ve tesislerde izleme ve denetim çalışmaları ile İl Müdürlüklerinden gelen talepler doğrultusunda işletmelerin atık sularının kontrolü, deşarj izni ve denetim amaçlı numune alma ve analiz faaliyetleri devam etmektedir.

Fotoğraf 5

Ar-Ge Laboratuvarı

Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlilik Yönetmeliği çerçevesinde su, atık su, deniz suyu, sediment, atık, arıtma çamuru, toprak, kömür ve fuel-oil kapsamalarında, numune alma ve analiz konularında laboratuvar yetkilendirme inceleme ve denetimlerine teknik personel desteği sağlanmasına devam edilmiştir.

6. ÇEVRE YETERLİK ÇALIŞMALARI

6.1. Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu Hazırlayacak Firmaların Yeterlik Durumları

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin 26. Maddesine istinaden 29.11.2019 tarihli 30963 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yeterlik Belgesi Tebliği kapsamında Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve Proje Tanıtım Dosyası hazırlayacak kurum/kuruluşlara yeterlik belgesi verilmesine ilişkin iş ve işlemler Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından yürütülmektedir.

2019 yılında Çevresel Etki Değerlendirmesi Başvuru Dosyası, Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu ve Proje Tanıtım Dosyası hazırlayacak kurum/kuruluşlara verilen ve iptal edilen belge sayıları ile toplamda ulaşılan belge sayısı Çizelge 27’de verilmektedir.

Çizelge 27

2020 yılı itibarıyla Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu hazırlama yetkisine sahip firma sayısı

	2020	TOPLAM
ÇED Yeterlik Belgesi Verilen Kurum/Kuruluş Sayısı	10	353
ÇED Yeterlik Belgesi Verilen Kurum/Kuruluşların Denetim Sayısı	--	928

6.2. Çevre Görevlisi/Çevre Mühendisi, Çevre Danışmanlık Firmaları ve Çevre Yönetimi Birimlerinin Yeterlik Durumları

30/7/2019 tarihli ve 30847 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren “Çevre Yönetimi Hizmetleri Hakkında Yönetmelik” kapsamında çevre görevlileri/çevre mühendisleri, çevre yönetim birimleri ve çevre danışmanlık firmalarının belgelendirilmeleri ile ilgili iş ve işlemler, ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğüne “Entegre Çevre Bilgi Sistemi” alt uygulaması olan “e-yeterlik” sistemi üzerinden elektronik ortamda yürütülmektedir.

Çevre Görevlisi/Çevre Mühendisi, Çevre Yönetim Birimi ve Çevre Danışmanlık Firmaları için 2020 yılında verilen belge sayısı ile toplamda ulaşılan belge sayıları ve gerçekleştirilen firma denetim sayıları Çizelge 28’de verilmektedir.

Çizelge 28

Çevre Görevlisi/Çevre Mühendisi, Çevre Yönetim Birimi ve Çevre Danışmanlık Firmalarına verilen belge sayıları ile gerçekleştirilen firma denetim sayısı

FAALİYET	2020	GENEL TOPLAM (2010-2019)
Çevre Yönetimi Hizmeti Yeterlik Belgesi Sayısı	3.463	11.198
Çevre Danışmanlık Firması Yeterlik Belgesi	262	608
Çevre Yönetim Birimi Yeterlik Belgesi	100	315
Çevre Danışmanlık Firması Denetim Sayısı	228	1.704

Ayrıca; 30/7/2019 tarihli ve 30847 sayılı Çevre Yönetimi Hizmetleri Hakkında Yönetmelik kapsamında, üniversitelerin mühendislik bölümlerinden veya fen fakülteleri ve fen edebiyat fakültelerinin fizik, kimya, biyoloji, biyokimya, jeoloji bölümlerinden veya veterinerlik fakültelerinden mezun olan ve Bakanlığımıza başvuru yapan adaylar için 12-16 Ekim 2020 tarihlerinde çevrimiçi “Çevre Görevlisi Aday Eğitimi” düzenlenmiştir. Eğitime katılan 345 kişiye “temel çevre bilimleri” ve “çevreye ilişkin kanun ve ikincil düzenlemeler” konularında bilgi paylaşımı sağlanmıştır.

6.3. Çevre Yetkilendirme Çalışmaları

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı toprak kirliliğinin kontrolü ve noktasal kaynaklı kirlenmiş sahalar, deniz çevresinin petrol ve diğer zararlı maddelerle kirlenmesine ilişkin risk değerlendirmesi ve acil müdahale planlarının hazırlanması ve araç takip servis sağlayıcılar konularında da yeterlik belgesi vermektedir.

Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine İlişkin Yeterlilik Belgesi Tebliği 17.06.2011 tarihli ve 27967 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Bu kapsamda verilen yeterlik belgelerine ilişkin veriler Çizelge 29’da yer almaktadır.

Çizelge 29

Toprak kirliliğinin kontrolü ve noktasal kaynaklı kirlenmiş sahaların temizlenmesi konusunda yetkilendirme çalışmaları kapsamında yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı

	2020	GENEL TOPLAM
Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine ilişkin Yeterlilik Belgesi	19	19
Toprak Kirliliğinin Kontrolü ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine ilişkin Yeterlilik Belgesi Yenileme	-	-
Toprak Kirliliğinin Kontrolü Ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine İlişkin Yeterlilik Belgesi Alan Kurum/Kuruluş Denetimi	-	-
Toprak Kirliliğinin Kontrolü Ve Noktasal Kaynaklı Kirlenmiş Sahaların Temizlenmesine İlişkin Yeterlilik Belgesi Belge İptali	0	0

Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine İlişkin Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planlarını Hazırlayacak Kurum ve Kuruluşların Yetkilendirmesi Tebliği 12.12.2014 tarih ve 29203 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe girmiştir. Tebliğ kapsamında verilen yeterlik belgelerine ilişkin veriler Çizelge 30’da yer almaktadır.

Çizelge 30

Deniz çevresinin petrol ve diğer zararlı maddelerle kirlenmesine ilişkin risk değerlendirmesi ve acil müdahale planlarının hazırlanması çalışmaları kapsamında yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı

	2020	GENEL TOPLAM
Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine İlişkin Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planlarının Hazırlanmasına Dair Yeterlilik Belgesi	8	8
Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine İlişkin Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planlarının Hazırlanmasına Dair Yeterlilik Belgesi İptal	-	-
Deniz Çevresinin Petrol ve Diğer Zararlı Maddelerle Kirlenmesine İlişkin Risk Değerlendirmesi ve Acil Müdahale Planlarının Hazırlanmasına Dair Yeterlilik Belgesi Denetim	-	-

20.03.2015 tarih ve 29301 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Atıkların Karayolunda Taşınmasına İlişkin Tebliğ kapsamında 24.07.2020 tarihinde Araç Takip Servis Sağlayıcıların (ATSS) niteliklerinin belirlenmesi ile ilgili usul ve esaslar belirlenmiştir. Araç Takip Servis Sağlayıcılarının niteliklerinin belirlenmesi ile ilgili usul ve esaslar kapsamında verilen yeterlik belgesi sayısı Çizelge 31’de verilmektedir.

Çizelge 31

Araç takip servis sağlayıcıları konusunda yeterlik belgesine sahip firmaların sayısı

	2020	GENEL TOPLAM
Araç Takip Servis Sağlayıcı (ATSS) Yeterlik Belgesi	4	4
Araç Takip Servis Sağlayıcı (ATSS) Yeterlik Belgesi İptal	-	-
Araç Takip Servis Sağlayıcı (ATSS) Yeterlik Belgesi Denetim	-	-

6.4. Çevre Etiketli Çalışmaları

Çevre Etiketli Yönetmeliği; 19.10.2018 tarih ve 30570 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanmıştır. 13.05.2019 tarihinde yayımlanan seramik kaplama, tekstil ve temizlik kâğıdı çevre etiketi kriterlerinin güncellenmesine yönelik çalışmalar ile 66/2010/AB sayılı Eko-Etiket Tüzüğü’ne uyum çalışmaları kapsamında elde yıkama bulaşık deterjanı ürün grubu ve turistik konaklama hizmet grubuna yönelik çevre etiketi kriterleri geliştirilmesine yönelik çalışmalar tamamlanmış olup; Çevre Etiketli Yönetmeliği’nin 9’uncu maddesinin 1’inci fıkrasının (i) bendi doğrultusunda mevcut 3 (üç) ürün grubuna ilişkin güncellenen kriterler ve yeni geliştirilen 2 (iki) 20.11.2020 tarihinde gerçekleştirilen Çevre Etiketli Kurulu 2. Toplantısı’nda uygun görülmüştür.

25.12.2020 tarihinde cevreetiketi.csb.gov.tr web adresinde güncellenen ve yeni geliştirilen kriterler yayımlanmıştır. Halihazırda toplam 5 ürün/hizmet grubu kapsamında başvurular Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından kabul edilmektedir.

29.06.2020 tarihinde Boğaziçi Üniversitesi ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arasında Yaşam Döngüsü Uygulamaları ile “Kişisel Bakım ve Kozmetik Ürünleri” sektöründe ulusal çevre etiketi kriterlerinin belirlenmesi projesine ilişkin hizmet alımı protokolü imzalanmıştır. “Kişisel Bakım ve Kozmetik Ürünleri” projesinde Ek protokol imzalanmış olup, proje süresi 30.06.2021 tarihine kadar uzatılmıştır. Kriterlerin 2021 yılında yayımlanması hedeflenmektedir.

Çevre Etiketli Kullanıcıları(2020)

22.05.2020 tarihinde, Deniz Tekstil San. Ve Tic. A.Ş. %100 organik pamuklu beyaz ürünleri için 4 yıl geçerliliği olan “çevre etiketi kullanıcısı” unvanı almaya hak kazanmıştır.

21.09.2020 tarihinde, Vitra Karo San. Ve Tic. A.Ş. duvar karosu seramik ürünü (30 x 60) için 4 yıl geçerliliği olan “çevre etiketi kullanıcısı” unvanını almaya hak kazanmıştır.

Uluslararası Çalışmalar

27.10.2020 tarihinde Küresel Eko Etiket Ağı’nın 2020 Yılı Genel Toplantısı gerçekleştirilmiş olup, Bakanlığımız yapmış olduğu üyelik başvurusu kapsamında toplantıda bir sunum gerçekleştirmiştir. Gerçekleştirilen toplantı neticesinde Türkiye Çevre Etiketli Sistemi’nin GEN üyeliği oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Diğer Faaliyetler

05.02.2020 tarihinde Çevre Etiket Kurulu 1. Toplantısı ve 20.11.2020 tarihinde ise Çevre Etiket Kurulu 2. Toplantısı düzenlenmiştir.

Fotoğraf 6

Çevre Etiket Kurulu 1. Toplantısı

09.06.2020 tarihinde Çevre Etiket Sistemi kapsamında yeni ürün/hizmet kategorisi belirlenmesi için paydaşların görüşleri talep edilmiştir. 24.06.2020 tarihinde ise Türkiye Çevre Etiket Sisteminin etkin bir şekilde yürütülmesine katkı sağlamak amacıyla "Çevre Etiket Anketi" hazırlanmıştır.

29-30 Eylül 2020 tarihlerinde çevrimiçi çevre etiket eğitim programı düzenlenmiştir. Eğitim programına kamu kurum ve kuruluş temsilcileri, özel sektör yetkilileri ve sivil toplum kuruluşları görevlileri katılım sağlamışlardır.

Fotoğraf 7

Çevre Etiket Toplantıları

2020 yılında çevre etiketi sisteminin tanıtımını yapmak amacıyla çok sayıda toplantıya katılım sağlanmıştır. Bakanlığımızca TOBB, İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği, Seramik Federasyonu, firmalar ve çeşitli sivil toplum kuruluşları ile toplantılar organize edilmiştir.

6.5. Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarı Yeterlik Çalışmaları

Çevre mevzuatı kapsamında çalışan özel ve kamu laboratuvarlarına 2004 yılından bu yana “Çevre Ölçüm ve Analizleri Yeterlik Belgesi” verilmektedir. Bu kapsamda 2011 – 2020 yılları arasında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (Çevre Referans Laboratuvarı) tarafından çevre mevzuatı kapsamında ölçüm/analiz yapmaya yetkilendirilen laboratuvar sayısı Çizelge 32’de verilmektedir

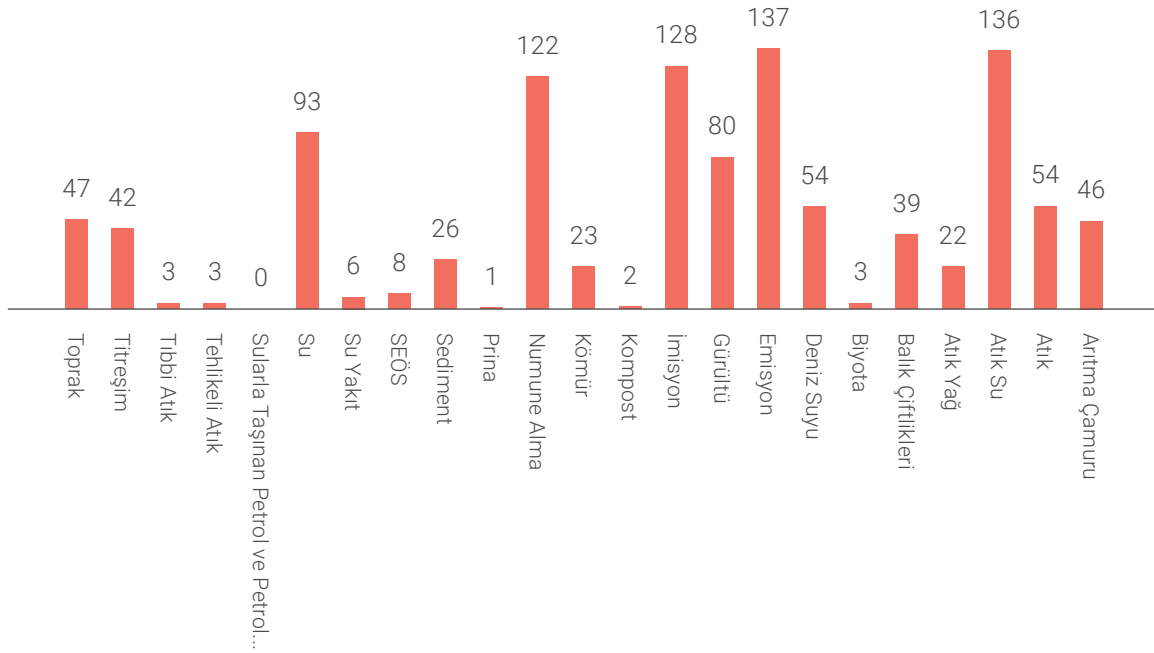
Çizelge 32

Çevre mevzuatı kapsamında ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların yıllara göre değişimi (2011-2020)

YETKİLİ LABORATUVAR SAYISI			
YILLAR	KAMU	ÖZEL	TOPLAM
2011	42	100	142
2012	51	102	153
2013	46	113	159
2014	41	115	156
2015	42	118	160
2016	42	129	171
2017	45	135	180
2018	46	156	202
2019	50	165	215
2020	41	186	228

Aşağıda yer alan Grafik 18’de Çevre mevzuatı kapsamında ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların kapsamlara göre dağılım mevcuttur.

Kapsam Dağılımı

Grafik 18

Çevre mevzuatı kapsamında ölçüm/analiz yapmaya yetkili laboratuvarların kapsam dağılımı

"Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Yönetmeliği" kapsamında; Laboratuvarların yetkilendirme, inceleme, denetleme vb iş ve işlemleri 2020 yılında da devam etmiştir.

- 2020 yılı itibari ile toplam 228 laboratuvar yetkilidir.
- 2020 yılında toplam 36 laboratuvara belge düzenlenmiştir.
- 2021 yılı Asgari Fiyat Tarifesi düzenlenmiştir.
- Yönetmeliğin uzaktan denetimi 35. Maddesi gereği 2020 yılı yeterlik test organizasyonu 1. Dönemde **Biyotada metaller kapsamında Al, As, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Hg, Mn, Ni, Pb, V, Zn** çalışan laboratuvarlara toplamda 13 parametrede yeterlilik testi düzenlenmiş, Alınan sonuçların istatistiksel hesaplamaları yapılmış, laboratuvarlara kod verilerek değerlendirmeler raporlanmıştır. Rapor, Çevre Referans Laboratuvarına ait web sitesinin duyurular bölümünde yayımlanmıştır.
- 2020 yılı yeterlik test organizasyonu 2. Dönemde Yetkili Çevre Laboratuvarlarına, **Sedimentte inorganik alanda** metaller kapsamında 13 parametrede Al, As, Cd, Co, Cr, Cu, Fe, Hg, Ni, Pb, Sn, V, Zn **Organik alanda** PAH's kapsamında 9 parametrede Fluorene, Phenanthrene, Anthracene, Fluoranthene, Benzo(b) fluoranthene, Benzo(k)fluoranthene, Benzo(a)pyrene, Indeno[1,2,3-c,d]pyrene, Benzo(g,h,i)perylene olmak üzere toplamda 22 parametrede iki numune ile uzaktan denetim amaçlı numune gönderilmiş ve laboratuvarlardan gelen analiz sonuçları, istatistiki olarak değerlendirmeye alınarak raporu hazırlanmış ve Çevre Referans Laboratuvarına ait web sitesinin duyurular bölümünde yayımlanmıştır.

Toplamda 2020 yılında hedeflendiği üzere 35 parametrede yeterlilik testi düzenlenerek hedefe ulaşılmıştır.

- Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Yönetmeliği'nde uygulamada ortaya çıkan tecrübeler ve ihtiyaçlar doğrultusunda revizyon çalışmaları sürdürülmüştür.
- Yetkili laboratuvarlara, numune dağıtımının elektronik ortamda yapılması amaçlı 16 Şubat 2019 tarihi itibarı ile hayata geçirilen MELBES yazılım programı kapsamında, yönetmelikler bazında uygulamada kolaylıklara yönelik çalışmalara devam edilmiştir.
- 2020 yılında danışman firma, çevre görevlisi, sanayici ve İl Müdürlüklerinden MELBES programı hakkında (giriş, doğru talep oluşturma, yanlış taleplerin iptali, taleplerin mevzuata uygunluğu vb) gelen sayısız telefon, e-posta ve yazılara cevap verilmiş, uygulamalar hakkında gerektiğinde ilgili birimlerden görüş yazıları istenerek ilgililere gönderilmiş/duyurulmuş ve sistemin sürekliliği sağlanmıştır.
- 2020 yılında, EÇBS de laboratuvar ölçüm programı, belgelendirme ve denetim faaliyetlerinin yürütüldüğü Laboratuvar Yetkilendirme Modülü üzerinden, yazılımda uygulamada kolaylık ve ihtiyaca cevap verilebilmesi özelinde revizyon ve iyileştirme çalışmaları devam etmiştir.
- Ölçüm, analiz ve numune alma metotlarında geçerli kılma ve ölçüm belirsizliği, kalite kontrol yöntemleri, çevresel şartlar ve denetimde dikkat edilecek hususlara dair 2016 yılında yayımlanmış olan Çevre Laboratuvarları Denetim Kılavuzu'nun 2020 yılında revize çalışmaları devam etmiştir.

The background of the page features a close-up photograph of lavender flowers. The left half of the image is in grayscale, showing the delicate structure of the flower spikes and stems. The right half is overlaid with a solid, vibrant red color, creating a strong visual contrast. The text is positioned in the lower-left quadrant, over the grayscale portion.

7. ULUSLARARASI ÇALIŞMALAR, PROJELER VE EĞİTİM ÇALIŞMALARI

7.1. Uluslararası Çalışmalar

7.1.1. IMPEL Ağı Çalışmaları

IMPEL, (the European Union Network for the Implementation and Enforcement of Environmental Law) yani Çevre Kanununun Uygulanması ve Yaptırımı için Avrupa Birliği Ağı, Avrupa'da çevre otoritelerinin uluslararası birliğidir. Ağ, AB çevre mevzuatının etkin şekilde uygulanması ve yaptırımının sağlanması amacıyla kapasite geliştirmeyi, bilincin artırılmasını, iyi uygulamaların paylaşılmasını ve rehberlik sağlanmasını amaçlamaktadır.

Şu anda IMPEL, 28 AB üye ülkesi, Makedonya, Türkiye, Arnavutluk, Kosova, İsviçre, İzlanda, Sırbistan ve Norveç de dâhil olmak üzere 36 ülkeden 56 üyeye sahiptir.

2020 yılında katılım sağlanan IMPEL proje ve faaliyetleri aşağıda verilmektedir.

7.1.1.1. Endüstriyel Emisyonlar Direktifinin Uygulanmasının Desteklenmesi

Projenin amacı Endüstriyel Emisyonlar Direktifinin ve Mevcut En İyi Tekniklerin AB genelinde uygulanmasını desteklemektir. Endüstriyel Emisyonlar Direktifi (EED)'nin ana konusu Avrupa Birliğinde yer alan çeşitli sanayi tesislerinden kaynaklanan kirliliğinin minimum seviyeye indirilmesidir. EED'nin dayandığı temel prensipler, kirlilikten kaçınmak için entegre yaklaşım, emisyonların azaltılması için mevcut en iyi tekniklerin kullanılması, toprağın korunması, uygulamanın denetimlerle desteklenmesi ve halkın katılımı olarak adlandırılabilir. Bu projenin maksadı Endüstriyel Emisyonlar Direktifine göre işletilen tesislerde en ciddi EED ihlallerinin yönetilmesi, değerlendirilmesi ve önlenmesi için daha iyi uygulamaların elde edilmesidir. Proje kapsamında ortak denetimler de yapılmakta olup, izin verenler ve denetçiler için rehber doküman hazırlanmaktadır. Proje kapsamında; 2019 yılı içinde Polonya'da ve İspanya'da 2 proje toplantısı gerçekleştirilmiştir. 6-7 Haziran 2019 tarihinde gerçekleştirilen proje toplantısına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan bir temsilci katılmıştır. 2020 yılında online olarak gerçekleştirilen toplantılara katılım sağlanmıştır.

7.1.1.2. Düzenli Depolama ve Döngüsel Ekonomi Projesi

IMPEL Ağı faaliyetleri kapsamında, IMPEL Ağı faaliyetleri çerçevesinde, projenin ilk aşaması olan ve 2011 yılında başlayan "Düzenli Atık Depolama Sahalarının Denetimi" projesine Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından katılım sağlanmış olup, proje sonunda Avrupa Birliği Mevzuatına göre Düzenli Atık Depolama Sahalarının Denetimi için "Rehber Kılavuz" yayımlanmıştır.

2015-2016 yıllarında "Düzenli Depolama Sahalarında Denetim Becerilerinin Geliştirilmesi" Projesi yapılmıştır. Bu projenin devamı niteliğinde olan, Düzenli Depolama ve Ön İşleme Tesisleri için Denetim Becerilerinin Güçlendirilmesi Projesinde, 2017 yılında atıkların ön işlenmesi konusuna odaklanılmıştır. Toplantıda karışık belediye atıklarında önışlemler, endüstriyel atıklarında önışlemlerin denetimi için kontrol listesi, atık çeşitlerine göre önışlem metotları üzerine prosedür/MET/kriter analizi olmak üzere 3 başlık altında grup çalışması yapılmıştır.

2018 yılında gerçekleşen bu proje çerçevesinde; düzenli depolama sahalarında yukarıda bahsedilen atık olma durumunun sonlandırılması kriterlerinin denetim süreçlerinde kullanılması amacıyla denetçiler, izin verenler ve denetçiler için kullanılacak bir Rehber Kılavuz hazırlanması, ilk proje dâhilinde hazırlanan Rehber Kılavuz'un proje sonucunda tekrar gözden geçirilmesi ve güncellenmesi, düzenli depolama sahalarında yerinde denetimler yapılması kararlaştırılmıştır.

2019 yılında Düzenli Atık Depolama Sahalarının Denetiminin devamı olan Atık Yönetimi ve Dairesel Ekonomi Projesi kapsamında Roma, Atina ve Zagreb'te olmak üzere 3 toplantı düzenlenmiştir. 8-10 Temmuz 2019 tarihleri arasında Atina'da gerçekleştirilen toplantıya Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan bir temsilci katılım sağlamıştır. Bu toplantıda; proje kapsamındaki veri tabanı oluşturulmasına karar verilmiştir. Daha önce hazırlanan Rehber Kılavuz gözden geçirilerek güncellenmiştir. Proje yöneticisi aracılığıyla tarafımıza iletilen anketlere görüş verilmiştir. 2020 yılında online olarak gerçekleştirilen toplantılara katılım sağlanmıştır.

7.1.1.3. Doğal Ortamda Atıksu Projesi

Proje ile endüstriyel atıksu arıtımı için enerji tasarrufu sağlayan, çamur oluşumunu azaltan ve arıtılmış suyun tekrardan kullanımını sağlayan yenilikçi teknolojiler kullanan örnek tesisler araştırılmaktadır. Bu kapsamda proje ekibi tarafından anket hazırlanarak ülkelerdeki örnekler hakkında bilgi toplanmıştır.

27-28 Haziranda 2019 tarihinde Hollanda'da proje toplantısı ile yağmur sularının yeniden kullanımı ile ilgili sanayi tesisine ve kentsel atıksu arıtma tesisi olmak üzere 2 adet saha ziyareti düzenlenmiştir. Söz konusu proje toplantısına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan bir temsilci katılmıştır. 10-12 Aralık 2019 tarihlerinde Slovakya'da final proje toplantısı gerçekleştirilerek proje final raporu hazırlanmıştır. Söz konusu proje toplantısına Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndan bir temsilci katılmıştır. Söz konusu proje bu çalışmaların devamı öngörülmüştür. 2020 yılı içinde online olarak gerçekleştirilen toplantılara katılım sağlanmıştır.

7.1.1.4. Su ve Arazi Islahı Projesi

Kontamine alan yönetimi, Üye Devletlerde farklı hızlara sahip bir süreçtir. Bunun nedeni kısmen, "potansiyel olarak kirlenmiş alanlar", "kirlenmiş alanlar", "iyileştirilmiş alanlar" gibi bazı örneklerde farklı tanımlar anlamına gelen mevzuat farklılıklarından kaynaklanmaktadır. Bu proje ile üye devletlerin tek bir referans almasını sağlamak için Avrupa'da "İyileştirme doğrulama şeması" görevinde ilerleme kaydetmek için gereken teknik deneyimi desteklemek/paylaşmak, iyileştirme çalışmaları için doğrulama şemaları oluşturmak, bilgi, beceri ve iyi uygulamaların paylaşılması, teknik rehberliğin yapılması, ülkeler arasındaki eylemin nasıl koordine edileceğinin değerlendirilmesi amaçlanmaktadır. 2020 yılı içinde online olarak gerçekleştirilen toplantılara katılım sağlanmıştır.

7.1.1.5. Atık Konferansı ve NCP Toplantısı

Sınır ötesi atıkların transferi ile pratik deneyimlerin paylaşılması için denetçiler ve düzenleyicilerin katıldığı bu konferans her yıl düzenli olarak gerçekleştirilmektedir. En iyi uygulama ve deneyim alışverişlerinin gerçekleştirilmesi, IMPEL çalışmasının daha geniş bir kitleye tanıtımı, ilgili kanun uygulayıcı kurumlar arasında geliştirilmiş işbirliğinin sağlanması, uluslararası projelerin sunumlarının paylaşılması, atıkların sınır ötesi taşınmasına ilişkin gelecekteki çalışmaların planlanması amaçlanmaktadır. 2020 yılı içinde online olarak gerçekleştirilen konferansa katılım sağlanmıştır.

7.1.1.6. IMPEL Genel Kurulu

IMPEL Ağı faaliyetleri kapsamında 2-3 Aralık 2020 tarihlerinde Berlin’de gerçekleştirilen IMPEL Genel Kurulu ve Ulusal Koordinatörler Toplantısı’na Bakanlık tarafından online olarak katılım sağlanmıştır. Genel Kurul’da ise 2020 yılında gerçekleştirilen faaliyetler gözden geçirilmiş olup proje raporları onaylanmış, 2021 yılında gerçekleşmesi planlanan projeler üzerine görüşmeler yapılmıştır.

7.1.2. Avrupa Çevre Ajansı (AÇA) Çalışmaları

1210/90 Konsey Tüzüğü ile 1990 yılında resmen kurulan AÇA; 1994 yılında Kopenhag’da çalışmalara başlamıştır. AÇA, çevre ile ilgili sağlıklı, bağımsız bilgiler vermekle görevli Avrupa Birliği (AB) kurumudur. AÇA üyeliği AB Üye Devletleri’nden oluşmaktadır. Üyelik Ajansın hedefleri doğrultusunda Avrupa Topluluğu ve Üye Devletlerin kaygılarını paylaşan diğer ülkelere de açıktır. Mevcut 32 üye, 27 AB Üye Devleti ile birlikte İzlanda, Lihtenştayn, Norveç, İsviçre ve Türkiye’dir. Türkiye 18.03.2003 tarih ve 25052 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Türkiye Cumhuriyetinin Avrupa Çevre Ajansı ve Avrupa Bilgi ve Gözlem Ağına Katılımı Anlaşması” ile 1 Mayıs 2003 tarihinde AÇA’ya üye olmuştur.

2020 yılında katılım sağlanan AÇA faaliyetleri aşağıda verilmektedir.

7.1.2.1. Yurtdışında Katılım Sağlanan Faaliyetler

AÇA tarafından her yıl düzenli olarak AÇA 5 Yıllık Stratejisi doğrultusunda belirlenen konu başlıklarında çalıştay ve toplantılar düzenlenmektedir. 2020 yılı Mart ayından sonraki faaliyetler Covid-19 salgını sebebiyle çevrimiçi düzenlenmiştir.

2020 yılı içerisinde çevrimiçi olarak düzenlenen 77 toplantı-çalışmaya Birincil Odak Noktaları, ilgili kurumların temsilcileri ve Ulusal Odak Noktası tarafından katılım sağlanmıştır.

7.1.2.2. Ülkemizde Gerçekleştirilen AÇA Faaliyetler

Ülkemizde de 2020 yılı içerisinde çeşitli toplantılar çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir. Bu faaliyetler özet olarak aşağıda verilmektedir. Daha detaylı bilgi AÇA Çalışmaları 2020 Yılı Kitapçığında yer almaktadır.

- Avrupa Çevre Ajansı - Reportnet 3.0 Eğitimi (23 Kasım 2020)
- SOER 2020 Türkiye Tanıtımı – (21 Ekim 2020)
- Avrupa Çevre Ajansı – COPERT Çalıştayı (18 - 20 Kasım 2020)

7.1.2.3. AÇA Yönetim Kurulu Toplantıları

AÇA Yönetim Kurulu yılda 3 defa toplanarak İcra Direktörü tarafından sunulan rapor ve gündeme uygun olarak karar almaktadır. AÇA Yönetim Kurulunda üye ülkeler karar verme yetkisine haiz en üst yönetici tarafından temsil edilmektedir. 2020 yılı toplantıları; 11 Haziran 2020, 12 Ekim 2020 ve 10 Aralık 2020 tarihlerinde çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

7.1.2.4. AÇA Ulusal Odak Noktaları Toplantıları

Avrupa Çevre Ajansı tarafından üye ülkelerin odak noktalarının katılımıyla yılda üç sefer toplantı düzenlenmektedir. Bu toplantılarda; AÇA çalışmaları ile ilgili güncel bilgiler verilmekte ve üye ülkelerin karşılaştığı sorunlar ele alınarak çözüm önerileri tartışılmaktadır. 2020 yılı toplantıları; 03-05.02.2020 tarihinde Kopenhag'da, 06-08.10.2020 ve 26-28.05.2020 tarihlerinde ise çevrimiçi olarak gerçekleştirilmiştir.

AÇA çalışmalarının yıl bazında daha ayrıntılı olarak sunulduğu raporlara <https://aca.csb.gov.tr> internet adresi üzerinden (Sol Menüde "AÇA ÇALIŞMALARI KİTAPÇIĞI" sekmesi) erişim sağlanmaktadır.

7.2. Projeler

7.2.1. Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın en önemli hedeflerinden birisi çevre denetimlerinin risk analizine dayalı planlanmasını sağlamaktır. Bu amaçla 2011 yılında başlanan Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi, 2013 yılında Samsun ilinde uygulanmaya başlamıştır. Samsun ili Risk Değerlendirme Yöntemini kullanarak hazırladığı planı esas alarak denetimlerini gerçekleştirmiştir. Ayrıca Edirne, Tekirdağ ve Kırklareli illeri ile yapılan çalışmalar sonucu, Ergene Havzası alanı esas alınarak aynı yöntem ile denetimlerin planlanması çalışması yapılmıştır.

2015 yılında Bursa, Kocaeli, Yalova, Bilecik ve Sakarya illeri proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2016-2017 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

2016 yılında İzmir, Balıkesir, Manisa, Kütahya, Eskişehir, Uşak illeri proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2017-2018 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

2017 yılında ise Adana, Kayseri, Nevşehir, Isparta, Afyonkarahisar, Burdur ve Konya illeri proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2018 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

2018 yılında ise Gaziantep, Hatay, Kilis, Osmaniye, Zonguldak, Sinop, Karabük, Düzce, Çankırı, Çorum, Kastamonu ve Bartın illeri proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2019 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

2019 yılında ise Amasya, Tokat, Yozgat, Sivas, Van, Hakkari, Bitlis, Siirt, Trabzon, Giresun, Ordu, Rize, Gümüşhane, Erzincan, Elazığ, Malatya, Adıyaman, Kahramanmaraş, Şanlıurfa, Diyarbakır, Mardin, Batman, Şırnak ve Muş proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2020 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

2020 yılında ise Ankara, Bolu Kırıkkale ve Kırşehir proje kapsamına alınmış olup söz konusu illerin 2021 yılı denetim planları hazırlanmıştır.

Önümüzdeki yıllarda söz konusu uygulama ülke geneline yaygınlaştırılacaktır.

Fotoğraf 8

Çevre Denetimlerinin Planlanması Projesi toplantısı

7.2.2. Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği'nin Uygulanmasının Desteklenmesi Projesi

2014-2020 yılları arasında yürütülecek olan Katılım Öncesi Yardım Aracı (IPA) II. Dönemine ilişkin hazırlanan (TR2018 ESOP MI A3 12) No'lu "Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği'nin Uygulanmasının Desteklenmesi Projesi" 18 Nisan 2019 tarihinde başlamıştır. Söz konusu proje; Avrupa Birliği ve Türkiye tarafından finanse edilmektedir. Projenin Genel Hedefi; AB uyumlaştırma süreci kapsamında çevre üzerinde önemli etkiler yapması muhtemel plan ve programların hazırlanması ve onaylanması süreçlerine çevresel hususların entegre edilerek çevrenin üst seviyede korunmasına katkı sağlamaktır.

Fotoğraf 9

Stratejik Çevresel Değerlendirme 1. Eğitim Programı, Ankara

"Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliğinin Desteklenmesi Projesi" 18 ay süresince yürütülecek olup; proje ile AB SÇD Direktifi ile uyumlu bir şekilde Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği'nin ülkemiz genelinde uygulanması, yaygınlaştırılması ve kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi amaçlanmaktadır.

Proje faaliyetleri arasında; SÇD öncelikli sektörleri arasında yer alan 2 pilot sektörde (tarım ve bütünlük kıyı alanları yönetimi) SÇD süreci yürütülmesi, Stratejik Çevresel Değerlendirme Konusunda 4 Farkındalık Arttırma Çalıştayı ile Stratejik Çevresel Değerlendirme konusunda 4 Sektörel Eğitim Programı düzenlenmesi yer almaktadır. Proje çerçevesinde iki pilot sektör olarak Kuzey Ege Havzası Nitrat Eylem Planı (tarım sektörü) ve Edirne-Kırklareli-Tekirdağ Bütünlük Kıyı Alanları Yönetim Planı (kıyı yönetimi sektörü) için SÇD uygulanmasına karar verilmiştir. Proje kapsamında; 3.12.2019 tarihinde Stratejik Çevresel Değerlendirme Konusunda 1. Farkındalık Arttırma Çalıştayı ile 4-5.12.2019 tarihlerinde "Stratejik Çevresel Değerlendirme 1. Eğitim Programı (Turizm sektörü özelinde)" Ankara'da gerçekleştirilmiştir.

- 11.02.2020 tarihinde Ankara’da Stratejik Çevresel Değerlendirme Konusunda Farkındalık Arttırma Çalıştaylarından ikincisi yapılmıştır.
- 12-13.02.2020 tarihlerinde Ankara’da “Stratejik Çevresel Değerlendirme Eğitim Programı-2/ Su Yönetimi Sektörü Özelinde” yapılmıştır.
- 24.08.2020 tarihinde Kuzey Ege Havzası Nitrat Eylem Planı SÇD İstişare Toplantısı online platformda gerçekleştirilmiştir
- 20-21.08.2020 tarihlerinde Stratejik Çevresel Değerlendirme Konusunda Farkındalık Arttırma 3. ve 4. Çalıştayları Video Konferans yöntemi ile yapılmıştır.
- 30.09.2020 tarihinde Kuzey Ege Nitrat Eylem Planı SÇD Değerlendirme Toplantısı online platformda gerçekleştirilmiştir.
- 19.11.2020 tarihinde Stratejik Çevresel Değerlendirme Yönetmeliği’nin Uygulanmasının Desteklenmesi Projesi kapsamında webinar SÇK Kalite Kontrol Eğitimi yapılmıştır.
- 03-04.12.2020 tarihlerinde “Stratejik Çevresel Değerlendirme Eğitim Programı-4/ Tarım Sektörü Özelinde” video konferans yöntemi ile eğitim yapılmıştır.
- 10.12.2020 tarihinde SÇD İzleme Eğitimi Video konferans yöntemi ile gerçekleştirilmiştir.

7.2.3. Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği’nin Geliştirilmesi Projesi

4734 Sayılı Kamu İhale Kanunun 3 üncü maddesi (f) bendi kapsamında üniversitelerle yürütülecek projeler kapsamında “ÇED Yönetmeliğinin Geliştirilmesi Projesi” ile ilgili protokol Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve Hacettepe Teknokent Teknoloji Transferi Merkezi (HT-TTM) arasında 11.02.2019 tarihinde imzalanmıştır. Haziran ayı sonu itibariyle resmen tamamlanan projede; Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin ülkemiz şartları, dünyadaki mevcut iyi uygulamalar ve uygulamada ortaya çıkan gereksinimler, bilimsel ve teknik dayanaklar göz önüne alınarak gözden geçirilmesi ve taslak bir ÇED Yönetmeliğinin hazırlanması ve ÇED Raporlarının puanlanmasına yönelik bir yazılım geliştirilmesi amaçlanmıştır.

Proje kapsamında; ÇED Yönetmeliği ve yeterlilik tebliği, izleme-denetim, Halkın katılımı ve Sosyal Etki Değerlendirme, ÇED Yönetmeliği Ek-1 ve Ek-2 listesinde yer alan faaliyetlerine ilişkin değerlendirmelerin gerçekleştirildiği Çalışma toplantıları gerçekleştirilmiş; ÇED yönetmeliklerinin maddelerine karşı açılan dava süreçleri ve ÇED yönetmelikleri ve ekleri için İdari Mahkemelerce ve Danıştay tarafından verilen yargı kararlarının değerlendirmelerini içeren Yargı Kararları Değerlendirme Raporu hazırlanmış, Paydaşlar ile anket, yüz yüze görüşmeler ve toplantılar yapılarak ÇED Yönetmeliği ile ilgili geri bildirim alınmasına yönelik saha çalışmaları gerçekleştirilmiş, Boşluk analizi, ÇED Yönetmeliğinin idari hususlarının ve ek listelerinin değerlendirilmesi, Halkın katılım sürecinin etkinleştirilmesi kapsamında ÇED Yönetmeliği Değerlendirme Raporu hazırlanmış, Madencilik, Atık ve Kimya, Enerji Üretim Tesisleri, Sanayi ve Kıyı Liman Tesisleri sektörlerinde Sektörel ÇED Seminerleri düzenlenmiş, ÇED Raporlarının objektif olarak puanlanmasına yönelik, raporda yer alan öznel kararların niceliksel olarak kaydedilmesine izin verecek bir ÇED Raporu Puanlama Yazılımının hazırlanmış, Yürürlükte olan ÇED Yönetmeliği ve ek listeleri günümüz ihtiyaçlarına uygun olarak, bilimsel ve teknik gerekçelerle birlikte revize edilerek “Taslak ÇED Yönetmeliği” hazırlanmıştır.

7.2.4. Atık Yönetim Uygulaması Teknik Destek Hizmet Alımı Projesi

Atık Yönetim Uygulaması (ATYÖN) Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın Çevre Bilgi Sistemi altında yer alan çevrimiçi bir uygulamadır. ATYÖN içerisindeki; Atık Beyan Sistemi (TABS) bileşeni ile atık üreticileri tarafından atık beyanları gerçekleştirilmekte, Mobil Tehlikeli Atık Takip Sistemi (MoTAT) ile atıkların taşınması işlemleri izlenmekte ve Kütle-Denge Sisteminin (KDS) bileşeni sayesinde atık işleme tesislerinin faaliyetleri izlenmekte ve tüm elde edilen veri izleme ve denetleme faaliyetlerinde kullanılmak üzere raporlanmaktadır.

Atık Yönetim Uygulamasının yürütülmesi ve etkinliğinin artırılması ile 20.03.2015 tarihli ve 29301 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren Atıkların Karayolunda Taşınmasına İlişkin Tebliğ'de tanımlanan çevrimiçi sistemde devamlılığın sağlanması amacıyla aşağıdaki işler proje kapsamında gerçekleştirilmiştir.

- Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ATYÖN kapsamında gerçekleştirilen faaliyetlerde işin süresince Yazılım Analiz Uzmanı ve Yazılım Uzmanı desteği sağlanarak uygulamanın geliştirmesi ve kesintisiz olarak yürütülmesi sağlanmıştır.
- Atık Yönetim Uygulamasının analizi ve MoTAT Mobil Uygulamasının ön analizi gerçekleştirilmiştir.
- Atık Yönetim Uygulaması (ATYÖN)-Mobil Atık Takip Sisteminin (MoTAT) devamlılığının sağlanabilmesi için Bakanlıkça yeterlik belgesi almış Araç Takip Servis Sağlayıcılarına (ATSS) ve ATSS'den hizmet alan lisanslı atık taşıma firmalarına MoTAT kapsamında teknik destek sağlanmıştır.
- Coğrafi Bilgi Sistemleri Genel Müdürlüğü'nde gerçekleştirilen ATSS test süreci ve sonrasında ATSS'lerin Atık Yönetim Uygulaması entegrasyonuna yönelik teknik destek sağlanmıştır.
- Bakanlıkça yürütülen Atık Beyan Sisteminin iyileştirilmesi ve Atık Beyan Sistemine Denetim Kabiliyeti Kazandırılması projesi kapsamında geliştirilen Atık Beyan Sistemi Yazılımının, ATYÖN'e entegre edilmesi sağlanmıştır.
- Atık Yönetim Uygulamasında yazılım iyileştirilmesi ve güncellenmesi işlemleri gerçekleştirilmiştir.
- Entegre Çevre Bilgi Sisteminden gerçekleştirilen tesis kapama, tesis devir ve firmanın ticari sicile kayıtlı ilinin değiştirilmesi gibi işlemlerde, Atık Yönetim Uygulaması üzerinden yürütülen iş ve işlemlerin sürdürülebilirliğinin sağlanması amacıyla İdarece belirlenecek yöntem doğrultusunda gerekli geliştirmelerin yapılmıştır.
- Mevcut raporların iyileştirilmesi, ihtiyaç halinde mevcut ve yeni geliştirilen ekranlara ilişkin raporlamaların oluşturulması ve mevcut raporlamalara entegrasyonu sağlanmıştır.

06.07.2020 tarihinde başlanan ve 21.12.2020 tarihi itibarıyla tamamlanan projenin maliyeti 200.000 (KDV hariç) TL'dir.

7.2.5. Atık Beyan Sistemine Denetim Kabiliyeti Kazandırılması ve Atık Yönetiminin İyileştirilmesi Projesi

"Atık Beyan Sistemine Denetim Kabiliyetinin Kazandırılması ve Atık Yönetiminin İyileştirilmesi Projesi" ihalesi Ortadoğu Teknik Üniversitesi, Çevre Mühendisliği Bölümü ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı arasında imzalanan protokol kapsamında projeye 13.06.2019 tarihinde başlanmıştır. Proje maliyeti 965.000 (KDV hariç) TL'dir. Projenin; Çevre Envanteri ve Bilgi Yönetimi Dairesi Başkanlığı koordinasyonunda İzin ve Lisans Dairesi Başkanlığı ve ÇED İzleme ve Çevre Denetim Dairesi Başkanlığından görevlendirilmiş proje ekibiyle yürütülmektedir.

Bu projenin konusu, atık beyan sisteminin iyileştirilmesi, il teşkilatlarına ve atık üreticilerine destek olacak bir beyan sisteminin oluşturulması, etkin denetim fonksiyonu olan bir atık beyan sistemine geçişin sağlanması ve atık işleme tesislerinin proseslerine göre işleyebilecekleri atık türleri ve lisans konularına göre güvenli atık yönetimi ile ilgili atık işleme tesisleri "çevre izin ve lisans" kılavuzun oluşturulmasıdır. Bu yaklaşım ile atık üreticilerinin ürettikleri atıkları ve bu atıkların miktarlarını doğru beyan etmeleri temin edilmiş olacak ve daha iyi bir atık yönetim sistemine ulaşılması hedeflenmektedir.

Bu hedefler doğrultusunda proje sürecinde aşağıda yer alan faaliyetler gerçekleştirilmiştir.

- 24.07.2019 tarihinde bilgilendirme amaçlı proje açılış toplantısı gerçekleştirilmiştir.
- Endüstriyel Atıkların Sektörel Yönetimi Kapsamında Atık Üretim Faktörlerinin (AÜF) Belirlenmemiş Sektörler İçin TABS ve Literatür Verileri Kullanılarak Atık Listeleri ve AÜF'lerin belirlenmesi, belirlenmiş olanların güncellenmesi sağlanmıştır.
- Atık Yönetim Uygulaması Bileşenlerinin Güçlendirilmesini sağlayacak şekilde, üretilecek atık listeleri ve üretim faktörlerinin, TABS'a entegre edilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilerek ve buna yönelik mevcut sistemde (TABS) yapılması gereken iyileştirmeler belirlenerek ve gerekli yazılım geliştirilerek TABS'a entegre edilmiştir.
- İdare ile birlikte belirlenmiş olan atık işleme tesislerine izin/lisans verilmesi aşamasında uyulması gereken esaslar ele alınarak, Sektörel Atık Listeleri, bu listelerde yer alan tüm atıklar için uygulanabilecek atık yönetim süreçleri ve tüm işlemlerin proses detayları tasarım esaslarının belirlendiği "Çamur Kurutma ve Ramat İşleme ve Geri Kazanım Çevre ve İzin Lisans Kılavuzları" hazırlanmıştır.
- Çalışılan sektörlere ait Sektörel Denetim Kontrol Listeleri ile denetçilere rehberlik edecek doküman oluşturulmuştur.
- Denetim kabiliyeti artırılmış olan atık beyan sisteminin kullanımına ilişkin olarak Bakanlık, İl Müdürlükleri ve atık üreticilerine 03-06.12.2019 tarihlerinde toplantı ve eğitimler düzenlenmiştir.
- Proje kapsamında yapılan iş ve işlemlerin ilgili kurum/kuruluş ve işletmelere anlatılmasını amaçlayan 28-29.11.2019 tarihinde sektör temsilcilerinin katılımıyla Çalıştay düzenlenmiştir.
- Proje kapsamında yurtdışı uygulamalarının görülmesi açısından Avrupa Birliği üyesi ülkelerden olan Finlandiya'da Bakanlık uzmanlarının ve proje koordinatörlerinin katılımı ile bir teknik gezi gerçekleştirilmiştir.

- Proje kapsamında hazırlanan ve mevcut TABS uygulamasına entegre edilmesi planlanan yeni yazılımın 20 ayrı tesiste pilot uygulaması gerçekleştirilmiştir. Söz konusu pilot uygulamaların bir kısmı saha ziyaretleri ile tesis alanında gerçekleştirilmiş olup, önemli bir kısmı Dünya genelinde yaşanan COVID-19 salgını nedeniyle uzaktan erişim yöntemiyle gerçekleştirilmiştir.
- Söz konusu yeni yazılımın kullanımına yönelik ve projenin sonuçlarına yönelik Bakanlığımız uzmanlarına ve Taşra Teşkilatı Teknik Çalışanlarına yönelik eğitim çalışması gerçekleştirilmiştir.
- Proje çıktısı olarak hazırlanan Makale, Türkçe ve İngilizce olarak Bakanlığımıza teslim edilmiştir.

2019 yılında %60'ı gerçekleştirilmiş olan projeye Bakanlıkça verilen ek süre ile 6 ay uzatılmıştır. Bu kapsamda proje 30.10.2020 tarihinde tamamlanmıştır.

7.2.6. Türkiye’de Avrupa-Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Konusunda Kapasite Artırımı için Teknik Yardım Projesi

(EC) 166/2006 sayılı E-PRTR Tüzüğü’nün uyumlaştırılması amacıyla 2 yıl süreli Türkiye’de Avrupa-Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı (KSTK) Konusunda Kapasite Artırımı için Teknik Yardım Projesi 25.05.2019 tarihinde tamamlanmıştır.

Proje kapsamında oluşturulan Kirletici Salım ve Taşıma Kaydı Taslak Yönetmeliği iç ve dış görüşe açılmış, görüşler değerlendirilmiştir. Yönetmelik ikinci kez Bakanlığımız birimleri ve İl Müdürlüklerimize görüşe açılmış, gelen görüşler değerlendirilmiştir. Değerlendirmelerin sonunda tekrar dış görüşe açılacaktır.

7.2.7. Ölçüm Sistemlerinin Standardizasyon, Entegrasyon ve Modernizasyonu Projesi

Ölçüm Sistemlerinin Standardizasyon, Entegrasyon ve Modernizasyonu (SİM) Projesi (2016-2020) kapsamında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ÇED İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Gölbaşı Yerleşkesinde Sürekli İzleme Merkezi (Fotoğraf 10) kurulmuştur.

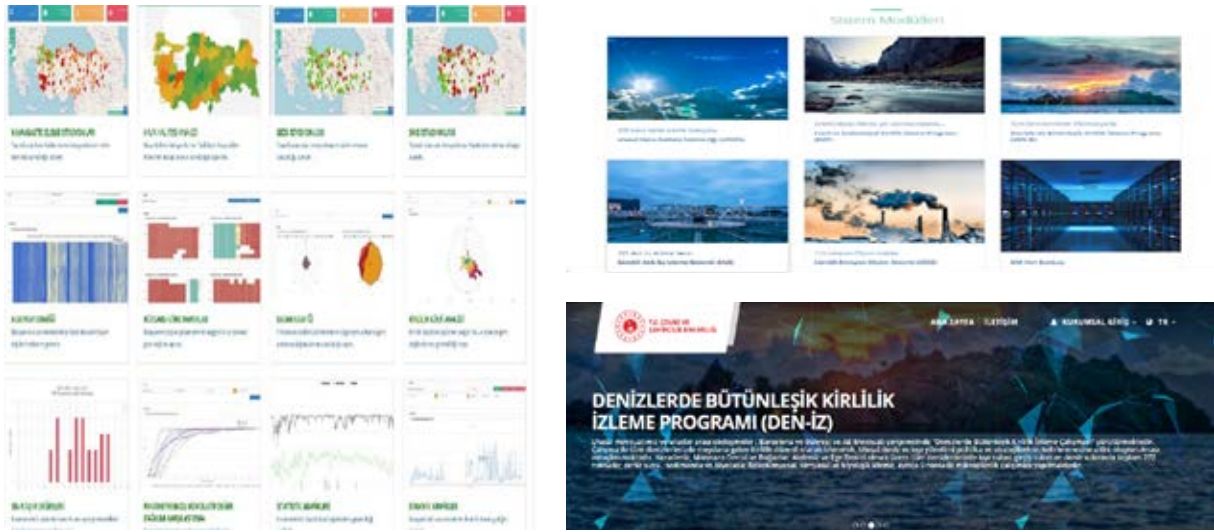

Fotoğraf 10

Sürekli İzleme Merkezi

Proje ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca üretilen havza, deniz, hava alıcı ortam izleme verileri ile sürekli atıksu izleme sistemleri (SAİS) ve sürekli emisyon ölçüm sistemleri (SEÖS)'nden alınan çevresel izleme verilerinin

- Etkin yönetiminin sağlanması,
- Erken uyarı sistemleri oluşturulması,
- Veriye dayalı politikalar üretilmesi,
- Karar mekanizmalarına, mali destek ve teşviklere yön verilmesi hedeflenmiştir.

Fotoğraf 11

Sürrekli İzleme Merkezi Web Sayfası (sim.csb.gov.tr)

Sürrekli İzleme Sitemlerinden elde edilen veriler (Hava Kalitesi, SEÖS ve SAİS) SİM platformuna taşınmıştır. 2020 yılı sonu itibariyle 355 adet Hava Kalitesi İzleme İstasyonu, 299 adet Atıksu İzleme İstasyonu, 608 adet Emisyon İzleme İstasyonu Sürrekli olarak izlenerek yönetilebilmekte ve raporlanabilmektedir.

364 adet izleme istasyonu ile Denizlerde Bütünleşik İzleme Verileri ve 82 adet alıcı ortam izleme istasyonu ile Evsel ve Endüstriyel Kirlilik İzleme verileri ile SİM yazılımına aktarılarak haritalandırma, grafik ve rapor alma işlemleri gerçekleştirilebilmektedir.

Proje 2020 yılı sonu itibariyle tamamlanarak, SİM'e yeni veri entegrasyonları sağlanmış, ulusal ve uluslararası yükümlülükler kapsamındaki raporlar geliştirilmiş ve mevcut SİM'in merkez destek ve yazılım ihtiyaçları giderilmiştir. Kullanıcılar 700'ün üzerinde raporlama ekranı ile havza, deniz, hava kalitesi, SAİS ve SEÖS raporlarına yetkileri çerçevesinde ulaşabilmektedir.

Proje kapsamında ayrıca; IOS ve ANDROID platformlarda çalışan mobil uygulamalar geliştirilmiştir. SİM'den edinilen çevresel izleme verileri Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerine, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ilgili birimlerine ve akademik çalışmalara katkı sağlamaya başlamıştır.

7.3. Eğitim Çalışmaları

7.3.1. Çevre Referans Laboratuvarı Numune Alma Eğitimi

Özel ve kamuya ait çevre laboratuvarları personeli için 19-20 Kasım 2020 ve 01-02 Aralık 2020 tarihlerinde on-line "Su ve Atık Sudan Numune Alma Eğitimi"; 25-27 Kasım 2020 tarihleri arasında on-line "Toprak, Arıtma Çamuru, Katı Atık, Atık Yağ ve İzolasyon Sıvılarından Numune Alma Eğitimi" gerçekleştirilmiştir. Eğitimlere toplam 695 kişi katılım sağlamış, eğitimler sonunda düzenlenen sınavda başarılı olan 602 katılımcı "Yetkili Numune Alma Personeli Kimliği" ile "Numune Alma Yetki Belgesi" almaya hak kazanmıştır.

7.3.2. Emisyon-İmisyon Ölçümleri Raporlama Personeli Eğitimi

25 Aralık 2013 tarih ve 28862 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren “Çevre Ölçüm ve Analiz Laboratuvarları Yeterlik Yönetmeliği” kapsamında 11-13/11/2020 Emisyon ve İmisyon Ölçümleri, Raporlama Eğitimi düzenlenerek yılında 203 kişi, toplamda 642 kişi yetkilendirilmiştir.

04-06/11/2020 tarihinde Emisyon ve İmisyon Ölçümleri, Ölçüm ve Numune Alma Eğitimi düzenlenerek 467 kişi toplamda 1.694 kişi yetkilendirilmiştir.

The background of the slide features a close-up photograph of lavender flowers. The left half of the image is in grayscale, showing the delicate structure of the flower spikes and thin stems. The right half is a solid, vibrant red color, which serves as a background for the text. The transition between the two halves is a vertical line.

8. ÇEVRESEL BİLGİ YÖNETİMİ SİSTEMİ

8.1. Türkiye Çevre Durum Raporu

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı teşkilat, görev ve yetkileri 10.07.2018 tarihinde yayımlanan 1 nolu Cumhurbaşkanlığı Teşkilatı Hakkında Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile düzenlenmiştir. Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğünün görevlerini tanımlayan Kararnamenin 104. maddesinin (h) bendinde, "Çevre envanterini ve çevre durum raporlarını hazırlamak" hükmü bulunmaktadır. Bu görevin bir sonucu olarak 4 yılda bir Türkiye Çevre Durum Raporu Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanmaktadır.

Karar vericilere yol göstermek; ait olduğu döneme dair genel bir bakış açısı sağlamak, çevrenin mevcut durumunu ortaya koymak ve kendisinden önceki ve sonraki dönemlerin karşılaştırmasını yapmak gibi amaçlara hizmet etmek için hazırlanan Türkiye Çevre Durum Raporlarının ilki 1997 yılında "Türkiye'nin Çevre Atlası" adıyla yayınlanmış olup gelineen süreçte 6'ncısı hazırlanmış durumdadır.

"6. Türkiye Çevre Durum Raporu" kitabı 2016-2019 yıllarını kapsamakla birlikte raporda bazı sektörler için 2014 ve 2020 yıllarına dair veri ve bilgiler de yer almaktadır. Söz konusu rapor yukarıda sayılan amaçlara ek olarak, 11. Kalkınma Planında vurgulanan hedeflere ulaşıp ulaşılmadığının ölçülmesi anlamında da önem arz etmektedir.

6. Türkiye Çevre Durum Raporu, ülkemize genel bir bakış bölümünden sonra sırası ile Hava, İklim Değişikliği, Su ve Atık Su Yönetimi, Atık, Kimyasalların Yönetimi, Doğa Koruma ve Biyolojik Çeşitlilik, Arazi Kullanımı ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Kurumsal Yapı ve Gerçekleştirilen Çalışmalar ve son olarak da Çevresel Harcamalar ve Mali Sorumluluk Sigortası başlıkları yer almaktadır.

6. Türkiye Çevre Durum Raporu Türkçe ve İngilizce dillerinde yayınlanmıştır.

Türkiye Çevre Durum Raporlarına <https://ced.csb.gov.tr/turkiye-cevre-durum-raporu-i-82673> adresinden ulaşılabilir.

8.2. İl Çevre Durum Raporları

Çevreyi koruma, çevre kirliliğini ve çevre sorunlarını önleme çalışmalarının temel hareket noktası, sorunları bilmek ve tanımaktan geçmektedir. Bu nedenle çevre durumunu ve yıllar geçtikçe nasıl değiştiğinin belirlenmesi gerekmektedir. İl Çevre Durum Raporu, Çevre ve Şehircilik Bakanlığının görev alanı kapsamında bulunan ve çevre mevzuatı çerçevesinde yıllık bazda yapılan faaliyetleri, bunlardan elde edilen verileri kapsamaktadır. ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün belirlediği format çerçevesinde Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri Raporu her yıl hazırlamaktadır.

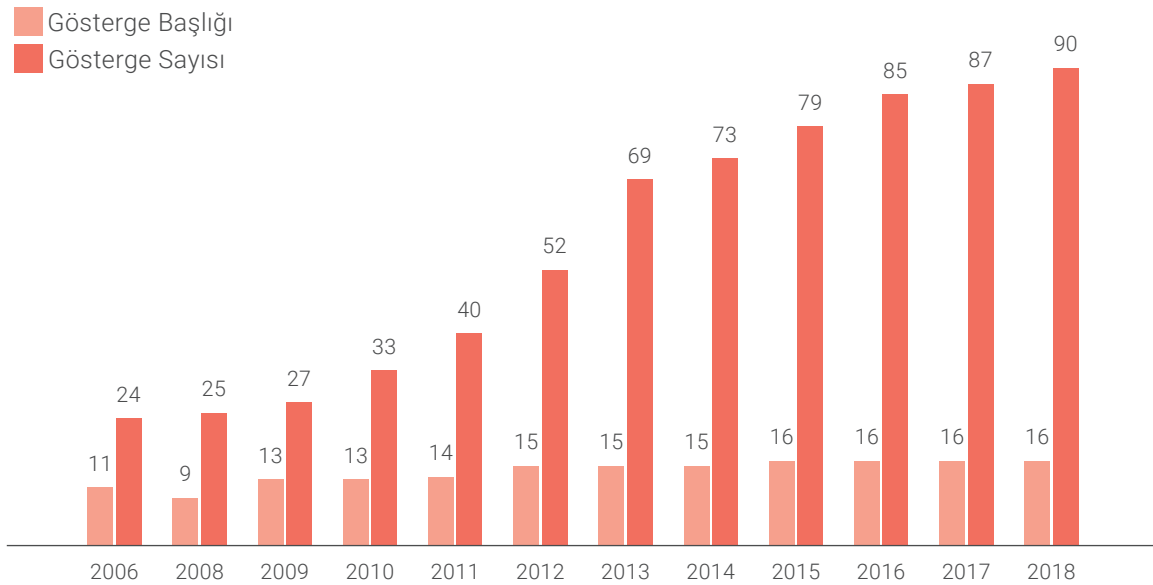
Raporların amacı; çevreyle ilgili potansiyel problemlere erken bir uyarı sistemi oluşturmak; bu problemlerin analizini sağlamak; çevre koruma ve sürdürülebilir kalkınma yolundaki hedefler doğrultusunda elde edilen gelişmeleri halkın izlemesini ve bilgilenmesini sağlamak; çevresel etki değerlendirme, planlama ve düzenleme için karar vericiler ile kamuoyuna temel bilgi ve verileri sunmaktır.

Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından hazırlanan İl Çevre Durum Raporları ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında "Yayınlar" bölümünde yer almakta olup yıllar bazında hazırlanmış olan İl Çevre Durum Raporlarına <https://ced.csb.gov.tr/il-cevre-durum-raporlari-i-82671> adresinden ulaşılabilir.

8.3. Çevresel Göstergeler

Çevre ile sektörler arasındaki ilişkiyi yansıtmak, çevresel etkileri olan bazı faaliyetlerin zaman serisinde gözlenebilmesini, uygulanan çevre politikalarının sonuçlarının izlenebilmesini sağlamak, yapılacak plan, program ve politikaların belirlenmesinde, mevzuat hazırlanmasında yardımcı olmak ve bilgilendirme yapmak amacıyla hazırlanan Çevresel Göstergeler kitapçığı ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü tarafından her yıl yayınlanmaktadır.

İlk olarak Türkiye İstatistik Kurumu Başkanlığı ile ortak çalışma yapılarak "Çevresel Göstergeler 2006" hazırlanarak yayınlanmıştır. Bu kitapçığı 11 başlık ve 24 göstergeden oluşurken, kitapçıklar zaman içinde yenilenip gelişmiş olup, 2020 yılında yayınlanan Çevresel Göstergeler kitapçığı 16 başlık ve 90 gösterge içerecek şekilde hazırlanmıştır (Grafik 19). Çevresel Göstergeler Kitapçığı, her yıl Türkçe ve İngilizce olarak yayınlanmakta ve kamu kurum/kuruluşları, üniversiteler, belediyeler, taşra teşkilatı, sivil toplum kuruluşlarına dağıtılmaktadır.

Grafik 19

Yıllara göre yayınlanan çevresel göstergelerin konu başlıklarına göre sayıları

Kitapçıklara <http://ced.csb.gov.tr/cevresel-gostergeler-kitapcigi-i-82681> adresinden, Çevresel Göstergeler web sitesine ise Türkçe ve İngilizce olarak <http://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/> adresinden ulaşılabilmektedir.

Şekil 2

Çevresel göstergeler web sitesi

<http://cevreselgostergeler.csb.gov.tr/> adresinde il düzeyinde çevresel göstergeler de yayınlanmaktadır.

8.4. Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu

Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporunun 2008 yılından bu yana yayınlanmaktadır. İl Müdürlüklerimiz tarafından doldurularak gönderilen anket formlarının değerlendirilerek 2019 yılı Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu tamamlanmıştır.

8.5. Tehlikeli ve Tehlikesiz Atık İstatistikleri Bülteni

Atık Yönetimi Yönetmeliği (AYY) kapsamında yıllık tehlikeli ve tehlikesiz atık beyanları atık üreticileri tarafından, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Entegre Çevre Bilgi Sistemi (ecbs.cevre.gov.tr) altında yer alan Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi (TABS) kullanılarak gerçekleştirilmektedir. TABS'a yapılan beyanlar doğrultusunda Tehlikeli Atık İstatistik Bülteni 2010 yılından, Tehlikesiz Atık Bülteni ise 2016 yılından bu yana hazırlanmaktadır.

Bültenlerde atık verisi; atık işleme yöntemine, il dağılımına ve beyan yapan tesislerin durumuna göre çizelge ve haritalar ile görsel olarak sunulmaktadır. Ülke genelinde en çok atık üretilen sektörler ve atık kodları da ayrı çizelgeler ile gösterilmektedir. Tehlikeli atık istatistikleri bülteninde "özel atık ve tıbbi atık miktarları" başlığı ile bu atık gruplarındaki atık miktarlarına ilişkin dağılımlar yıllık değişimler görselleştirilmektedir. 2019 yılı için Türkiye genelinde Tehlikeli Atık Miktarı toplamı 1.650.106* ton olarak belirlenmiştir. 2019 yılında ülke genelinde 76.496 adet tesis tarafından atık beyan formu doldurulmuştur. 19.138 adet tesis tarafından tehlikesiz atık beyan formu doldurulmuş olup 2019 yılı için Türkiye genelinde Tehlikesiz Atık Miktarı toplamı 23.678.313* ton olarak belirlenmiştir. Tehlikeli ve tehlikesiz atık istatistikleri bültenleri Genel Müdürlüğümüz web sayfasında yer alan İstatistikler bölümünde yayınlanmaktadır.

* İstatistik ve bilgilere atık listesi madenlerin aranması, çıkarılması, işlenmesi, fiziki ve kimyasal işleme tabi tutulması sırasında ortaya çıkan atıklar (01 kodlu) ve belediye atıkları dahil edilmemiştir.

8.6. Tıbbi Atık Bülteni

Tıbbi Atık İstatistikleri, 2016 yılı ve öncesinde, Türkiye İstatistik Kurumu tarafından Tıbbi Atıkların Kontrolü Yönetmeliği kapsamındaki büyük miktarda atık üreten sağlık kuruluşlarında (üniversite hastaneleri ve klinikleri, genel amaçlı hastaneler ve klinikleri, doğum hastaneleri ve klinikleri ile askeri hastaneler ve kliniklerinin tamamında) iki yılda bir uygulanan anket verilerine dayalı olarak yayımlanmaktaydı.

2017 yılından itibaren tıbbi atık istatistikleri Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Entegre Çevre Bilgi Sistemi (ecbs.cevre.gov.tr) altında yer alan Atık Yönetim Uygulaması/Atık Beyan Sistemi (TABS) kullanılarak yapılan beyanların kayıtları da kullanılarak TÜİK ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının ortak çalışmaları sonucunda çift logolu olarak yıllık hazırlanmaya başlanmıştır.

Tıbbi atık istatistikleri kapsamında, 2019 yılı sonu itibarıyla faaliyette olan 1.524 sağlık kuruluşundan 90.920 ton tıbbi atık toplandığı, bu atığın %82,8'inin otuz büyükşehirde toplandığı belirlenmiştir. Beyan edilen toplam tıbbi atığın %24,6'sı İstanbul, %7'si Ankara ve %6,7'si İzmir olmak üzere, %38,4'ü bu üç büyükşehirde bulunan sağlık kuruluşlarından kaynaklanmıştır. Tıbbi atık istatistikleri bültenleri ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü web sayfasında yer alan İstatistikler bölümünde yayınlanmaktadır.

8.7. Çevre Denetimi İstatistikleri Bülteni

Çevre denetimi, genel hatlarıyla, bir işletmenin faaliyetlerinin gözden geçirilerek Çevre Kanunun ve hükümlerinin, ilgili yönetmeliklerin uygulanıp uygulanmadığının tespiti için, ilgili yasal ve teknik gerekliliklere uygunluğun incelenmesine, faaliyet ve izin arasındaki uyumun incelenmesine yani izin koşullarına uyulup uyulmadığının değerlendirilmesine ve işletmenin çevre mevzuatına uymasının teşvik edilmesine yönelik bir süreçtir.

ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü'nün görevlerinden birisi de serbest bölgeler dâhil olmak üzere, ülke genelinde çevreye olumsuz etkileri olan atık ve kimyasallar ile hava kirliliği, gürültü, titreşim ve iyonlaştırıcı olmayan radyasyon ile ilgili faaliyetleri izlemek, yeraltı ve yerüstü sularına, denizlere ve toprağa olumsuz etkileri olan her türlü faaliyeti belirlemek, denetlemek, tehlikeli hallerde veya gerekli durumlarda faaliyetleri durdurmaaktır.

2016 yılından itibaren ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü yıl içerisinde görevleri kapsamında gerçekleştirdiği çevre denetimlerini özet olarak kamuoyunu bilgilendirmek üzere Çevre Denetimi İstatistikleri Bültenini yayınlamaya başlamıştır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının gerçekleştirdiği çevre denetimlerine ilişkin bilgileri içeren Çevre Denetimi İstatistikleri Bültenleri ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında yer alan İstatistikler bölümünün <https://ced.csb.gov.tr/cevre-denetim-istatistikleri-i-82611> adresinde her yıl düzenli olarak yayınlanmaktadır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığının 2009-2018 yılları arasında gerçekleştirdiği çevre denetimlerine ilişkin daha ayrıntılı bilgiler "Çevre Denetim Raporu" kitaplarında yer almaktadır. Yıllık bazda yayınlanan Çevre Denetim Raporu kitaplarına ÇED, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü internet sayfasında yayınlar bölümünde <https://ced.csb.gov.tr/cevre-denetimi-raporu-i-82691> adresinde ulaşılabilir. 2019 yılından itibaren çevre denetimlerine ilişkin ayrıntılı bilgiler her yıl yayınlanmakta olan "Çevresel Etki Değerlendirmesi, İzin ve Denetim Genel Müdürlüğü Teknik Faaliyet Raporu"nda yer almaktadır.

9. SONUÇLAR

1993-2020 yılları arasında ÇED Yönetmeliği kapsamında Bakanlık tarafından toplamda 72.052 karar verilmiş, bu kararların 65.934'ü "ÇED Gerekli Değildir Kararı", 6.118'i "ÇED Olumlu Kararı"dır. 2020 yılında, 390 projeye ÇED Olumlu Kararı ve 2.822 projeye de ÇED Gerekli Değildir Kararı verilirken, 58 proje için de ÇED Gerekli Kararı verilmiştir. Ayrıca 2020 yılında 529 proje; ÇED Olumsuz kararı verilmesi ve mevzuattan iptal/iade olması nedeniyle ÇED süreçleri sonlandırılmıştır.

2020 yılı içerisinde 2.838 Geçici Faaliyet Belgesi, 4.641 Çevre İzin veya Çevre İzin ve Lisans Belgesi düzenlenmiştir. Aynı şekilde, Çevre İzin/Çevre İzin ve Lisans belgesinin düzenlenmeye başlandığı 2010 yılından bu yana Bakanlık merkez ve ÇŞİM teşkilatı tarafından toplam 34.625 faaliyet veya tesise Çevre İzni veya Çevre İzni ve Lisansı Belgesi verilmiştir.

Çizelge 33'da görüldüğü üzere 2020 yılı içerisinde ÇEDİDGM tarafından 125 adet ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından da toplam olarak 39.097 adet çevre denetimi gerçekleştirilirken ÇEDİDGM tarafından 14.298.181,77 TL, Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından da toplam 225.976.477,50 TL para cezası uygulanmıştır. Yine aynı yıl içerisinde 18'i Bakanlık merkez, 280'i de ÇŞİM'ler tarafından olmak üzere toplam 298 faaliyet durdurma kararı verilmiştir.

Çizelge 33

2020 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen denetim ve idari yaptırımların sayısı

Bakanlık Birimi	Denetim Sayısı	Kesilen Ceza Miktarı (TL)	Faaliyet Durdurma
Bakanlık Merkez	125	14.298.181,77	18
ÇŞİM	39.097	225.976.477,50	280
TOPLAM	39.222	240.274.659,27	298

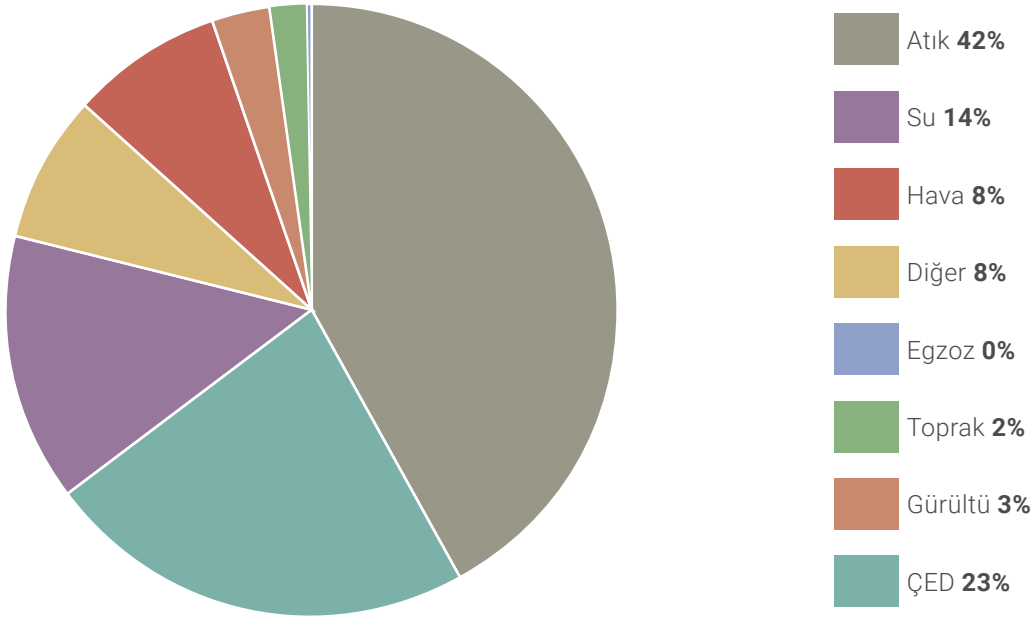
*2020 yılı verilerinde 18.03.2021 tarihi itibarı ile e-denetim sistemine kayıt edilen denetim tutanakları temel alınmıştır.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2020 yılında uygulanan idari yaptırımların konulara göre sayısı ve ceza miktarları Çizelge 34'de verilmektedir. Firmalara uygulanan cezaların büyük bir kısmı atık konusundaki (100.892.715,86 TL) uygunsuzluklara uygulanmıştır.

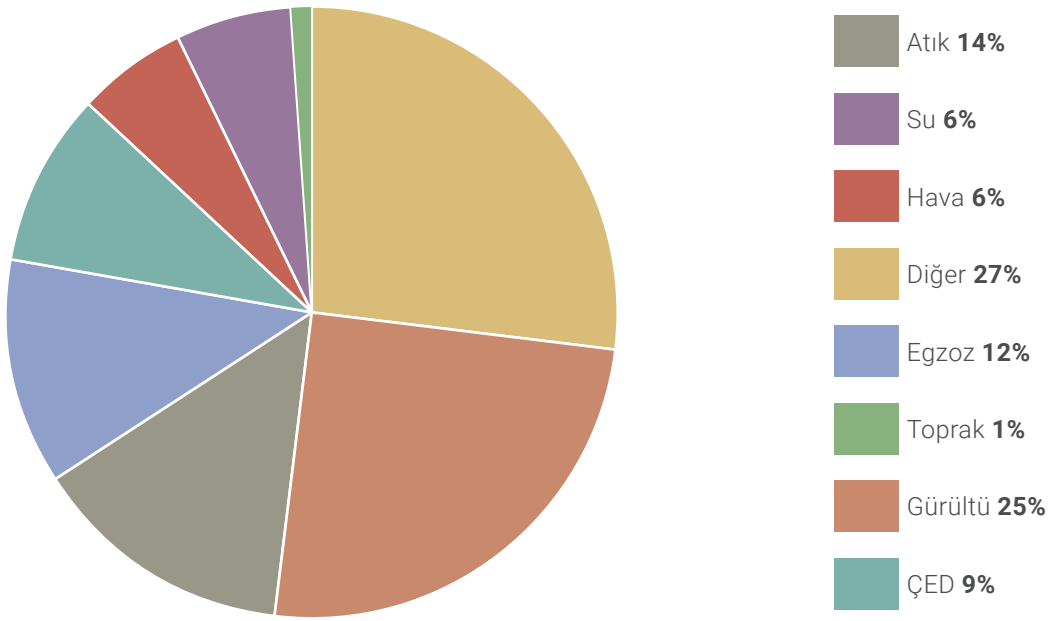
Çizelge 34

2020 yılında Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından gerçekleştirilen çevre denetimleri sonucunda uygulanan idari yaptırımların sayısı ve ceza miktarlarının konulara göre dağılımı

	Ceza Miktarı (TL)	Uygulanan İdari Yaptırım Sayısı
Hava	20.335.821,44	279
Su	32.472.744,50	299
Atık	100.892.715,86	677
ÇED	54.862.288,57	463
Gürültü	7.863.602,00	1224
Toprak	4.494.083,02	69
Egzoz	1.141.520,00	570
Diğer	18.211.883,88	1309
TOPLAM	240.274.659,27	4.890

Grafik 20

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan idari yaptırım miktarının konularına göre dağılımı

Grafik 21

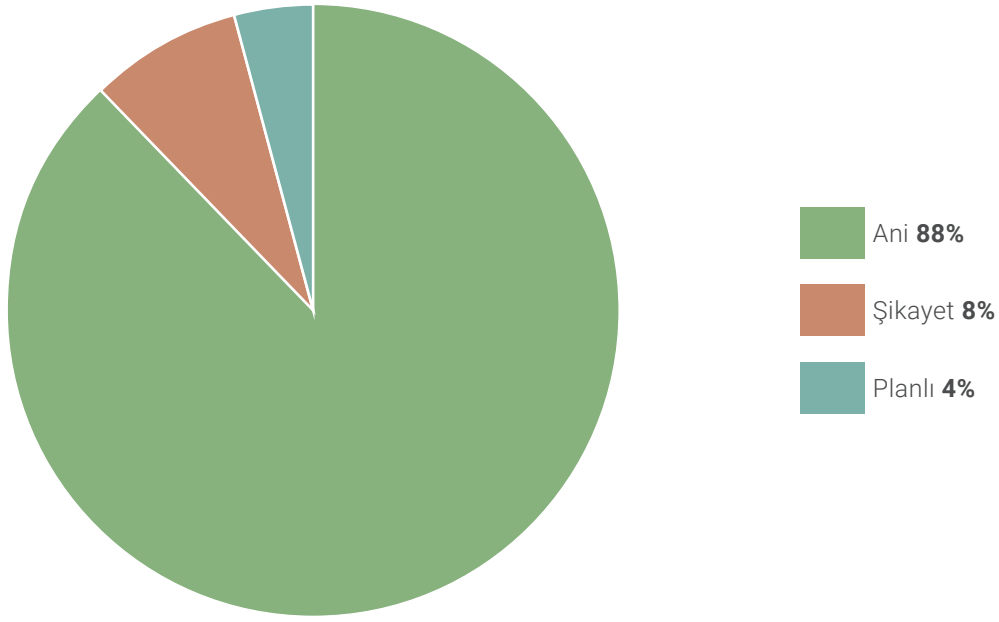
Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın tüm birimleri tarafından Çevre Kanunu gereğince uygulanan idari yaptırım sayılarının konularına göre dağılımı

Çizelge 35

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından 2020 yılında gerçekleştirilen denetimlerin türleri

	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂyet DENETİMLERİ	TOPLAM
ÇŞİM	1.641	34.524	2.932	39.097
MERKEZ	6	119	0	125
GENEL TOPLAM	1.647	34.643	2.932	39.222

*2020 yılı verilerinde 18.03.2021 tarihi itibarı ile e-denetim sistemine kayıt edilen denetim tutanakları temel alınmıştır.

Grafik 22

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından uygulanan denetimleri türlere göre dağılımı

2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin, Jandarma Komutanlığı ve Emniyet Genel Müdürlüğü ile birlikte veya ayrı ayrı ya da İl Müdürlüğü'nün tek olarak yaptığı egzoz denetimlerinde tespit edilen 570 uygun-suzluk sonucunda 1.141.520 TL idari yaptırım uygulanmıştır. İller bazında egzoz denetimlerinde uygulanan cezalar Ek- 12'de verilmektedir.

Çizelge 36

2020 yılı egzoz denetimi verileri

	Denetim sayısı	Kesilen ceza sayısı (adet)	Ceza miktarları (TL)
2020	1.146	570	1.141.520

2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından uygulanan 11.943 adet piyasa gözetimi ve denetimi sonucunda 212.686 TL idari yaptırım uygulanmıştır. 2020 yılında Çevre Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından gerçekleştirilen piyasa gözetimi ve denetimlerine ilişkin ayrıntılı veriler Ek- 13'de verilmektedir.

EKLER

EK - 1.

2020 yılında "2872 Sayılı Çevre Kanunu Uyarınca Verilecek İdari Para Cezalarına İlişkin Tebliğ (2020/1)" gereğince uygulanan idari para cezası miktarları

2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin	Kanundaki ceza miktarı	01/01-31/12/2020 tarihleri arasında uygulanacak ceza miktarı
(a) bendindeki ceza miktarları	1.250 TL	1.895 TL
	2.500 TL	3.791 TL
	1.250 TL	1.895 TL
	5.000 TL	7.582 TL
	10.000 TL	15.166 TL
(b) bendindeki ceza miktarları	24.000 TL	88.499 TL
	48.000 TL	177.010 TL
(c) bendindeki ceza miktarları	6.000 TL	12.109 TL
	2.000 TL	7.360 TL
	300 TL	1.093 TL
(d) bendindeki ceza miktarları	(b) bendi için iki kat:	(b) bendi için iki kat:
	48.000 TL	177.010 TL
	96.000 TL	354.034 TL
	(c) bendi için iki kat:	(c) bendi için iki kat:
	12.000 TL	44.245 TL
	4.000 TL	14.470 TL
	600 TL	2.199 TL
	(d) bendinin ikinci cümlesindeki konutlarla ilgili olarak:	(d) bendinin ikinci cümlesindeki konutlarla ilgili olarak:
	10.000 TL	15.166 TL
	15.000 TL	22.749 TL
(e) bendindeki ceza miktarı	10.000 TL	36.865 TL
(f) bendindeki ceza miktarı	60.000 TL	221.267 TL
(g) bendindeki ceza miktarı	6.000 TL	22.109 TL
(h) bendindeki ceza miktarları	400 TL	1.461 TL
	1.200 TL	4.412 TL
	4.000 TL	14.740 TL
	12.000 TL	44.245 TL

2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin	Kanundaki ceza miktarı	01/01-31/12/2020 tarihleri arasında uygulanacak ceza miktarı
(i) bendinin; 1 no'lu alt bendindeki ceza miktarları	Groston başına*:	Groston Başına*:
	400 TL	606.67 TL
	100 TL	151.67 TL
	10 TL	15.16 TL
(i) bendinin; 2 no'lu alt bendindeki ceza miktarları	Groston Başına*:	Groston Başına*:
	30 TL	110,53 TL
	6 TL	22,05 TL
	100 KR	351 KR
(i) bendinin; 3 no'lu alt bendindeki ceza miktarları	Groston Başına*:	Groston Başına*:
	200 TL	303,34 TL
	40 TL	60,67 TL
	10 TL	15,16 TL
(i) bendinin; 4 no'lu alt bendindeki ceza miktarları	Groston başına*:	Groston başına*:
	100 TL	151,67 TL
	20 TL	30,34 TL
	10 TL	15,16 TL
(i) bendinin altıncı paragrafındaki ceza miktarları	24.000 TL	88.499 TL
	600 TL	2.199 TL
(i) bendindeki ceza miktarı	1.000 TL	3.673 TL
(j) bendindeki ceza miktarları	24.000 TL	88.499 TL
	600 TL	2.199 TL
(k) bendindeki ceza miktarları	20.000 TL	73.747 TL
	100.000 TL	368.789 TL
(l) bendindeki ceza miktarları	Dekar başına*:	Dekar başına*:
	20 TL	73,68 TL
	Metkreküp başına*:	Metkreküp başına*:
	120 TL	442,49 TL
(m) bendindeki ceza miktarları	6.000 TL	22.109 TL
	4.000 TL	14.740 TL
(n) bendindeki ceza miktarları	48.000 TL	177.010 TL
	1.200 TL	4.412 TL
(o) bendindeki ceza miktarı	12.000 TL	44.245 TL
(p) bendindeki ceza miktarı	24.000 TL	88.499 TL

2872 sayılı Çevre Kanununun 20 nci maddesinin	Kanundaki ceza miktarı	01/01-31/12/2020 tarihleri arasında uygulanacak ceza miktarı
(r) bendindeki ceza miktarları	24.000 TL	88.499 TL
	60.000 TL	221.267 TL
(s) bendindeki ceza miktarı	100 TL	351 TL
(t) bendindeki ceza miktarı	2.000.000 TL	7.376.030 TL
(u) bendindeki ceza miktarı	2.000.000 TL	7.376.030 TL
(v) bendindeki ceza miktarları	100.000 TL den	368.789 TL'den
	1.000.000 TL'ye kadar	3.688.006 TL'ye kadar
(y) bendindeki ceza miktarları	100.000 TL den	368.789 TL'den
	1.000.000 TL'ye kadar	3.688.006 TL'ye kadar
(aa) bendindeki ceza miktarları	Ton başına*: 100 TL	Ton başına*: 151,67 TL
(bb) bendindeki ceza miktarları	Metrekare başına*: 10 TL	Metrekare başına*: 15,16
Geçici 4 üncü maddesinin 5 inci fıkrasındaki ceza miktarları	Belediyelerde;	Belediyelerde;
	Nüfusu 100.000'den fazla olanlarda:	Nüfusu 100.000'den fazla olanlarda:
	50.000 TL	184.3866 TL
	Nüfusu 100.000 – 50.000 arasında olanlarda:	Nüfusu 100.000 – 50.000 arasında olanlarda:
	30.000 TL	110.629 TL
	Nüfusu 50.000 – 10.000 arasında olanlarda:	Nüfusu 50.000 – 10.000 arasında olanlarda:
	20.000 TL	73.747 TL
	Nüfusu 10.000 – 2.000 arasında olanlarda:	Nüfusu 10.000 – 2.000 arasında olanlarda:
	10.000 TL	36.865 TL
	Organize Sanayi Bölgelerinde:	Organize Sanayi Bölgelerinde:
	100.000 TL	368.789 TL
	Bunların dışında kalan endüstri ve atıksu üreten her türlü tesiste:	Bunların dışında kalan endüstri ve atıksu üreten her türlü tesiste:
	60.000 TL	221.267 TL

* = Bu bentlerdeki cezalar uygulanırken nihai ceza miktarı hesaplandıktan sonra küsurat kısmı dikkate alınmayacaktır.

EK - 2.
ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının sektörel bazda yıllara göre dağılımı

YIL	SEKTÖRLER																											
	SANAYİİ				ENERJİ				PETROL-MADEN				ATIK-KİMYA				TARIM GIDA				ULAŞIM KİYİ				TURİZM KONUT			
	A ¹	B ²	C ³	D ⁴	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D	A	B	C	D
03.12.1993-1998	69	2	312	15	14	1	25	0	159	7	1.903	113	37	0	188	9	23	0	292	14	26	2	98	5	54	1	171	4
1999	15	0	32	0	13	0	4	0	7	1	336	10	4	0	26	1	4	0	87	0	7	0	13	0	7	1	26	0
2000	13	0	42	1	23	0	4	0	32	1	516	12	6	0	38	2	5	0	101	1	6	0	18	0	22	0	45	2
2001	22	1	58	1	23	0	9	1	22	1	513	10	24	3	77	0	6	0	112	0	4	0	21	0	18	0	69	0
2002	24	0	66	0	17	0	20	0	24	0	600	5	23	0	136	0	5	0	146	1	6	0	21	0	18	0	79	0
2003	5	0	215	0	14	0	28	1	18	0	877	1	24	0	196	0	6	1	223	0	12	0	37	0	1	0	139	1
2004	3	0	248	0	18	0	68	0	17	0	1.155	7	23	0	230	0	8	1	238	0	12	0	49	0	5	0	134	0
2005	9	0	204	0	17	0	117	0	14	0	1.305	8	27	0	338	1	8	0	237	1	15	0	57	0	12	0	200	1
2006	13	1	210	0	17	0	180	0	21	2	1.806	25	42	1	526	2	4	0	400	2	16	0	72	0	10	0	247	0
2007	34	1	426	0	41	0	233	2	38	0	2.068	81	34	0	436	3	14	0	573	0	29	0	75	0	19	0	403	0
2008	22	0	454	1	59	0	248	3	46	0	1.734	30	33	1	347	0	15	0	562	1	25	0	74	0	17	0	238	0
2009	17	0	413	0	58	0	648	34	48	1	1.717	8	35	0	200	0	24	0	345	0	17	0	29	1	2	0	197	0
2010	39	0	655	0	87	0	285	34	56	1	1.754	3	25	0	241	0	22	0	662	0	25	1	45	2	0	0	290	0
2011	31	0	770	0	80	0	300	15	74	0	2.136	18	33	0	305	0	60	0	737	7	24	0	87	1	6	0	257	0

YIL	SEKTÖRLER																											
	SANAYİİ			ENERJİ			PETROL-MADEN			ATIK-KİMYA			TARIM GIDA			ULAŞIM KİYİ			TURİZM KONUT									
2012	41	0	569	1	125	0	296	16	144	0	1.745	17	32	0	326	0	57	0	562	2	21	0	38	1	6	0	223	0
2013	38	0	578	0	150	0	273	5	123	0	1.561	22	60	0	267	6	84	0	617	0	18	0	37	0	4	0	280	1
2014	60	0	497	0	137	0	210	1	133	0	1.679	13	36	1	280	0	59	0	925	1	26	0	40	0	20	0	427	0
2015	33	0	458	4	84	1	370	3	79	4	1.766	65	35	1	269	5	64	4	803	6	11	0	52	3	9	0	168	1
2016	38	0	396	3	83	0	161	2	127	3	1.529	78	41	0	270	7	87	0	517	3	19	0	77	0	10	0	207	2
2017	56	0	501	0	96	1	165	2	121	2	1.589	47	58	0	337	3	65	0	357	4	22	0	93	0	12	0	259	1
2018	35	0	465	3	96	0	163	4	133	3	1.460	63	69	0	355	4	51	0	353	1	16	0	68	1	1	0	172	0
2019	29	0	350	1	90	1	127	2	152	0	1.179	59	67	0	337	2	64	0	246	5	30	0	68	0	8	0	111	2
2020	42	0	456	2	68	0	162	3	139	6	1.175	51	82	0	338	1	34	0	404	0	24	0	47	1	1	0	240	0
TOPLAM	646	5	7.919	33	1.342	4	3.934	130	1.588	25	30.928	769	768	7	5.725	49	736	6	9.095	62	387	4	1.179	14	261	2	4.342	19

¹ ÇED Olumlu Kararı² ÇED Olumsuz Kararı³ ÇED Gerekli Değildir Kararı⁴ ÇED Gerekli Kararı

EK - 3.

ÇED Yönetmeliği kapsamında verilen ÇED Kararlarının yıllara göre dağılımı

	EK-1		EK-2		GENEL TOPLAM
	ÇED Olumlu	ÇED Olumsuz	ÇGD	ÇG	ÇED Olumlu + ÇGD
03.12.1993-1998	382	13	2.989	160	3.371
1999	57	2	524	11	581
2000	107	1	764	18	871
2001	119	5	859	12	978
2002	117	0	1.068	6	1.185
2003	80	1	1.715	3	1.795
2004	86	1	2.122	7	2.208
2005	102	0	2.458	11	2.560
2006	123	4	3.441	29	3.564
2007	209	1	4.214	86	4.423
2008	217	1	3.657	35	3.874
2009	201	1	3.549	43	3.750
2010	254	2	3.932	39	4.186
2011	308	0	4.592	41	4.900
2012	426	0	3.759	37	4.185
2013	477	1	3.613	34	4.090
2014	471	1	4.058	118	4.529
2015	315	10	3.886	87	4.201
2016	405	3	3.157	95	3.562
2017	431	3	3.301	57	3.732
2018	401	3	3.036	76	3.437
2019	440	1	2.418	71	2.858
2020	390	6	2.822	58	3.212
TOPLAM	6.118	60	65.934	1.134	72.150

EK – 4.

ÇED Olumlu Kararı sayılarının 1993–2020 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	380	60	108	119	115	79	86	103	122	212	217	203	250	296	445	540	528	329	440	490	432	496	426*
ADANA	4	1	4	1	3	0	1	2	4	10	5	9	9	9	18	30	33	7	17	7	12	6	14
ADYAMAN	1	1	0	1	0	1	1	0	0	2	0	1	1	0	3	5	5	1	3	3	1	3	5
AFYONKARAHİSAR	9	2	1	1	1	0	1	0	1	3	3	1	1	19	7	10	10	8	17	7	11	10	7
AĞRI	2	0	0	0	0	1	0	0	0	0	1	1	1	0	2	1	1	0	3	3	1	5	1
AMASYA	0	0	1	0	0	0	1	1	1	1	0	2	0	2	1	2	4	1	2	7	0	6	3
ANKARA	8	1	4	7	3	6	5	5	12	18	21	12	11	15	34	32	42	15	21	17	17	28	17
ANTALYA	21	4	11	12	16	4	5	12	2	5	2	1	4	3	6	7	16	11	8	13	12	13	8
ARTVİN	1	0	0	1	0	2	4	0	0	1	2	2	5	5	24	12	10	6	2	2	7	3	2
AYDIN	9	0	0	1	1	2	1	1	3	2	3	2	4	4	9	8	8	4	11	9	12	6	13
BALIKESİR	9	1	3	2	1	3	3	0	1	5	10	8	6	9	11	10	13	12	15	13	12	7	8
BİLECİK	14	1	3	4	0	0	2	1	0	3	1	0	3	2	8	7	3	5	6	7	7	4	5
BİNGÖL	0	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	1	2	2	7	6	6	1	2	0	2	2	1
BİTLİS	0	1	0	0	0	0	0	0	1	3	2	1	3	0	1	3	2	2	3	2	2	4	6
BOLU	5	0	0	2	0	0	1	1	0	2	5	1	6	3	5	5	8	10	4	8	3	5	2
BURDUR	9	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	2	0	0	0	1	1	1	4	3	5	4	2
BURSA	19	0	0	4	3	3	1	6	3	4	2	6	5	2	11	16	18	19	21	31	24	18	20
ÇANAKKALE	27	2	3	1	3	2	1	4	1	8	3	3	6	5	11	16	10	11	10	7	12	16	10
ÇANKIRI	0	2	0	0	2	0	0	2	2	4	4	0	2	3	1	2	8	2	3	3	2	4	3
ÇORUM	1	0	0	3	1	0	1	1	0	2	0	1	0	1	1	3	2	0	10	16	1	5	4
DENİZLİ	4	2	2	1	1	0	0	0	2	3	3	0	2	3	5	2	2	3	7	3	12	11	5
DIYARBAKIR	1	0	1	0	2	0	0	0	1	2	0	2	0	0	4	3	4	2	2	3	3	2	1

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	380	60	108	119	115	79	86	103	122	212	217	203	250	296	445	540	528	329	440	490	432	496	426*
EDİRNE	6	1	1	2	0	0	1	0	1	0	0	2	0	2	0	4	5	1	2	3	4	2	5
ELAZIĞ	2	0	0	0	0	0	1	0	1	1	0	2	1	1	1	7	3	1	2	3	4	6	4
ERZİNCAN	0	0	0	0	0	1	1	1	0	0	3	1	1	1	3	8	5	6	6	1	3	4	2
ERZURUM	0	0	3	0	1	1	1	4	0	2	4	4	3	6	5	15	6	5	9	11	2	3	7
ESKİŞEHİR	3	2	2	2	1	0	0	0	0	3	1	2	4	4	11	8	8	6	7	7	4	11	6
GAZİANTEP	0	1	0	2	3	0	0	0	0	1	2	1	2	12	4	8	4	5	8	13	6	7	5
GİRESUN	1	0	0	0	1	2	0	2	0	3	5	3	3	3	7	5	4	3	3	11	2	2	1
GÜMÜŞHANE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	4	1	1	2	5	2	3	1	3	7	3	1	0
HAKKARİ	0	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	1	0	1	3	2	2	3	0	0	0	1	3
HATAY	8	0	0	3	2	1	3	0	3	7	7	3	8	8	9	11	4	2	2	8	5	9	4
İSPARTA	4	1	2	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	1	3	2	3	1	5	9	12	7	7
MERSİN	9	1	2	3	5	1	5	2	6	2	4	5	4	2	9	9	8	5	11	8	6	31	12
İSTANBUL	28	4	6	5	8	3	4	6	8	10	13	3	4	9	8	10	9	9	15	14	20	32	22
İZMİR	35	4	5	7	5	9	8	11	6	13	14	34	19	18	23	38	24	14	16	28	23	19	21
KARS	0	0	0	0	0	1	0	1	1	1	1	1	0	3	1	1	1	2	3	2	2	0	3
KASTAMONU	2	0	0	1	0	0	0	0	0	1	4	4	3	5	7	8	3	2	2	4	6	3	5
KAYSERİ	2	3	10	4	3	1	2	0	3	2	3	1	3	5	6	5	10	5	9	9	12	5	11
KIRKLARELİ	3	0	0	1	3	1	3	2	0	2	1	4	2	1	5	4	5	9	3	18	13	12	8
KIRŞEHİR	0	0	1	0	1	0	0	0	0	1	1	0	1	1	3	4	3	1	3	5	2	4	2
KOCAELİ	28	2	2	8	3	6	6	5	1	9	7	7	11	13	13	14	12	12	9	5	2	9	7
KONYA	8	2	4	3	3	5	1	1	2	6	5	6	4	14	18	16	18	11	17	11	13	13	17
KÜTAHYA	5	1	1	3	1	1	0	0	2	0	1	1	6	4	7	7	8	7	6	2	9	7	7
MALATYA	0	0	0	1	0	1	0	0	0	2	2	2	2	1	9	9	7	7	3	3	3	16	7

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	380	60	108	119	115	79	86	103	122	212	217	203	250	296	445	540	528	329	440	490	432	496	426*
MANİSA	12	1	2	2	1	1	1	0	3	2	3	6	9	7	13	14	11	6	7	14	18	9	9
KAHRAMANMARAŞ	1	1	0	1	2	1	0	2	3	7	3	1	7	9	3	7	10	8	7	10	4	6	15
MARDİN	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1	0	0	1	3	0	3	3	5	2	3	1	6	4
MUĞLA	25	2	9	1	1	2	8	4	3	4	4	1	7	10	5	8	8	0	4	3	2	6	5
MUŞ	0	0	0	0	0	0	2	0	0	1	0	0	1	1	1	1	3	1	0	0	0	3	0
NEVŞEHİR	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	2	0	1	2	0	4	7	1	4	6
NİĞDE	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	1	0	1	3	4	3	3	2	5	4	6	4	5
ORDU	4	0	1	2	0	1	1	2	3	3	3	2	1	3	3	8	5	3	2	2	1	6	4
RİZE	2	0	0	0	0	1	0	0	1	1	4	2	8	3	3	2	3	1	1	1	3	2	0
SAKARYA	11	4	2	2	3	0	2	0	1	4	3	2	1	6	7	8	12	3	5	5	7	8	9
SAMSUN	3	1	1	1	2	3	1	0	3	4	10	7	9	6	15	8	3	4	4	2	1	3	2
SİİRT	0	0	1	0	0	1	0	0	1	0	3	2	6	1	3	3	4	4	2	1	2	4	1
SİNOP	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	1	0	1	0	1	1	1	1	0	1	6
SİVAS	0	1	2	1	3	0	0	1	0	1	2	2	2	2	9	11	11	2	6	4	10	6	8
TEKİRDAĞ	11	2	5	8	10	1	1	5	4	7	5	5	8	6	9	24	17	11	23	21	12	11	12
TOKAT	2	0	1	0	0	0	0	1	3	1	3	2	2	3	6	4	6	1	3	6	2	2	2
TRABZON	2	0	0	1	1	0	1	2	3	6	2	0	3	4	5	3	3	3	3	2	3	2	0
TUNCELİ	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	1	0	2	1	2	2	1	0	1	1
ŞANLIURFA	1	1	3	1	0	0	1	2	3	0	2	1	1	2	7	2	1	2	4	4	0	2	3
UŞAK	1	0	1	1	1	1	1	0	1	2	0	2	0	3	4	1	6	1	0	7	5	2	2
VAN	1	0	0	1	0	0	0	1	1	0	4	2	2	0	1	4	0	4	3	2	1	5	1
YOZGAT	0	1	0	0	0	1	1	1	2	1	0	0	0	0	0	6	6	1	2	7	3	5	5

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	380	60	108	119	115	79	86	103	122	212	217	203	250	296	445	540	528	329	440	490	432	496	426*
ZONGULDAK	4	1	2	1	3	0	0	1	5	5	1	3	1	1	3	1	3	8	5	4	7	1	1
AKSARAY	1	0	0	1	0	2	0	1	0	1	3	2	2	1	1	5	4	1	4	3	4	3	2
BAYBURT	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1	2	2	3	0
KARAMAN	0	1	0	0	0	0	0	0	1	2	0	3	4	1	1	4	7	3	6	2	6	4	6
KIRIKKALE	3	0	0	2	3	2	0	0	1	1	0	1	3	3	0	5	6	1	2	8	2	0	1
BATMAN	0	0	0	1	1	1	0	1	0	0	1	0	1	1	1	2	5	0	1	0	1	2	0
ŞIRNAK	1	1	0	1	1	0	0	2	1	1	2	2	1	1	0	2	4	1	2	0	0	7	0
BARTIN	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	4	1	0	5	1	1	2	2	3	0	0
ARDAHAN	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	1	1	0	1	1	1	2	1	2	3	1	0	1
İĞDIR	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0	0	1
YALOVA	3	1	1	1	1	0	0	4	4	2	3	3	7	1	1	1	4	2	1	2	1	5	5
KARABÜK	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	2	2	6	2	2	3	2	1	3	0
KİLİS	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	2	2	2	3	2	2	1
OSMANİYE	0	0	0	0	0	0	0	0	1	1	1	3	0	2	2	3	3	1	1	3	2	1	4
DÜZCE	0	1	0	1	1	1	0	1	3	3	0	1	3	2	3	3	4	1	2	3	4	1	1

NOT-1: *Bazı projeler birden fazla ili kapsadığı için EK-1 ve EK-2 kapsamında karar verilen toplam proje sayısı ile; illere göre dağılım yapıldıktan sonra toplanan proje sayısı farklı olabilir.

NOT-2: ÇED Yönetmeliği kapsamında belirtilen süre içerisinde mücbir sebep bulunmaksızın yatırıma başlanmaması veya Mahkeme Kararı ile ÇED kararının iptal edilmesi ya da geçersiz sayılması konularına istinaden ÇED İstatistiklerine konu olan ÇED kararları geçmişe dönük revize edilmemektedir.

EK – 5.

ÇED Gerekli Değildir Kararı sayılarının 1993 – 2020 döneminde illere ve yıllara göre dağılımı

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
	2989	524	764	859	1068	1715	2119	2441	3441	4214	3657	3550	3932	4592	3789	3463	4058	3898	3165	3323	3062	2429	2840*
ADANA	148	19	18	17	27	38	44	67	95	107	109	90	96	105	86	48	78	57	57	62	52	55	74
ADIYAMAN	19	7	0	4	4	7	11	20	11	23	7	45	45	47	28	29	45	31	18	38	25	19	23
AFYONKARAHİSAR	11	4	8	17	8	24	29	39	51	83	34	44	45	103	35	86	79	92	89	90	59	82	60
AĞRI	0	0	0	6	3	3	5	3	6	2	10	20	18	27	21	18	23	15	14	10	8	8	11
AMASYA	15	3	4	1	0	15	11	8	21	26	14	16	25	22	13	19	18	16	29	15	13	8	12
ANKARA	39	2	7	21	31	34	98	77	141	175	98	107	128	147	122	158	240	125	143	130	136	119	112
ANTALYA	194	30	45	82	82	118	97	157	210	165	188	82	127	121	91	72	172	103	91	91	93	63	77
ARTVİN	2	1	6	3	11	9	5	4	13	17	25	18	32	17	27	27	27	25	26	21	19	7	11
AYDIN	81	12	20	17	21	44	51	61	70	101	76	64	55	43	66	61	98	97	59	66	44	37	37
BALIKESİR	90	15	21	37	39	38	43	61	93	65	81	137	104	129	132	122	109	145	108	101	104	68	111
BİLECİK	22	15	15	11	9	27	38	27	51	56	55	61	61	47	49	36	49	69	40	38	35	20	31
BİNGÖL	0	1	0	3	2	14	7	0	7	11	9	13	15	43	12	14	22	22	7	13	13	7	17
BİTLİS	0	0	0	3	0	11	7	6	4	22	16	14	22	29	10	20	12	15	5	8	18	7	10
BOLU	11	0	5	7	5	16	7	10	19	52	33	29	45	81	58	50	39	96	14	16	19	17	18
BURDUR	43	22	24	22	8	8	18	18	57	52	59	50	44	69	61	68	56	57	42	43	38	23	25
BURSA	119	23	28	26	42	65	74	81	152	174	126	115	130	164	105	126	166	103	94	119	109	93	86
ÇANAKKALE	86	9	21	28	27	55	47	29	58	68	72	72	32	61	51	45	58	47	34	33	51	53	32
ÇANKIRI	1	0	1	2	2	1	4	7	16	31	38	21	28	40	32	30	40	20	19	16	26	11	9
ÇORUM	6	3	2	1	0	13	23	34	52	58	34	39	51	33	36	26	33	26	22	29	28	25	18
DENİZLİ	101	8	26	18	26	26	34	31	43	70	72	52	64	89	54	55	92	71	69	61	75	45	51
DİYARBAKIR	26	9	18	12	15	31	36	70	55	71	52	31	67	71	31	38	57	33	32	38	41	28	32

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
EDİRNE	63	0	10	13	7	10	32	23	24	30	25	42	23	28	39	30	29	19	27	22	18	6	16
ELAZIĞ	2	0	0	10	17	20	16	10	54	57	68	38	94	72	45	57	79	142	65	41	20	27	43
ERZİNCAN	4	0	2	5	3	7	10	26	19	33	48	61	28	44	31	29	28	28	27	22	48	23	17
ERZURUM	8	4	6	8	14	14	24	38	34	37	42	59	53	67	79	57	38	54	32	50	49	21	48
ESKİŞEHİR	65	12	21	18	18	16	45	34	56	96	70	62	67	76	68	63	51	74	57	68	33	43	56
GAZİANTEP	44	9	7	30	16	29	23	34	40	70	30	59	57	78	49	52	47	50	48	64	46	27	54
GİRESUN	3	1	6	5	12	14	6	7	19	33	14	21	39	52	32	21	19	23	8	17	16	14	17
GÜMÜŞHANE	1	2	4	6	3	18	10	17	19	29	10	22	32	43	37	32	17	24	13	24	15	4	19
HAKKARİ	0	0	0	0	3	4	4	1	6	7	12	15	13	23	8	3	4	8	2	10	20	9	12
HATAY	141	12	10	2	10	10	22	40	39	81	106	98	62	82	46	50	40	16	46	43	33	27	58
İSPARTA	50	4	13	1	13	10	16	15	35	26	33	34	37	48	41	21	58	42	31	35	52	41	45
MERSİN	115	23	21	21	25	26	21	34	59	85	103	69	62	86	83	69	89	59	62	57	53	58	62
İSTANBUL	20	7	8	27	49	61	143	123	211	209	206	188	193	248	260	201	253	184	202	257	177	167	153
İZMİR	185	20	41	35	47	100	124	122	122	173	153	163	138	163	190	159	143	161	123	193	129	82	91
KARS	0	0	0	0	0	10	12	17	15	23	17	27	27	41	28	17	6	11	13	25	11	9	20
KASTAMONU	37	18	22	12	18	6	12	18	21	27	31	34	31	46	36	35	41	32	48	40	25	18	21
KAYSERİ	67	13	14	15	17	45	43	68	77	134	78	72	121	126	70	74	76	77	69	67	59	35	58
KIRKLARELİ	53	6	4	0	4	17	21	13	31	23	12	23	12	28	40	41	33	35	18	14	20	24	17
KİRŞEHİR	1	0	0	2	9	5	12	11	21	15	15	22	22	25	32	15	26	17	15	28	36	17	18
KOCAELİ	103	12	17	31	32	42	45	55	85	102	71	71	80	104	78	63	73	83	48	68	64	42	61
KONYA	185	37	34	27	19	51	67	89	135	120	125	126	124	113	131	121	148	121	98	102	118	132	112
KÜTAHYA	20	14	4	6	9	21	60	47	26	58	59	57	53	73	70	73	79	68	68	55	63	54	43
MALATYA	5	2	9	7	7	23	24	10	27	48	27	34	75	75	57	40	60	50	46	40	23	9	26
MANİSA	117	18	24	26	27	28	44	62	82	88	81	93	93	73	76	129	127	178	132	99	103	80	113

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
KAHRAMANMARAŞ	16	2	10	8	13	26	17	26	48	62	53	53	78	73	48	53	41	55	39	51	71	42	63
MARDİN	1	0	0	2	4	6	10	20	19	27	32	25	41	31	14	16	16	13	4	13	17	15	8
MUĞLA	111	23	45	46	81	121	131	120	120	209	92	46	46	55	46	63	70	69	76	75	66	82	97
MUŞ	1	0	0	0	3	5	8	3	6	6	4	4	24	25	8	2	22	7	8	5	21	9	8
NEVŞEHİR	17	3	1	8	3	17	10	8	18	31	24	21	27	30	19	29	26	27	17	26	13	15	15
NİĞDE	31	0	4	0	6	14	9	9	20	34	43	35	39	45	27	45	49	52	25	34	22	25	31
ORDU	28	8	13	3	7	10	14	18	42	42	31	42	55	62	45	46	43	45	40	35	19	15	10
RİZE	1	0	6	4	2	7	12	12	24	13	13	20	10	23	12	10	11	15	15	15	21	6	17
SAKARYA	55	8	16	17	47	46	37	38	38	53	71	28	67	80	85	70	55	27	28	39	39	35	35
SAMSUN	25	7	6	4	9	21	36	49	62	40	31	32	37	40	32	48	72	39	33	23	24	19	22
SİİRT	0	0	2	4	1	9	4	4	9	4	9	10	24	15	31	5	14	9	6	11	8	8	12
SİNOP	17	6	4	14	2	5	6	14	14	8	13	17	22	19	14	18	14	21	12	19	18	12	5
SİVAS	3	1	1	3	11	20	35	20	86	81	75	75	90	114	68	70	64	97	70	57	59	40	42
TEKİRDAĞ	82	6	7	17	16	40	55	74	67	100	87	59	51	52	81	79	62	69	74	48	63	52	53
TOKAT	3	1	2	4	11	8	11	27	28	28	12	18	26	36	22	17	36	35	23	31	27	26	24
TRABZON	87	15	18	8	8	8	22	27	34	37	43	50	48	76	43	34	25	15	36	25	22	9	21
TUNCELİ	3	1	0	0	3	8	5	8	4	14	13	8	16	8	6	11	14	8	5	11	5	3	5
ŞANLIURFA	12	11	10	7	5	6	26	39	57	38	44	45	40	72	42	52	41	48	30	29	21	34	30
UŞAK	39	4	10	6	5	6	12	19	28	32	47	47	64	88	73	55	59	64	57	23	32	16	40
VAN	9	4	13	11	14	10	20	11	16	27	36	47	71	37	50	30	19	23	24	24	46	19	23
YOZGAT	0	2	1	6	7	10	12	15	23	33	28	30	34	38	31	44	26	49	30	28	13	17	31
ZONGULDAK	44	4	6	8	10	19	13	25	28	30	35	18	17	23	24	26	18	38	12	23	12	16	16
AKSARAY	7	0	2	5	3	4	6	8	9	19	15	9	34	24	13	19	20	48	29	14	30	20	29
BAYBURT	1	0	0	0	0	3	4	8	8	8	10	7	14	36	20	11	11	7	7	11	12	8	3

	1993-1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
KARAMAN	8	5	4	0	1	6	10	10	16	31	16	32	38	21	21	25	38	47	36	31	29	41	45
KIRIKKALE	1	0	0	3	10	17	8	12	14	36	29	12	25	21	24	22	17	15	10	21	17	9	12
BATMAN	0	0	0	6	11	15	6	12	17	10	18	24	16	12	15	10	12	8	9	8	14	12	16
ŞIRNAK	1	0	0	3	5	21	8	12	8	17	0	27	0	7	12	5	7	17	13	30	13	15	26
BARTIN	8	8	0	1	6	7	11	7	7	7	4	7	5	10	21	15	3	5	9	4	8	2	3
ARDAHAN	0	0	0	0	2	3	5	1	5	12	4	12	25	22	15	15	14	4	12	10	1	1	2
İĞDIR	0	0	0	0	0	3	0	3	5	4	11	9	15	6	3	3	2	2	1	4	6	6	7
YALOVA	13	2	3	6	8	9	8	14	23	13	9	14	8	6	14	3	10	9	9	9	9	7	7
KARABÜK	29	1	15	2	3	5	5	7	12	11	16	6	8	25	11	18	18	31	17	13	11	9	15
KİLİS	5	1	3	3	3	4	2	5	5	6	5	9	4	7	4	3	2	4	13	2	3	5	5
OSMANİYE	19	3	10	2	2	4	9	19	25	28	24	30	28	26	29	25	15	44	13	28	19	8	8
DÜZCE	9	1	6	3	5	8	7	13	14	30	16	12	15	25	23	16	15	11	13	14	14	7	17

NOT-3: *Bazı projeler birden fazla ili kapsadığı için EK-1 ve EK-2 kapsamında karar verilen toplam proje sayısı ile illere göre dağılım yapıldıktan sonra toplanan proje sayısı farklı olabilir.

NOT-4: ÇÇED Yönetmeliği kapsamında belirtilen süre içerisinde mücbir sebep bulunmaksızın yatırıma başlanmaması veya Mahkeme Kararı ile ÇÇED kararının iptal edilmesi ya da geçersiz sayılması konularına istinaden ÇÇED istatistiklerine konu olan ÇÇED kararları geçmişe dönük revize edilmemektedir.

Ek - 6.

01.01.2014 – 31.12.2020 tarihleri arasında ÇED Olumsuz, ÇED Gereklidir Kararlarının, dosya iptal/iade sayılarının illere göre dağılımı

	İL	EK-1 ÇED OLUMSUZ / İPTAL - İADE	EK-2 ÇED GEREKLİDİR	İPTAL - İADE
1	Adana	34	32	29
2	Adıyaman	5	7	9
3	Afyonkarahisar	7	1	20
4	Ağrı	1	0	6
5	Amasya	1	0	10
6	Ankara	61	49	153
7	Antalya	31	4	231
8	Artvin	14	3	13
9	Aydın	4	3	44
10	Balıkesir	22	8	29
11	Bilecik	6	24	34
12	Bingöl	2	2	13
13	Bitlis	7	0	13
14	Bolu	8	6	27
15	Burdur	10	7	41
16	Bursa	37	11	137
17	Çanakkale	33	13	83
18	Çankırı	0	2	7
19	Çorum	7	0	9
20	Denizli	12	7	31
21	Diyarbakır	0	3	3
22	Edirne	5	9	18
23	Elazığ	1	3	22
24	Erzincan	6	1	12
25	Erzurum	11	4	25
26	Eskişehir	4	4	29
27	Gaziantep	13	9	39
28	Giresun	12	10	11
29	Gümüşhane	9	7	5
30	Hakkari	4	1	0
31	Hatay	24	16	44

	İL	EK-1 ÇED OLUMSUZ / İPTAL - İADE	EK-2	
			ÇED GEREKLİDİR	İPTAL - İADE
32	Isparta	13	22	46
33	Mersin	22	7	110
34	İstanbul	37	0	133
35	İzmir	49	28	229
36	Kars	3	1	17
37	Kastamonu	5	18	37
38	Kayseri	16	1	9
39	Kırklareli	20	12	33
40	Kırşehir	10	1	8
41	Kocaeli	21	0	76
42	Konya	18	6	85
43	Kütahya	7	4	21
44	Malatya	9	15	26
45	Manisa	13	4	54
46	Kahramanmaraş	12	4	25
47	Mardin	0	2	14
48	Muğla	17	11	96
49	Muş	1	0	7
50	Nevşehir	1	0	11
51	Niğde	3	1	14
52	Ordu	8	3	5
53	Rize	8	3	14
54	Sakarya	18	12	71
55	Samsun	6	8	19
56	Siirt	3	0	7
57	Sinop	1	3	9
58	Sivas	5	24	20
59	Tekirdağ	37	19	81
60	Tokat	1	9	16
61	Trabzon	13	10	19
62	Tunceli	4	7	1
63	Şanlıurfa	5	2	46
64	Uşak	2	5	19

	İL	EK-1 ÇED OLUMSUZ / İPTAL - İADE	EK-2 ÇED GEREKLİDİR	İPTAL - İADE
65	Van	8	4	18
66	Yozgat	7	1	3
67	Zonguldak	8	38	20
68	Aksaray	3	7	11
69	Bayburt	4	1	4
70	Karaman	8	10	13
71	Kırıkkale	4	0	13
72	Batman	3	1	1
73	Şırnak	2	0	1
74	Bartın	2	2	10
75	Ardahan	1	0	7
76	Iğdır	1	0	6
77	Yalova	4	1	8
78	Karabük	4	1	10
79	Kilis	0	0	9
80	Osmaniye	10	2	20
81	Düzce	1	6	14
	TOPLAM	849*	562*	2.693*

*Bazı projeler birden fazla ili kapsadığından toplamlar fazla çıkmaktadır.

EK - 7.

2020 yılına ait Geçici Faaliyet Belgesi ve Çevre İzin/Lisansı sayılarının illere göre dağılımı

İl	Geçici Faaliyet Belgesi	Çevre İzin/Lisans Belgesi
ADANA	98	96
ADİYAMAN	16	15
AFYONKARAHİSAR	33	51
AĞRI	4	6
AKSARAY	15	23
AMASYA	13	20
ANKARA	139	243
ANTALYA	61	100
ARDAHAN	2	2
ARTVİN	10	13
AYDIN	38	75
BALIKESİR	55	83
BARTIN	4	17
BATMAN	11	18
BAYBURT	1	5
BİLECİK	25	34
BİNGÖL	7	7
BİTLİS	7	4
BOLU	16	24
BURDUR	19	27
BURSA	144	291
ÇANAKKALE	52	74
ÇANKIRI	4	14
ÇORUM	31	35
DENİZLİ	18	76
DİYARBAKIR	20	22
DÜZCE	19	38
EDİRNE	27	46
ELAZIĞ	19	21
ERZİNCAN	12	20
ERZURUM	17	10
ESKİŞEHİR	38	89

İl	Geçici Faaliyet Belgesi	Çevre İzin/Lisans Belgesi
GAZİANTEP	68	127
GİRESUN	8	23
GÜMÜŞHANE	6	5
HAKKARİ	2	5
HATAY	40	65
IĞDIR	4	7
ISPARTA	20	36
İSTANBUL	327	488
İZMİR	163	266
KAHRAMANMARAŞ	32	25
KARABÜK	8	20
KARAMAN	17	16
KARS	3	10
KASTAMONU	13	22
KAYSERİ	39	136
KIRIKKALE	20	28
KIRKLARELİ	29	36
KIRŞEHİR	14	8
KİLİS	6	10
KOCAELİ	113	265
KONYA	135	169
KÜTAHYA	26	48
MALATYA	31	27
MANİSA	82	111
MARDİN	17	20
MERSİN	33	77
MUĞLA	111	167
MUŞ	5	2
NEVŞEHİR	13	25
NİĞDE	27	31
ORDU	23	39
OSMANİYE	7	21
RİZE	17	39
SAKARYA	47	101
SAMSUN	28	63

İl	Geçici Faaliyet Belgesi	Çevre İzin/Lisans Belgesi
SİİRT	3	6
SİNOP	15	19
SİVAS	26	31
ŞANLIURFA	24	23
ŞIRNAK	4	5
TEKİRDAĞ	100	179
TOKAT	7	11
TRABZON	17	33
TUNCELİ	3	3
UŞAK	31	64
VAN	16	17
YALOVA	16	31
YOZGAT	14	17
ZONGULDAK	19	35

EK – 8.

2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları

	İl Müdürlüğü	Denetim Sayısı (Adet)	Kesilen ceza Miktarı (TL)	Kapatma/ Durdurma
1	Adana	1.430	2.333.839	8
2	Adıyaman	542	229.766	0
3	Afyonkarahisar	142	175.834	0
4	Ağrı	22	18.037	0
5	Amasya	270	282.237	1
6	Ankara	2.562	38.446.721	3
7	Antalya	1.233	10.274.954	34
8	Artvin	24	187.046	1
9	Aydın	1.019	2.608.443	4
10	Balıkesir	431	3.059.716	0
11	Bilecik	321	1.364.938	7
12	Bingöl	48	66.514	0
13	Bitlis	109	207.623	2
14	Bolu	454	930.641	0
15	Burdur	222	874.842	2
16	Bursa	713	9.842.258	11
17	Çanakkale	371	2.235.617	12
18	Çankırı	121	347.390	0
19	Çorum	247	805.388	0
20	Denizli	450	122.088	1
21	Diyarbakır	343	1.053.946	0
22	Edirne	44	548.184	1
23	Elazığ	126	324.101	0
24	Erzincan	52	472.594	0
25	Erzurum	350	625.327	1
26	Eskişehir	1.179	1.046.304	3
27	Gaziantep	2.773	1.851.941	1
28	Giresun	96	354.507	0
29	Gümüşhane	147	700.990	0
30	Hakkari	37	82.090	0
31	Hatay	409	2.969.665	1

	İl Müdürlüğü	Denetim Sayısı (Adet)	Kesilen ceza Miktarı (TL)	Kapatma/ Durdurma
32	Isparta	510	1.252.441	0
33	Mersin	574	256.987	1
34	İstanbul	2597	56.881.887	58
35	İzmir	2786	9.083.620	14
36	Kars	115	532.151	1
37	Kastamonu	132	1.285.617	3
38	Kayseri	939	1.812.945	6
39	Kırklareli	147	2.338.499	0
40	Kırşehir	141	32.078	0
41	Kocaeli	1.969	5.899.880	17
42	Konya	1.138	4.292.499	15
43	Kütahya	498	1.212.011	2
44	Malatya	443	2.161.107	11
45	Manisa	847	3.965.199	7
46	Kahramanmaraş	668	1.761.033	0
47	Mardin	122	4.637	0
48	Muğla	541	4.974.711	9
49	Muş	37	207.330	0
50	Nevşehir	467	1.101.370	0
51	Niğde	286	740.958	2
52	Ordu	421	1.537.334	3
53	Rize	296	829.421	2
54	Sakarya	866	8.157.211	2
55	Samsun	474	1.234.040	0
56	Siirt	25	177.711	0
57	Sinop	3	125.364	0
58	Sivas	186	725.470	2
59	Tekirdağ	1.324	10.283.855	23
60	Tokat	188	404.885	2
61	Trabzon	511	1.458.953	0
62	Tunceli	103	81.434	1
63	Şanlıurfa	386	1.564.452	0
64	Uşak	79	4.074.310	0
65	Van	10	89.049	0
66	Yozgat	133	104.029	0
67	Zonguldak	456	1.830.139	1

	İl Müdürlüğü	Denetim Sayısı (Adet)	Kesilen ceza Miktarı (TL)	Kapatma/ Durdurma
68	Aksaray	209	3.600.567	0
69	Bayburt	117	39.322	0
70	Karaman	82	1.512.911	1
71	Kırıkkale	297	713.670	1
72	Batman	278	180.717	0
73	Şırnak	7	279.863	0
74	Bartın	194	165.030	0
75	Ardahan	38	60.852	0
76	Iğdır	65	28.193	0
77	Yalova	310	2.035.877	0
78	Karabük	151	241.203	1
79	Kilis	52	19.975	0
80	Osmaniye	327	128.037	2
81	Düzce	265	52.100	0
	TOPLAM	39.097	225.976.477	280

EK – 9.

2020 yılında Bakanlık merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri tarafından yapılan denetimlerin türlerine göre dağılımı

ÇŞİM	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂyet DENETİMLERİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
Adana	48	1.296	86	1.430
Adıyaman	2	517	23	542
Afyonkarahisar	27	115	0	142
Ağrı	0	20	2	22
Amasya	2	225	43	270
Ankara	45	2375	142	2.562
Antalya	37	931	265	1.233
Artvin	0	24	0	24
Aydın	25	879	115	1.019
Balıkesir	31	325	75	431
Bilecik	16	272	33	321
Bingöl	0	48	0	48
Bitlis	1	107	1	109
Bolu	1	399	54	454
Burdur	8	201	13	222
Bursa	83	555	75	713
Çanakkale	7	269	95	371
Çankırı	8	112	1	121
Çorum	28	213	6	247
Denizli	30	390	30	450
Diyarbakır	7	335	1	343
Edirne	1	33	10	44
Elazığ	2	122	2	126
Erzincan	2	49	1	52
Erzurum	9	302	39	350
Eskişehir	30	945	204	1.179
Gaziantep	77	2.618	78	2.773
Giresun	5	79	12	96
Gümüşhane	11	131	5	147
Hakkari	4	33	0	37
Hatay	16	381	12	409

ÇŞİM	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂyet DENETİMLERİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
Isparta	25	478	7	510
Mersin	14	498	62	574
İstanbul	40	2.431	126	2.597
İzmir	154	2.473	159	2.786
Kars	5	105	5	115
Kastamonu	16	115	1	132
Kayseri	81	830	28	939
Kırklareli	14	74	59	147
Kırşehir	2	95	44	141
Kocaeli	141	1.762	66	1.969
Konya	21	1.091	26	1.138
Kütahya	15	468	15	498
Malatya	13	423	7	443
Manisa	120	652	75	847
Kahramanmaraş	4	662	2	668
Mardin	1	120	1	122
Muğla	9	472	60	541
Muş	0	37	0	37
Nevşehir	17	442	8	467
Niğde	6	270	10	286
Ordu	0	367	54	421
Rize	17	194	85	296
Sakarya	80	776	10	866
Samsun	62	366	46	474
Siirt	3	22	0	25
Sinop	0	3	0	3
Sivas	10	167	9	186
Tekirdağ	31	1.224	69	1.324
Tokat	12	156	20	188
Trabzon	8	419	84	511
Tunceli	3	95	5	103
Şanlıurfa	9	348	29	386
Uşak	0	74	5	79
Van	2	8	0	10

ÇŞİM	PLANLI DENETİMLER	ANİ DENETİMLER	ŞİKÂyet DENETİMLERİ	TOPLAM DENETİM SAYISI
Yozgat	31	57	45	133
Zonguldak	7	443	6	456
Aksaray	7	194	8	209
Bayburt	7	88	22	117
Karaman	2	56	24	82
Kırıkkale	9	273	15	297
Batman	24	205	49	278
Şırnak	0	7	0	7
Bartın	8	144	42	194
Ardahan	0	37	1	38
Iğdır	3	62	0	65
Yalova	15	279	16	310
Karabük	5	144	2	151
Kilis	0	49	3	52
Osmaniye	15	275	37	327
Düzce	10	193	62	265
Toplam	1.641	34.524	2.932	39.097
Bakanlık Merkez	6	119	0	125
GENEL TOPLAM	1.647	34.643	2.932	39.222

EK – 10.

2009-2020 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin denetim sayıları

ÇŞİM	Denetim Sayıları											
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Adana	1.800	2.152	2.371	819	1.356	1.833	1.629	1.800	1.638	1.699	1.827	1.430
Adıyaman	107	102	163	89	195	530	675	625	654	566	626	542
Afyonkarahisar	110	218	631	317	128	224	293	223	250	167	198	142
Ağrı	183	254	182	13	5	23	42	30	36	64	66	22
Amasya	82	175	146	187	317	253	223	315	313	328	303	270
Ankara	1.051	1.609	1.348	2.051	1.214	1.830	2.443	2.916	3.272	5.053	3.164	2.562
Antalya	1.068	1.369	1.552	634	960	929	1.400	1.426	1.901	1.610	2.035	1.233
Artvin	99	138	233	58	121	156	157	166	113	86	69	24
Aydın	747	648	802	1042	708	777	1.053	1.240	792	826	1.205	1.019
Balıkesir	792	495	776	1059	734	604	511	537	781	553	601	431
Bilecik	311	138	84	191	347	467	525	523	558	510	474	321
Bingöl	39	74	43	46	22	44	50	32	17	12	47	48
Bitlis	69	193	74	19	21	95	69	115	89	74	79	109
Bolu	102	408	522	674	464	420	539	473	548	472	431	454
Burdur	157	419	452	186	234	235	244	260	231	201	189	222
Bursa	503	1.554	640	517	1.041	1.057	1.275	1.379	1.255	1.180	1.277	713
Çanakkale	454	453	570	345	401	469	472	495	495	304	465	371
Çankırı	98	149	192	185	137	109	156	185	143	130	156	121
Çorum	436	517	987	865	337	305	298	271	213	315	363	247
Denizli	229	266	623	319	506	798	590	686	654	692	651	450
Diyarbakır	87	563	186	678	353	295	281	608	285	407	473	343
Edirne	401	763	769	625	742	826	888	1.025	497	257	234	44
Elazığ	587	544	984	222	119	441	548	419	258	225	230	126
Erzincan	33	297	329	94	62	75	46	32	112	89	104	52
Erzurum	773	334	917	374	372	351	386	265	322	351	336	350
Eskişehir	917	827	731	877	844	792	1.146	1.368	1.463	1.359	1.600	1.179
Gaziantep	998	954	1.125	1.076	1.099	890	1.338	1.411	1.545	1.569	1.827	2.773
Giresun	769	405	531	452	420	332	329	214	261	256	245	96
Gümüşhane	0	179	63	43	47	50	43	70	142	134	122	147
Hakkâri	136	75	770	35	88	89	48	40	60	46	49	37
Hatay	274	317	727	232	651	510	563	485	483	459	675	409
Isparta	312	236	261	33	259	385	378	393	433	670	863	510
Mersin	68	997	930	239	424	628	869	932	628	569	1.049	574

ÇŞİM	Denetim Sayıları											
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
İstanbul	5.154	6.072	4.957	771	5.403	5.849	6.040	6.676	6.011	4.133	5.690	2.597
İzmir	1.801	2.619	1.638	2.335	1.185	2.922	3.443	4.178	4.847	4.652	4631	2.786
Kars	27	100	111	77	75	65	73	77	102	129	146	115
Kastamonu	77	144	120	150	160	206	332	345	325	381	301	132
Kayseri	526	401	723	729	337	593	858	973	1.048	1.100	1.215	939
Kırklareli	235	320	1.203	646	409	378	346	432	261	218	217	147
Kırşehir	25	135	69	93	214	182	124	119	153	156	169	141
Kocaeli	925	1.463	1.744	3.655	1.995	2.131	2.099	2.298	2.436	2.552	2.752	1.969
Konya	69	312	296	756	286	435	313	638	1.007	1.403	1.631	1.138
Kütahya	152	249	213	189	84	99	321	310	495	532	510	498
Malatya	40	350	193	176	203	371	484	491	552	524	526	443
Manisa	629	1.673	1.781	1.073	1.104	1.455	1.459	1.446	1.657	1.688	1.365	847
Kahramanmaraş	318	579	1.259	397	367	548	384	576	555	549	628	668
Mardin	249	226	249	314	176	163	257	199	152	95	124	122
Muğla	152	676	798	468	662	811	1.248	1.151	774	564	608	541
Muş	77	87	157	72	100	126	70	102	81	58	41	37
Nevşehir	48	84	379	109	168	190	326	274	176	246	264	467
Niğde	172	271	235	315	251	197	210	288	324	272	397	286
Ordu	344	289	498	119	250	380	544	505	489	418	558	421
Rize	110	281	468	599	306	453	426	400	367	355	365	296
Sakarya	350	480	735	1244	145	692	755	1.007	1.017	1.081	1.143	866
Samsun	667	971	1.804	381	722	664	689	807	839	764	675	474
Siirt	25	483	584	10	14	73	96	63	49	27	22	25
Sinop	306	109	80	55	98	126	124	151	187	133	18	3
Sivas	86	260	268	279	227	228	259	279	444	325	263	186
Tekirdağ	966	1.754	2.288	2.634	1.809	1.657	1.886	2.039	1.665	1.493	1.635	1.324
Tokat	152	139	140	82	258	301	249	261	279	325	225	188
Trabzon	1.750	659	1.036	33	385	452	481	518	616	717	1.021	511
Tunceli	35	58	57	2.198	37	63	79	71	81	85	97	103
Şanlıurfa	348	863	478	372	624	440	288	412	394	370	233	386
Uşak	506	320	286	2.335	127	111	118	118	124	151	231	79
Van	267	324	0	397	32	126	55	53	49	30	28	10
Yozgat	23	174	35	90	64	106	132	98	105	253	183	133
Zonguldak	391	343	273	77	260	180	146	97	110	101	433	456
Aksaray	188	107	153	156	130	121	185	257	194	229	240	209
Bayburt	45	48	169	143	90	90	62	40	46	47	64	117

ÇŞİM	Denetim Sayıları											
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Karaman	65	61	0	90	124	162	201	196	182	151	161	82
Kırıkkale	33	248	446	243	376	359	283	313	307	211	310	297
Batman	805	1.035	930	143	356	293	315	617	585	429	463	278
Şırnak	0	1	78	160	384	508	444	0	8	19	7	7
Bartın	92	211	208	95	302	257	320	209	217	201	252	194
Ardahan	79	68	158	41	43	60	57	94	87	66	80	38
Iğdır	30	117	206	15	69	100	96	68	71	43	40	65
Yalova	180	239	287	359	539	498	368	412	453	321	367	310
Karabük	52	179	181	55	263	216	268	268	156	205	219	151
Kilis	373	385	492	391	318	320	336	276	253	200	165	52
Osmaniye	397	402	727	142	516	591	722	593	497	371	491	327
Düzce	343	492	409	446	421	504	480	502	497	633	546	265
TOPLAM	33.476	44.683	50.313	38.058	37.196	43.674	48.358	52.256	51.766	50.239	53.785	39.097
Bakanlık Merkez	969	1.021	729	543	271	295	323	353	275	217	378	125
GENEL TOPLAM	34.445	45.704	51.042	38.601	37.467	43.969	48.681	52.609	52.041	50.456	54.163	39.222

EK – 11.

2009-2020 yılları arasında Bakanlık Merkez ve Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüklerinin ceza miktarları

ÇŞİM	Ceza Miktarları (TL)											
Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Adana	1.417.159	1.175.590	934.081	1.607.905,76	583.692,61	819.308	979.646	754.353	1.914.326	1.393.737,50	1.485.679,80	2.333.839,32
Adıyaman	97.158	7.934	45.985	65.288,00	458.839,00	333.681	28.541	316.548	223.977	458.449,66	138.634,14	229.765,95
Afyonkarahisar	176.667	3.926	298.822	151.501,00	450.381,00	368.335	341.143	494.723	886.329	188.307,42	207.299,17	175.834,04
Ağrı	31.062	2.792	64.349	90.557,00	18.691,64	43.418	8.930	0	233.397	649.684,20	18.037,00	18.037,00
Amasya	75.752	97.384	244.767	229.430,00	300.597,00	190.043	499.180	352.672	312.280	1055232,40	408.836,74	282.236,85
Ankara	1.870.175	3.257.365	1.847.025	4.453.145,10	3.799.726,96	5.571.079	10.294.456	8.025.519	9.638.045	14.112.369,00	25.896.995,45	38.446.721,00
Antalya	572.108	1.198.190	1.306.240	569.411,00	1.310.702,00	1.940.019	4.553.896	2.002.965	4.382.068	2.069.119,00	4.065.525,82	10.274.953,81
Artvin	290.209	193.854	114.601	465.705,00	0,00	87.970	154.496	902.423	575.773	303.275,00	294.769,00	187.046,00
Aydın	967.913	34.598	1.129.744	651.344,75	330.489,00	857.985	159.054	1.079.687	749.371	3.901.020,00	3.977.328,00	2.608.443,22
Balıkesir	465.931	1.667.790	873.903	1.270.279,82	841.255,00	589.362	282.331	1.174.778	591.829	981.902,83	1.801.022,83	3.059.716,48
Bilecik	120.865	222.878	177.088	22.982,00	267.628,00	1.057.069	3.119.014	2.346.854	1.686.569	2.180.063,91	6.185.063,93	1.364.938,00
Bingöl	15.526	22.867	42.844	23.905,00	51.276,00	75.472	282.019	94.663	8.003	0,00	95.482,60	66.514,30
Bitlis	51.768	148.656	102.921	0,00	50.787,00	17.594	38.744	49.095	93.445	97.228,00	38.995,00	207.623,00
Bolu	131.776	283.464	280.394	92.449,00	283.787,77	265.355	457.677	182.184	1.250.924	570.374,00	1.152.191,36	930.641,00
Burdur	54.501	98.812	59.505	0,00	429.858,00	211.160	323.641	496.341	312.209	1.012.777,00	654.017,00	874.842,32
Bursa	2.314.090	1.619.493	2.384.814	1.941.290,00	2.992.752,00	6.993.058	11.936.902	11.975.543	12.084.044	7.324.401,00	4.722.084,28	9.842.258,38
Çanakkale	543.695	1.031.543	406.341	591.183,00	753.559,00	911.474	725.823	1.253.770	1.560.655	909.805,34	2.127.267,08	2.235.616,98
Çankırı	57.971	172.003	197.975	267.220,00	174.793,00	112.608	6.656	38.689	94.582	10.782,01	86.281,01	347.390,48
Çorum	543.861	517.866	180.268	180.660,84	219.977,26	400.133	665.240	446.197	480.476	547.875,00	1.756.647,00	805.388,00
Denizli	31.062	31.745	59.827	179.044,00	456.070,30	500.460	197.120	370.232	365.085	635.019,60	184.738,00	122.088,00
Diyarbakır	165.626	2.516.813	190.876	15.705,00	125.337,00	80.935	205.376	763.986	191.100	410.710,90	567.369,36	1.053.946,47

ÇŞİM	Ceza Miktarları (TL)													
	Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	
Edirne		123.545	331.053	12.070	117.397,00	221.956,00	49.436	139.497	34.610	537.951	162.702,44	7.679,00	548.184,00	
Elazığ		177.729	264.943	265.080	226.347,00	57.565,00	193.113	93.002	381.295	278.793	316.107,00	351.582,84	324.100,74	
Erzincan		43.755	26.452	64.099	85.297,00	36.092,00	51.778	186.130	695	253.920	66.703,00	74.247,00	472.594,00	
Erzurum		293.306	361.606	167.469	372.041,00	419.583,00	172.475	472.966	167.831	196.457	901.867,94	966.621,00	625.327,00	
Eskişehir		337.633	319.858	463.908	305.871,00	709.441,42	375.086	557.173	1.301.953	524.540	341.764,78	859.341,10	1.046.304,28	
Gaziantep		284.905	336.367	367.523	854.980,00	536.156,00	205.072	2.664.664	938.508	155.702	1.045.270,64	413.605,15	1.851.941,08	
Giresun		116.401	419.538	402.104	422.897,00	149.890,00	535.529	452.654	205.572	179.764	14.578,00	1.171.234,00	354.507,00	
Gümüşhane		0	33.094	14.244	187.194,00	301.381,00	128.876	131.746	0	0	42.365,00	216.860,00	700.990,00	
Hakkâri		0	26.452	0	37.064,00	16.929,00	241.317	339.570	626.019	20.452	43.954,00	126.114,00	82.090,00	
Hatay		2.561.833	443.177	469.410	375.818,21	164.661,00	156.665	197.602	913.121	434.224	2.172.137,68	721.258,45	2.969.664,81	
Isparta		132.677	175.390	42.387	300.679,00	484.177,00	739.446	918.234	2.950.461	1.083.743	940.575,00	482.293,00	1.252.441,00	
Mersin		1.201.074	1.940.330	1.004.310	511.969,18	627.632,00	557.451	1.023.022	978.629	797.525	781.113,54	956.740,00	256.986,83	
İstanbul		1.392.267	5.894.647	10.676.658	1.058.511,00	2.094.909,32	6.281.623	2.138.483	13.887.970	10.315.647	12.128.860,70	12.179.689,64	56.881.887,45	
İzmir		2.183.008	1.764.220	2.089.786	7.027.677,88	8.713.713,27	17.685.136	38.124.120	12.837.420	10.393.553	4.293.120,06	10.260.435,11	9.083.619,68	
Kars		0	119.570	29.746	188.480,00	0,00	309.637	166.967	114.658	560.986	507.707,00	441.582,66	532.151,36	
Kastamonu		141.414	292.017	126.350	386.374,00	59.254,00	882.271	51.129	837.408	486.198	512.856,50	824.334,61	1.285.616,80	
Kayseri		249.721	887.412	650.063	92.772,64	303.227,56	822.446	1.105.598	1.973.864	1.347.651	979.864,72	1.532.911,24	1.812.944,83	
Kırklareli		186.360	457.599	299.153	1.080.084,00	1.082.133,00	255.928	513.796	633.259	1.280.858	700.634,00	1.006.120,00	2.338.499,10	
Kırşehir		124.620	0	51.277	91.111,20	41.790,95	145.866	51.959	28.809	62.891	57.973,68	149.925,07	32.077,88	
Kocaeli		1.558.722	1.391.115	3.136.841	5.474.714,22	9.179.090,72	9.581.420	3.619.650	8.177.829	6.250.483	4.008.862,38	4.864.968,78	5.899.879,79	
Konya		366.797	326.506	808.495	355.218,57	367.501,00	1.663.315	1.046.136	585.074	5.912.723	3.911.515,58	1.731.745,77	4.292.499,12	
Kütahya		82.829	1.001.743	5.010.579	235.315,00	742.607,00	441.650	592.667	264.876	1.050.228	1.237.559,00	248.069,00	1.212.010,96	
Malatya		197.250	242.484	175.188	414.326,00	262.587,00	59.826	161.118	137.412	220.861	685.716,00	1.035.113,72	2.161.106,71	
Manisa		227.913	642.712	189.844	929.867,00	1.315.963,00	1.143.773	1.072.466	1.505.561	2.963.722	3.584.415,18	1.968.269,68	3.965.199,04	

ÇŞİM	Ceza Miktarları (TL)												
	Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Kahramanmaraş		137.589	720.267	343.843	405.186,00	572.270,00	501.595	252.281	877.743	284.855	1.821.020,00	3.341.768,00	1.761.033,00
Mardin		349.768	85.917	84.309	23.460,00	0,00	239.251	696.610	78.680	76.943	226.942,00	52.100,00	4.637,00
Muğla		2.532.802	816.913	695.798	837.914,00	3.844.336,40	500.618	918.124	835.171	398.292	1.162.363,00	3.683.436,00	4.974.710,87
Muş		14.351	215.107	2.640	0,00	57.559,00	42.223	22.575	223.520	675.411	464,00	361.559,00	207.330,00
Nevşehir		54.330	27.742	36.254	316.384,00	98.553,73	204.992	623.731	333.280	171.136	469.748,90	185.334,86	1.101.370,10
Niğde		47.224	126.517	65.521	0,00	118.848,00	606.943	32.091	2.602.070	422.592	805.465,00	610.417,87	740.958,00
Ordu		359.599	434.188	1.096.099	411.842,00	662.123,00	529.395	666.031	474.541	704.512	267.086,90	410.507,26	1.537.334,17
Rize		264.670	692.968	292.826	1.018.387,00	172.992,00	345.350	917.692	773.157	1.043.999	1.124.833,38	848.366,79	829.421,29
Sakarya		1.337.523	904.304	1.135.575	213.605,00	66.391,00	1.795.163	4.179.628	3.555.974	3.064.670	7.182.075,40	5.286.062,52	8.157.210,65
Samsun		248.438	1.183.548	450.769	2.551.067,00	355.223,00	96.774	400.115	679.715	632.535	425.073,30	1.011.888,77	1.234.040,39
Siirt		0	0	79.772	9.420,00	0,00	163.208	0	7.111	1.697	0,00	0,00	177.711,30
Sinop		13.206	442.511	95.422	56.856,90	0,00	0	508.710	163.212	263.768	58.583,00	30.075,00	125.364,00
Sivas		275.082	448.168	376.177	338.346,00	729.083,49	867.744	766.787	388.290	581.766	312.062,84	281.366,00	725.470,00
Tekirdağ		3.384.130	5.002.499	5.294.534	11.845.780,05	5.170.975,19	6.393.525	5.414.652	5.152.950	9.318.643	6.058.522,58	7.809.493,25	10.283.854,65
Tokat		259.560	651.859	179.646	296.285,26	605.074,92	323.821	21.040	59.703	639.984	502.125,57	163.778,30	404.885,35
Trabzon		1.664.102	519.550	399.890	491.559,19	1.739.816,00	1.832.626	1.595.739	1.696.851	1.267.246	1.466.565,09	790.430,31	1.458.953,00
Tunceli		0	13.226	62.587	13.855,00	54.495,00	59.826	42.744	57.273	104.374	69.810,00	24.500,00	81.433,85
Şanlıurfa		449.398	1.598.339	296.709	935.201,17	1.301.408,00	724.386	34.864	497.229	309.329	369.633,04	457.166,00	1.564.451,52
Uşak		7.891	146.120	68.493	778.432,00	1.386.582,50	722.892	1.058.459	908.808	1.424.169	1.151.909,00	4.781.027,00	4.074.310,20
Van		21.857	284.495	0	0,00	67.879,00	3.674	162.722	0	110.392	66.777,00	220.971,02	89.049,00
Yozgat		13.262	35.430	0	152,00	0,00	0	98.123	120.982	31.394	153.685,00	151.296,05	104.028,62
Zonguldak		614.820	1.270.336	591.394	15.705,00	947.314,00	139.198	47.901	1.282.598	48.391.125	519.747,00	1.390.014,00	1.830.139,28
Aksaray		99.149	91.076	242.149	78.525,00	16.929,00	316.710	685.336	692.589	1.470.253	1.569.737,32	2.168.259,42	3.600.566,91
Bayburt		0	35.372	85.464	63.759,00	30.881,00	19.284	19.558	432	110.441	0,00	126.595,00	39.322,00

ÇŞİM	Ceza Miktarları (TL)												
	Yıllar	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020
Karaman		0	0	0	18.840,00	464.557,64	467.324	429.337	111.653	160.716	244.996,00	1.731.507,58	1.512.911,00
Kırıkkale		62.124	233.463	54.844	53.965,91	141.052,00	0	203.773	458.859	327.157	777.227,34	930.430,19	713.670,36
Batman		7.764	214.799	96.842	37.696,00	338.705,00	270.990	286.533	496.931	229.130	182.138,20	144.440,43	180.717,00
Şırnak		214.923	7.934	28.490	124.296,66	16.729,00	214.674	0	0	116.005	128.265,98	30.075,00	279.863,00
Bartın		98.612	157.705	860.798	227.379,00	282.133,00	91.258	72.157	49.095	93.690	45.201,00	57.791,57	165.030,28
Ardahan		52.490	157.267	295.616	128.701,88	43.203,82	70.376	77.436	429.883	368.564	80.921,00	151.599,00	60.852,00
İğdır		2.000	1.973	6.350	109.949,00	52.091,00	17.594	3.348	0	203	25.683,12	23.274,00	28.192,60
Yalova		532.749	242.275	158.267	122.506,00	352.168,00	1.119.698	1.057.890	172.024	1.475.929	139.670,00	1.799.248,00	2.035.877,02
Karabük		55.906	13.226	285.095	1.007.829,00	844.551,64	75.993	105.001	468.825	661.675	355.816,00	306.191,00	241.202,83
Kilis		193.292	11.150	9.675	47.121,00	4.489,20	0	0	59.581	0	16.218,00	58.351,00	19.974,82
Osmaniye		337.131	219.713	398.102	114.766,00	226.845,00	335.970	736.422	474.177	217.271	634.642,35	230.408,22	128.037,38
Düzce		458.078	319.105	507.178	468.446,26	176.771,44	695.441	1.628.012	569.286	404.542	327.512,00	699.683,00	52.100,00
TOPLAM		36.142.454	49.328.910	52.136.082	57.164.230,45	62.730.471,14	83.894.172	114.845.656	107.356.248	158.497.768	106.992.877,90	138.804.416,80	225.976.477,50
Bakanlık Merkez		6.567.935	14.212.191	4.295.737	1.383.702,00	14.315.119,00	14.755.057	4.031.453	1.067.277	6.600.421	2.039.415,90	9.230.405,74	14.298.181,77
GENEL TOPLAM		42.710.389	63.541.101	56.431.819	58.547.932,45	77.045.590,33	98.649.229	118.877.109	108.423.525	165.098.189	109.032.293,80	148.034.822,54	240.274.659,27

EK – 12.

2020 yılında illerde yapılan egzoz denetim sayıları ve uygulanan ceza miktarları

İLLER	DENETİM SAYISI	KESİLEN CEZA SAYISI (ADET)	UYGULANAN CEZA MİKTARLARI (TL)
ADANA	9	10	15.460
ADİYAMAN	47	32	61.638
AFYONKARAHİSAR	2	0	0
AĞRI	0	0	0
AMASYA	13	0	0
ANKARA	454	400	792.619
ANTALYA	3	0	0
ARTVİN	2	2	3.790
AYDIN	6	0	0
BALIKESİR	6	6	11.370
BİLECİK	7	0	0
BİNGÖL	0	0	0
BİTLİS	0	0	0
BOLU	14	0	0
BURDUR	0	3	4.638
BURSA	41	0	0
ÇANAKKALE	4	2	15.164
ÇANKIRI	0	0	0
ÇORUM	0	0	0
DENİZLİ	3	2	3.441
DİYARBAKIR	50	0	0
EDİRNE	0	0	0
ELAZIĞ	1	0	0
ERZİNCAN	0	0	0
ERZURUM	2	0	0
ESKİŞEHİR	3	2	3.441
GAZİANTEP	30	0	0
GİRESUN	3	0	0
GÜMÜŞHANE	0	0	0
HAKKARİ	1	0	0
HATAY	38	70	119.039

İLLER	DENETİM SAYISI	KESİLEN CEZA SAYISI (ADET)	UYGULANAN CEZA MİKTARLARI (TL)
ISPARTA	20	0	0
MERSİN	20	6	9.974
İSTANBUL	9	0	0
İZMİR	3	0	0
KARS	0	0	0
KASTAMONU	0	0	0
KAYSERİ	50	0	0
KIRKLARELİ	7	7	12.567
KIRŞEHİR	1	0	0
KOCAELİ	3	1	7.582
KONYA	67	2	9.477
KÜTAHYA	8	4	7.580
MALATYA	8	0	0
MANİSA	9	0	0
KAHRAMANMARAŞ	14	0	0
MARDİN	6	0	0
MUĞLA	7	1	1.895
MUŞ	0	0	0
NEVŞEHİR	12	0	0
NİĞDE	16	12	22.042
ORDU	21	0	0
RİZE	2	0	0
SAKARYA	19	0	0
SAMSUN	4	1	1.895
SIİRT	0	0	0
SİNOP	0	0	0
SİVAS	7	0	0
TEKİRDAĞ	5	1	7.582
TOKAT	7	0	0
TRABZON	3	0	0
TUNCELİ	0	0	0
ŞANLIURFA	5	0	0
UŞAK	2	2	22.746

İLLER	DENETİM SAYISI	KESİLEN CEZA SAYISI (ADET)	UYGULANAN CEZA MİKTARLARI (TL)
VAN	0	0	0
YOZGAT	0	0	0
ZONGULDAK	7	0	0
AKSARAY	6	0	0
BAYBURT	0	0	0
KARAMAN	0	0	0
KIRIKKALE	35	0	0
BATMAN	0	0	0
ŞIRNAK	0	0	0
BARTIN	3	0	0
ARDAHAN	1	0	0
IĞDIR	1	0	0
YALOVA	1	0	0
KARABÜK	5	4	7.580
KİLİS	0	0	0
OSMANİYE	12	0	0
DÜZCE	1	0	0
TOPLAM	1.146	570	1.141.520

EK – 13.

2020 yılında Çevre ve Şehircilik İl Müdürlükleri ve yetki devri yapılmış kurum / kuruluşlar tarafından yapılan Piyasa Gözetimi ve Denetimi sayıları ve uygulanan ceza miktarları

	PGD SAYISI	PGD CEZA MİKTARI (TL)
Adana	34	0,00
Adıyaman	7	0,00
Afyonkarahisar	4	0,00
Ağrı	0	0,00
Amasya	26	0,00
Ankara	381	0,00
Antalya	490	0,00
Artvin	0	0,00
Aydın	0	0,00
Balıkesir	90	1.176,00
Bilecik	0	0,00
Bingöl	3	0,00
Bitlis	13	0,00
Bolu	17	0,00
Burdur	0	0,00
Bursa	151	0,00
Çanakkale	0	0,00
Çankırı	16	0,00
Çorum	189	0,00
Denizli	0	0,00
Diyarbakır	6	0,00
Edirne	0	0,00
Elazığ	2	0,00
Erzincan	28	0,00
Erzurum	2	0,00
Eskişehir	5	0,00
Gaziantep	3841	88.436,00
Giresun	13	0,00
Gümüşhane	9	0,00
Hakkâri	3	0,00
Hatay	269	0,00

	PGD SAYISI	PGD CEZA MİKTARI (TL)
Isparta	361	0,00
Mersin	48	0,00
İstanbul	271	0,00
İzmir	590	15.168,00
Kars	0	0,00
Kastamonu	11	0,00
Kayseri	4	0,00
Kırklareli	0	0,00
Kırşehir	0	0,00
Kocaeli	252	0,00
Konya	2.928	89.347,00
Kütahya	1	0,00
Malatya	597	0,00
Manisa	0	0,00
Kahramanmaraş	0	0,00
Mardin	0	0,00
Muğla	41	0,00
Muş	1	0,00
Nevşehir	0	0,00
Niğde	3	0,00
Ordu	209	0,00
Rize	24	0,00
Sakarya	0	0,00
Samsun	274	0,00
Siirt	4	0,00
Sinop	15	0,00
Sivas	74	0,00
Tekirdağ	0	0,00
Tokat	1	0,00
Trabzon	282	0,00
Tunceli	9	0,00
Şanlıurfa	3	0,00
Uşak	7	18.559,00
Van	27	0,00
Yozgat	1	0,00

	PGD SAYISI	PGD CEZA MİKTARI (TL)
Zonguldak	0	0,00
Aksaray	0	0,00
Bayburt	0	0,00
Karaman	0	0,00
Kırıkkale	0	0,00
Batman	9	0,00
Şırnak	1	0,00
Bartın	18	0,00
Ardahan	12	0,00
Iğdır	20	0,00
Yalova	18	0,00
Karabük	0	0,00
Kilis	0	0,00
Osmaniye	15	0,00
Düzce	213	0,00
TOPLAM	11.943	212.686,00

EK – 14.

2020 yılında tespit edilen uygunsuzluk sayılarının ve uygulanan ceza miktarlarının dağılımı

ÇŞİM	HAVA		SU		ATIK		ÇED		TOPRAK		GÜRÜLTÜ		DİĞERLERİ		TOPLAM	
	US ⁵	CM ⁶	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Adana	3	113.245	2	309.766	29	1.010.394	13	178.660	0	0	0	0	198	706.315	245	2.318.379
Adıyaman	1	88.499	1	22.109	0	0	0	0	2	2.652,12	0	0	45	54.868	49	229,765,95
Afyonkarahisar	0	0	1	88.499	0	0	6	86.709	0	0	0	0	3	626	10	175.834
Ağrı	0	0	0	0	1	18.037	0	0	0	0	0	0	0	0	1	18.037
Amasya	1	22.749	1	72.197	15	134.762	1	36.865	0	0	0	0	13	15.664	31	282.237
Ankara	17	824.603	14	832.257	83	24.701.718	22	751.952	2	58.702	1072	4.746.958	125	5.737.912	1335	37.654.102
Antalya	8	364.064	6	537.983	6	1.725.899	38	5.824.026	5	393.589	25	1.089.375	14	340.018	102	10.274.954
Artvin	0	0	1	72.197	2	464	2	73.730	0	0	0	0	1	36.865	6	183.256
Aydın	5	310.995	16	1.288.024	4	659.086	5	63.344	3	182.805	2	56.270	11	47.920	46	2.608.443
Balıkesir	13	1.051.493	7	940.924	5	530.994	19	381.148	0	0	0	0	5	143.788	49	3.048.346
Bilecik	2	118.574	2	176.998	7	649.773	8	346.822	0	0	0	0	2	72.771	21	1.364.938
Bingöl	0	0	0	0	2	28.913	1	36.865	0	0	0	0	1	737	4	66.514
Bitlis	2	118.574	0	0	0	0	2	66.940	0	0	0	0	1	22.109	5	207.623
Bolu	1	44.245	4	619.493	13	101.951	3	110.595	4	2.808	0	0	4	51.549	29	930.641
Burdur	3	249.195	1	22.109	2	265.848	2	20.587	1	88.499	0	0	3	223.966	12	870.204
Bursa	12	1.416.020	10	2.047.259	49	6.052.231	13	118.348	1	72.197	0	0	4	136.204	89	9.842.258
Çanakkale	0	0	9	643.801	4	531.279	11	666.592	0	0	3	73.725	55	305.056	82	2.220.453
Çankırı	0	0	0	0	1	265.497	1	36.865	0	0	0	0	3	45.028	5	347.390
Çorum	7	261.293	2	176.998	4	1.340	0	0	3	162.895	3	44.220	16	158.642	35	805.388
Denizli	0	0	1	18.037	0	0	2	56.365	0	0	1	44.245	0	0	4	118.647
Diyarbakır	0	0	0	0	2	177.349	2	53.865	0	0	0	0	22	822.732	26	1.053.946

ÇŞİM	HAVA		SU		ATIK		ÇED		TOPRAK		GÜRÜLTÜ		DİĞERLERİ		TOPLAM	
	US ⁵	CM ⁶	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Edirne	2	3.094	0	0	2	305.090	1	240.000	0	0	0	0	0	0	5	548.184
Elazığ	2	73.730	1	88.499	0	0	3	72.636	1	88.499	0	0	1	737	8	324.101
Erzincan	0	0	0	0	1	368.789	3	103.805	0	0	0	0	0	0	4	472.594
Erzurum	2	24.746	0	0	10	282.942	7	302.899	0	0	0	0	1	14.740	20	625.327
Eskişehir	1	88.499	1	72.197	8	679.330	3	29.681	0	0	3	147.475	28	25.681	44	1.042.863
Gaziantep	5	464.604	3	199.107	12	1.082.725	4	70.065	0	0	0	0	26	35.440	50	1.851.941
Giresun	1	22.109	3	145.447	2	176.998	1	8.900	0	0	0	0	1	1.053	8	354.507
Gümüşhane	1	88.499	1	177.010	2	354.371	1	36.865	0	0	1	44.245	0	0	6	700.990
Hakkari	0	0	0	0	0	0	1	30.075	0	0	1	14.740	2	37.275	4	82.090
Hatay	4	187.468	4	530.994	4	1.168.416	5	743.490	1	88.499	0	0	35	131.759	53	2.850.626
Isparta	0	0	1	88.499	3	1.101.687	0	0	0	0	3	62.255	0	0	7	1.252.441
Mersin	0	0	3	160.983	1	861	1	12.696	0	0	0	0	21	72.473	26	247.013
İstanbul	60	4.595.134	21	3.700.776	71	11.925.217	47	34.707.009	1	18.037	2	241.020	38	1.694.695	240	56.881.887
İzmir	12	1.101.581	10	1.413.660	42	5.646.795	10	255.973	4	21.990	0	0	32	643.621	110	9.083.620
Kars	0	0	16	121.484	13	373.787	1	18.000	2	3.993	1	14.740	2	147	35	532.151
Kastamonu	5	432.000	2	176.998	15	358.080	4	93.321	1	88.499	1	14.740	17	121.979	45	1.285.617
Kayseri	2	176.998	1	88.499	5	304.561	12	345.462	0	0	54	713.750	9	183.674	83	1.812.945
Kırklareli	2	130.548	6	393.686	21	1.462.158	8	272.633	1	4.424,9	1	12.025	7	50.457	46	2.325.932
Kırşehir	1	22.109	0	0	2	1.404	0	0	0	0	0	0	13	8.565	16	32.078
Kocaeli	14	1.327.485	19	1.815.392	9	1.880.576	19	794.105	0	0	0	0	4	74.740	65	5.892.298
Konya	2	176.998	2	309.766	9	2.525.170	11	309.272	2	160.696	17	24.837	92	776.283	135	4.283.022
Kütahya	1	351	4	752.273	3	302.713	1	36.865	1	88.499	0	0	3	23.730	13	1.204.431
Malatya	2	265.497	3	377.287	6	1.062.690	7	233.479	1	221.267	0	0	3	887	22	2.161.107

ÇŞİM	HAVA		SU		ATIK		ÇED		TOPRAK		GÜRÜLTÜ		DİĞERLERİ		TOPLAM	
	US ⁵	CM ⁶	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Manisa	3	112.343	6	954.918	6	1.367.078	12	1.275.662	0	0	1	0	23	255.198	51	3.965.199
Kahramanmaraş	3	287.606	4	575.263	3	708.019	1	73.730	1	72.197	0	0	2	44.218	14	1.761.033
Mardin	0	0	0	0	1	351	0	0	0	0	0	0	2	4.286	3	4.637
Muğla	5	448.314	12	1.396.791	5	796.491	15	309.955	18	1.434.349	0	0	16	586.916	71	4.972.816
Muş	1	15.166	0	0	0	0	1	88.499	1	88.499	0	0	1	15.166	4	207.330
Nevşehir	2	103.665	0	0	3	89.201	6	398.725	5	442.495	3	62.860	4	4.424	23	1.101.370
Niğde	2	176.998	1	88.499	1	265.497	4	121.595	0	0	0	0	3	66.327	11	718.916
Ordu	4	353.996	5	444.230	19	449.517	3	103.805	0	0	4	162.215	2	23.571	37	1.537.334
Rize	4	337.694	5	376.105	1	2.199	5	62.887	0	0	0	0	4	50.536	19	829.421
Sakarya	0	0	7	1.194.756	10	4.676.172	2	17.080	0	0	0	0	9	2.269.203	28	8.157.211
Samsun	6	222.558	3	353.996	12	183.760	5	270.402	2	176.998	0	0	15	24.432	43	1.232.145
Siirt	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	5	177.711	5	177.711
Sinop	0	0	0	0	1	88.499	1	36.865	0	0	0	0	0	0	2	125.364
Sivas	2	309.766	0	0	7	6.669	8	237.375	1	88.499	2	50.815	4	32.346	24	725.470
Tekirdağ	21	1.622.080	46	4.853.444	25	3.093.447	22	412.336	2	176.998	0	0	3	117.968	119	10.276.273
Tokat	0	0	0	0	2	265.509	7	139.206	0	0	0	0	1	170	10	404.885
Trabzon	3	59.688	4	243.325	18	671.487	9	336.815	0	0	3	60.446	6	87.192	43	1.458.953
Tunceli	4	37.454	0	0	0	0	2	42.865	0	0	0	0	2	1.114	8	81.434
Şanlıurfa	1	72.197	0	0	3	796.491	2	88.700	0	0	0	0	154	607.064	160	1.564.452
Uşak	3	151.303	5	514.692	19	3.282.770	2	33.000	0	0	0	0	6	69.799	35	4.051.564
Van	0	0	0	0	0	0	2	66.940	0	0	0	0	1	22.109	3	89.049
Yozgat	0	0	0	0	11	93.413	0	0	0	0	0	0	18	10.616	29	104.029
Zonguldak	5	530.994	3	623.043	5	531.735	4	41.567	0	0	1	44.245	14	58.555	32	1.830.139
Aksaray	2	110.608	0	0	7	3.255.753	0	0	0	0	0	0	21	234.206	30	3.600.567

ÇŞİM	HAVA		SU		ATIK		ÇED		TOPRAK		GÜRÜLTÜ		DİĞERLERİ		TOPLAM	
	US ⁵	CM ⁶	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM	US	CM
Bayburt	0	0	0	0	5	2.457	1	36.865	0	0	0	0	0	0	6	39.322
Karaman	4	353.996	1	368.789	2	353.996	11	342.977	1	88.499	0	0	5	4.654	24	1.512.911
Kırıkkale	1	88.499	1	88.499	0	0	11	347.475	1	88.499	18	79.416	8	21.282	40	713.670
Batman	2	94.504	0	0	2	2.106	1	36.865	0	0	0	0	23	47.242	28	180.717
Şırnak	0	0	2	265.497	0	0	0	0	0	0	0	0	1	14.366	3	279.863
Bartın	0	0	2	72.971	2	702	0	0	1	88.499	0	0	4	2.859	9	165.030
Ardahan	0	0	0	0	2	702	2	60.150	0	0	0	0	0	0	4	60.852
İğdır	0	0	0	0	4	4.212	2	21.162	0	0	0	0	6	2.818	12	28.193
Yalova	3	353.996	2	176.998	8	1.238.986	1	400	0	0	0	0	3	265.497	17	2.035.877
Karabük	1	144.394	1	88.499	0	0	0	0	0	0	0	0	1	730	3	233.623
Kilis	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	19.975	14	19.975
Osmaniye	0	0	0	0	1	22.109	2	15.360	0	0	1	14.740	53	75.828	57	128.037
Düzce	1	6.005	0	0	5	1.850	0	0	0	0	1	44.245	0	0	7	52.100
TOPLAM	277	20.158.823	289	31.161.523	660	90.471.072	445	52.646.771	69	4.494.083.02	1.224	7.863.602	1.295	18.039.084	4.259	224.834.958
Bakanlık Merkez	2	176.998	10	1.311.222	17	10.421.644	18	2.215.518	0	0	0	0	14	172.800	61	14.298.182
GENEL TOPLAM	279	20.335.821	299	32.472.745	677	100.892.716	463	54.862.289	69	4.494.083.02	1224	7.863.602	1.309	18.211.884	4320	239.133.139

⁵ Uygunsuzluk Sayısı⁶ Ceza Miktarı (TL)

EK – 15.

Gemilerden kaynaklanan kirliliğin denetimi ve yaptırım uygulanması konusunda yetki devri yapılan kuruluşlar tarafından yıllara göre uygulanan ceza miktarı (TL)

Yıllar	Sahil Güvenlik Komutanlığı	Denizcilik Müsteşarlığı	İstanbul Büyükşehir Belediyesi	Kocaeli Büyükşehir Belediyesi	Antalya Büyükşehir Belediyesi	Mersin Büyükşehir Belediyesi	TOPLAM
2006	71.143	166.539	2.472.437	1.479.651	18.490	0	4.208.260
2007	261.007	650.028	9.763.834	2.067.043	25.468	31.055	12.798.435
2008	144.822	663.749	14.258.350	1.983.635	242.295	48.478	17.341.329
2009	456.882	647.000	5.276.051	940.037	560.187	0	7.880.157
2010	727.364	78.967	4.963.780	822.581	191.443	0	6.784.135
2011	448.660	217.671	3.124.818	1.156.983	309.013	413.745	5.670.890
2012	477.682	303.128	3.200.568	868.554	187.905	450.944	5.488.781
2013	1.144.843	0	1.948.765	954.226	162.592	304.913	4.515.339
2014	1.331.913	0	1.452.844	981.109	212.435	1.598.218	5.576.519
2015	2.500.022	0	2.681.020	892.036	138.536	1.642.565	7.854.959
2016	2.238.870	0	1.225.588	884.520	267.593	1.539.554	6.201.125
2017	1.759.407	0	2.207.514	928.428	104.770	1.351.464	6.351.583
2018	3.634.366	0	5.710.125	2.282.491	1.787.149	1.133.708	14.547.839
2019	7.856.652	0	12.524.455	15.265.477	2.449.982	14.730.119	52.826.685
2020	7.043.732	0	6.310.641	5.819.824	2.987.025	5.381.589	27.542.811

YAYIN LİSTESİ

YAYIN NO		YAYININ ADI	BASIM YILI
Yayın No 1	:	Ankara İli Çevre Durum Raporu	1994
Yayın No 2	:	İl Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu	1996
Yayın No 3	:	Çevreyi Öncelikle Etkileyen Bazı Sanayiler ve Temel Sektör Faaliyetleri	1996
Yayın No 4	:	Türkiye Çevre Atlası 96	1997
Yayın No 5	:	Türkiye Çevre Durum Raporu	2007
Yayın No 6	:	Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu (2005- 2006)	2008
Yayın No 7	:	Çevresel Göstergeler 2008	2009
Yayın No 7	:	Environmental Indicators 2008	2009
Yayın No 8	:	Çevresel Göstergeler Kitapçığı 2009	2010
Yayın No 8	:	Environmental Indicators 2009	2010
Yayın No 9	:	Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu 2007-2008	2010
Yayın No 10	:	Çevresel Göstergeler 2010	2011
Yayın No 10	:	Environmental Indicators 2010	2011
Yayın No 11	:	2011 Yılı Türkiye Çevre Durum Raporu	2012
Yayın No 12	:	Çevresel Göstergeler 2011	2012
Yayın No 12	:	Environmental Indicators 2011	2012
Yayın No 13-1	:	Çevre Denetimi Raporu: 2011 Yılı	2012
Yayın No 13-2	:	Environmental Inspection Report of Türkiye in 2011	2012
Yayın No 14	:	Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Envanteri Değerlendirme Raporu	2012
Yayın No 15	:	Çevre Durum Raporu: 2012 Yılı Özeti - İller	2013
Yayın No 16	:	Çevre Denetimi Raporu: 2012 Yılı	2013
Yayın No 16-2	:	Environmental Inspection Report: 2012	2013
Yayın No 17	:	Çevresel Göstergeler 2012	2013
Yayın No 17	:	Environmental Indicators 2012	2013
Yayın No 18	:	Çevresel Etki Değerlendirmesi: Etkiler - Önlemler	2013
Yayın No 19	:	Çevre İzin ve Lisansları	2013
Yayın No 20	:	Çevre Denetiminin Temelleri ve Türkiye’de Çevre Denetimi	2013
Yayın No 21	:	Uluslararası ÇED Kongresi Bildiri Kitabı	2013
Yayın No 22-1	:	Çevre Denetimi Raporu: 2013 Yılı	2014
Yayın No 22-2	:	Environmental Inspection Report of Turkey in 2013	2014

YAYIN NO	YAYININ ADI	BASIM YILI
Yayın No 23	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu	2014
Yayın No 24	: Çevresel Göstergeler 2013	2014
Yayın No 24	: Environmental Indicators 2013	2014
Yayın No 25-1	: Çevre Denetimi Raporu: 2014 Yılı	2015
Yayın No 25-2	: Environmental Inspection Report of Turkey in 2014	2015
Yayın No 26	: Çevre Durum Raporu: 2013 Yılı Özeti - İller	2015
Yayın No 27	: Çevresel Göstergeler 2014	2016
Yayın No 27	: Environmental Indicators 2014	2016
Yayın No 28-1	: Çevre Denetimi Raporu: 2015 Yılı	2016
Yayın No 28-2	: Environmental Inspection Report of Turkey in 2015	2016
Yayın No 29	: Çevre Durum Raporu: 2014 Yılı Özeti - İller	2016
Yayın No 30-1	: Türkiye Çevre Durum Raporu	2016
Yayın No 30-2	: State of the Environment Report for Republic of Turkey	2016
Yayın No 32	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2014	2016
Yayın No 33-1	: Çevresel Göstergeler Kitapçığı 2015	2017
Yayın No 33-2	: Environmental Indicators 2015	2017
Yayın No 34	: Çevre Durum Raporu: 2015 Yılı Özeti - İller	2017
Yayın No 35	: Çevre Denetimi Raporu: 2016 Yılı	2017
Yayın No 36	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2015	2017
Yayın No 37	: Çevre Durum Raporu: 2016 Yılı Özeti - İller	2017
Yayın No 38-1	: Çevresel Göstergeler 2016	2018
Yayın No 38-2	: Environmental Indicators 2016	2018
Yayın No 39	: Çevre Denetimi Raporu: 2017 Yılı	2018
Yayın No 40	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2016	2018
Yayın No 40	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2016	2018
Yayın No 41-1	: Çevresel Göstergeler 2017	2019
Yayın No 41-2	: Environmental Indicators 2017	2019
Yayın No 42	: Çevre Durum Raporu: 2017 Yılı Özeti - İller	2019
Yayın No 43	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2017	2019
Yayın No 44	: Çevre Denetimi Raporu: 2018 Yılı	2019
Yayın No 45	: Çevre Durum Raporu: 2018 Yılı Özeti - İller	2020
Yayın No 46	: Çevresel Etki Değerlendirmesi, izin ve Denetim Genel Müdürlüğü Teknik Faaliyet Raporu: 2019	2020
Yayın No 47	: Türkiye Çevre Sorunları ve Öncelikleri Değerlendirme Raporu 2019	2020
Yayın No 48	: 6. Türkiye Çevre Durum Raporu	2020

YAYIN NO		YAYININ ADI	BASIM YILI
Yayın No 48-2	:	6Th State of the Environment Report for Republic of Turkey	2020
Yayın No 49-1	:	Çevresel Göstergeler 2018	2020
Yayın No 49-2	:	Environmental Indicators 2018	2020

ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

Mustafa Kemal Mahallesi Eskişehir Devlet Yolu (Dumlupınar Bulvarı)

9. km No: 278 Çankaya/ANKARA

www.csb.gov.tr